

Kujibu Pingamizi

na Lynnford Beachy

“Moyo wa mwenye haki hufikiri jinsi atakavyojibu...”
(Mithali 15:28)

“Jitahidi kujionyesha kuwa umekubaliwa na Mungu.”
(2 Timotheo 2:15)

“Yeye ajibuye kabla hajasikia, ni upumbavu na aibu kwake.”
(Mithali 18:13)

Kujibu Pingamizi

na Lynnford Beachy

“Moyo wa mwenye haki hufikiri jinsi atakavyojibu...”
(Mithali 15:28)

“Jitahidi kujionyesha kuwa umekubaliwa na Mungu.”
(2 Timotheo 2:15)

“Yeye ajibuye kabla hajasikia, ni upumbavu na aibu kwake.”
(Mithali 18:13)

Kujibu Pingamizi kiliandikwa na Lynnford Beachy
na kuchapishwa na Present Truth Ministries.

Chapisho la kwanza, Oktoba 2012.

Kitabu hiki kinaendana na kitabu chetu kiitwacho, *Understanding the Personality of God*.

Kwa maelezo zaidi, au kupata masomo ya Biblia juu ya mada hii au masomo mengine Zaidi, tafadhali wasiliana na:

Present Truth Ministries

S.L.p 315

Kansas, Oklahoma 74347

U. S. A.

Simu: 304-633-5411

Tovuti: www.presenttruth.info

Barua pepe: books@presenttruth.info

Kimechapishwa Nchini Australia na Maranatha Media
maranathamedia.com

Yaliyomo

Utangulizi

Agano la Kale

Mwanzo 1:1, 26 na Elohim

Mwanzo 1:2

Mwanzo 18:1-3

Kumbukumbu la Torati 6:4 na Echad

Isaya 6:3 - Mtakatifu, Mtakatifu, Mtakatifu

Isaya 9:6

Isaya 48:16

Mika 5:2

Agano Jipya

Mathayo 1:23

Mathayo 3:16, 17

Mathayo 12:31, 32

Mathayo 28:19

Yohana 1:1-3

Yohana 5:17, 18

Yohana 8:58

Miujiza ya Yesu

Yohana 10:17, 18

Yohana 10:30

Yohana 14:9

Yohana 14:16

Yohana 16:13-15

Matendo 5:3, 4

Matendo 13:2

Warumi 9:5

2 Wakorintho 13:14

Waefeso 4:30

Wafilipi 2:6

Wakolosai 2:9

Waebrania 7:1-3

1 Yohana 5:7

1 Yohana 5:20

Ufunuo 1:4, 5

Hitimisho

Utangulizi

Hiki ni kitabu kinachoendana na kitabu chenye kichwa, Kuelewa Utu wa Mungu. Katika kitabu hicho tulichunguza yale ambayo Biblia inasema kuhusu Mungu, Mwana Wake, na Roho Wake Mtakatifu, na pia kifo cha Kristo. Tumeona kwamba fundisho la utatu (wazo kwamba Mungu ameundwa na nafsi tatu) halipatani na ushahidi wa Biblia. Hata hivyo, kuna mistari ya Biblia ambayo mara nyingi hutumiwa kuunga mkono wazo la utatu. Katika masomo yetu tumechunguza baadhi ya aya hizi, lakini kuna zingine kadhaa. Katika kitabu hiki tungependa kuchunguza maandiko yote ambayo yanatumiwa sana kuunga mkono utatu na kuona kama yanasema kweli kile ambacho waamini utatu wangetaka tuamini.

Hivi majuzi nilitazama wasilisho la video la mtu mwenye kazi mbaya na ngumu ya kujaribu kuthibitisha utatu kutoka kwenye Biblia. Mtu huyu alisema, “Kama yote uliyokuwa nayo ni Agano la Kale, nitaendelea kurekodi kuwa nikisema, Hungetokea katika somo la Agano la Kale kama mwamini-tatu. Alisema yote unayoweza kuwa nayo ni “madokezo” na “mapendekezo” kuhusu wingi wa Mungu (David Asscherick, mfululizo wa video wenye kichwa, “The Unknown God,” sehemu ya 2 ya 5).

Ikiwa utatu ni fundisho la kweli, hii ni kauli ya kushangaza. Ingemaanisha kwamba watu wakuu wote wa Agano la Kale waliishi na kufa bila kujua kwamba Mungu aliundwa na nafsi tatu. Orodha ya watu ingejumuisha Mfalme Daudi, ambaye Mungu alisema alikuwa “mtu aupendezaye moyo wake mwenyewe” (1 Samweli 13:14). Ingejumuisha Danieli, ambaye alitupwa katika tundu la simba na kuokolewa kimuujiza, pamoja na Musa “ambaye Bwana alimjua uso kwa uso” (Kumbukumbu la Torati 34:10). Orodha hii pia ingejumuisha Henoko, ambaye “alihamishwa ili asione mauti” (Waebrania 11:5), na Eliya, ambaye alichukuliwa na “gari la moto” na “akapanda mbinguni kwa upepo wa kisulisuli” (2 Wafalme 2:11). Hakuna jambo linaloonyesha kwamba yeyote kati ya watu hao alifikiri kwamba Mungu ni Utatu.

Ikiwa watu hawa wangeweza kuishi kama walivyoishi, na hata kuhamishwa mbinguni bila kuona kifo, ingawa hawakuamini utatu,

imekuwaje kuwa “ng’ombe mtakatifu” hivyo miongoni mwa Wakristo? Nadharia hii imeheshimiwa sana hivi kwamba siku chache zilizopita mwanamume mmoja aliniambia, “Kujaribu kuelewa utatu kutakufanya upoteze akili, lakini kuukataa kutakufanya upoteze nafsi yako.” Watu wengi wanaamini kwamba kama huamini katika utatu utaenda kuzimu. Hata hivyo, rekodi ya Biblia inaonyesha kwamba watu watatu ambao tunajua kuwa tayari wamekwenda mbinguni (Enoko, Eliya na Musa - Mwanzo 5:24; Waebrania 11:5; 2 Wafalme 2:11; Luka 9:28-30; Yuda. 1:9) wote hawakuwa wana utatu.

Kukiri kwamba Agano la Kale halina fundisho la utatu halijatengwa kwa mhubiri huyu mmoja. Hapa kuna baadhi ya mifano ya kile waandishi wengi wanachosema kuhusu utatu katika Biblia. “Usomaji wa Agano la Kale kwa uangalifu hauonyeshi dalili ya utatu wenyewe...” (An Introduction to the Christian Faith, Oxford, England: Lynx Communications, 1992).

“Agano la Kale halifundishi Utatu kwa uwazi na moja kwa moja, ...” (Myer Pearlman, Knowing the Doctrines of the Bible, Missouri, USA: Gospel Publishing House, 1981).

“Fundisho la Utatu Mtakatifu halifundishwi katika Agano la Kale” (New Catholic Encyclopedia, p. 306).

“Kwa maana hakuna mahali popote katika Agano la Kale ambapo tunapata dalili yoyote ya wazi ya Nafsi ya Tatu. Roho wa Bwana mara nyingi hutajwa, lakini hakuna kitu cha kuonyesha kwamba Roho alitazamwa kuwa tofauti na Jehova Mwenyewe”

(George Joyce, “The Blessed Trinity,” The Catholic Encyclopedia, Vol. 15, New York: Robert Appleton Company, 1912. Online at www.newadvent.org/cathen/15047a.htm).

“Wafafanuzi na wanatheolojia leo wanakubaliana kwamba Biblia ya Kiebrania [Agano la Kale] haina fundisho la Utatu, hata ingawa ilikuwa desturi katika makala za zamani za Utatu kutaja maandishi kama vile Mwanzo 1:26, ‘Na tumfanye mtu kwa mfano wetu, kwa sura yetu’ (ona pia Mwa. 3:22, 11:7; Isa. 6:23) kama uthibitisho wa wingi katika Mungu.

Ingawa Biblia ya Kiebrania humfafanua Mungu kuwa baba wa Israeli na hutumia sifa binafsi za Mungu kama vile Neno (davar), Roho (ruah), Hekima (hokhmah), na Kuwapo (shekhinah), ingepita zaidi ya kusudi na roho ya Kale. Agano la kuhusianisha dhana hizi na fundisho la utatu la baadaye” (Mircea Eliade, “Trinity,” *The Encyclopedia of Religion*, Vol. 15, p. 53-57).

Sio tu kwamba wanatheolojia wengi wanakubali kwamba Agano la Kale halina fundisho la utatu, wengi watakubali kwamba Agano Jipya pia linaacha fundisho hili.

The *Encyclopedia of Religion* inaendelea kusema, “Zaidi ya hayo, wafafanuzi na wanatheolojia wanakubali kwamba Agano Jipya pia halina fundisho la wazi la Utatu. Mungu Baba ndiye chanzo cha vyote vilivyo (Pantokrator) na pia baba wa Yesu Kristo; ‘Baba’ si cheo cha nafsi ya kwanza ya Utatu bali ni sawa na Mungu. Kanuni za awali za kiliturujia na kanuni za imani humtaja Mungu kama ‘Baba wa Bwana wetu Yesu Kristo’...” (Ibid.)

“Utatu, katika fundisho la Kikristo, umoja wa Baba, Mwana, na Roho Mtakatifu kama nafsi tatu katika Uungu mmoja. Wala neno Utatu wala fundisho lililo wazi halionekani katika Agano Jipya, wala Yesu na wafuasi wake hawakukusudia kupinga Shema katika Maandiko ya Kiebrania: “Sikia, Ee Israeli: Bwana Mungu wetu ni Bwana mmoja”

(Kumbukumbu la Torati 6:4) Neno la Utatu wala fundisho lililo wazi halionekani katika Agano Jipya, wala Yesu na wafuasi wake hawakukusudia kupinga Shema katika Maandiko ya Kiebrania.” (Encyclopædia Britannica Online, article: “Trinity,” Online at, www.britannica.com/EBchecked/topic/605512/Trinity.)

“Fundisho la Utatu halipatikani katika Biblia” (Prof. Shirley C. Guthrie Jr., *Christian Doctrine*, uk. 80).

Kuna wingi wa nukuu kutoka kwa wanatheolojia wengi wakisema kwamba Agano la Kale na Agano Jipya hazina fundisho la utatu. Badala yake fundisho hili lilikuja katika Ukristo wa kawaida miaka mingi baada ya Biblia kuandikwa. Kanisa Katoliki linasema, “Fumbo la Utatu ndilo

fundisho kuu la Imani ya Kikatoliki. Juu yake yameegemezwa mafundisho mengine yote ya Kanisa. Kanisa lilisoma fumbo hili kwa uangalifu mkubwa na, baada ya karne nne za ufafanuzi, likaamua kueleza fundisho hilo kwa njia hii: katika umoja wa Uungu kuna Nafsi tatu, Baba, Mwana, na Roho Mtakatifu” (Handbook for Today’s Catholic, uk. 11).

“Kanisa lilianza kutunga fundisho lake la Utatu katika karne ya nne” (Louis Berkhof, *Theology Systematic*, Eerdmans Publishing, 1996, uk. 82).

“Biblia haifundishi fundisho la Utatu. Wala neno ‘utatu’ lenyewe wala lugha kama ‘mmoja-katika-tatu,’ ‘tatu-kwa-mmoja,’ ‘kiini’ kimoja (au ‘kitu’), na ‘nafsi’ tatu ni lugha ya kibiblia. Lugha ya fundisho hilo ni lugha ya kanisa la kale iliyochukuliwa kutoka katika falsafa ya kitambo ya Kigiriki” (Prof. Shirley C. Guthrie Jr., *Christian Doctrine*, uk. 76, 77).

“Lakini mafundisho mengi yanakubaliwa na wainjilisti kuwa yanafundishwa waziwazi katika Maandiko ambayo hayana maandiko ya uthibitisho. Fundisho la Utatu linatoa kielelezo bora zaidi cha hili. Ni sawa kusema kwamba Biblia haifundishi waziwazi fundisho la Utatu. Kwa kweli, hakuna hata andiko moja la uthibitisho, ikiwa kwa maandishi ya uthibitisho tunamaanisha aya au kifungu ambacho 'kwa uwazi' kinasema kwamba kuna Mungu mmoja ambaye yuko katika nafsi tatu” (Prof. Charles C. Ryrie, *Basic Theology*, uk. 89).

Kumbuka kwamba waandishi wa nukuu zaidi ya yote wanaamini katika utatu lakini wanalazimika kukiri kwamba haufundishwi katika Biblia. Hatutachukua neno lao kwa hilo. Tungependa kuchunguza maandiko yaliyotumiwa kuunga mkono utatu na kuona kama yanafanya hivyo. Tunaposoma aya hizi tuje kwao kutafuta kujua wanachosema badala ya kuona kama tunaweza kufaa maoni yetu katika aya hizo. Hakikisha unapata tofauti hiyo. Watu wengi huja kwenye Biblia wakitafuta kuthibitisha wazo lililotungwa. Hata hivyo, hiyo ni njia hatari ya kuifikia Biblia. Mungu anatutaka tuje kwake kwa hekima na maarifa (Yakobo 1:5), na ufunuo wake kamili zaidi wa mambo haya unapatikana katika Biblia. Iwapo tunataka kujua kile ambacho Mungu anasema kuhusu Yeye Mwenyewe hatuwezi kuja Kwake na mawazo yetu ya awali na kujaribu

kuyakusanya ndani ya Biblia, lakini badala yake ni lazima kuuliza “Mungu anataka kuniambia nini katika mistari ninayosoma katika Biblia? Je, mafungu yanasema nini hasa?” Kwa hili akilini, hebu na tusome yale yanayodhaniwa kuwa “maandiko ya uthibitisho” kwa ajili ya utatu.

Agano la Kale

Mwanzo 1:1, 26 na Elohim

Biblia inianza kwa kusema, “Hapo mwanzo Mungu aliziumba mbingu na nchi. Mungu akasema, na tumfanye mtu kwa mfano wetu, kwa sura yetu; wakatawale samaki wa baharini, na ndege wa angani, na wanyama, na nchi yote pia. kila chenye kutambaa kitambaacho juu ya nchi” (Mwanzo 1:1; 26).

Baadhi ya watu wanadhani kwamba tunaweza kupata fundisho la Utatu katika maandiko haya. Wanadai hili kwa sababu neno la Kiebrania elohim, ambalo lilitafsiriwa “Mungu,” ni wingi, na wanaamini viwakilishi vya wingi katika Mwanzo 1:26 vinasaidia kuunga mkono fundisho la Utatu pia.

Neno la Kiebrania elohim ni wingi, lakini kamwe halionyeshi wingi linapomtaja Mungu wa kweli. Kila mara elohim inapotumiwa kurejelea Mungu wa kweli ina maana ya umoja. Gesenius’ Hebrew Lexicon inaita “wingi wa ukuu” nayo Brown-Driver’s Brigg’s Hebrew Lexicon husema kwamba inaporejezea Mungu wa kweli ni “maana ya wingi” yenye “maana ya umoja.”

Zaidi ya hayo, neno elohim limetumika katika Biblia mahali ambapo haliwezi kuwa linarejelea kiumbe cha wingi. Kwa mfano, Mungu alimwambia Musa, “Tazama, nimekufanya kuwa mungu [elohim] kwa Farao, na Haruni ndugu yako atakuwa nabii wako.” (Kutoka 7:1) Je, Mungu alikuwa akisema kwamba angemgeuza Musa kuwa utatu? Ni wazi sivyo! Mungu asingetutaka tuamini kwamba Musa ni kiumbe cha wingi

ingawa alitumia neno la wingi elohim kumwelezea. Kwa mifano mingine soma Kutoka 4:16; 1 Samweli 5:7; 1 Wafalme 11:5, 33; 18:27, nk.

Kama ushahidi usiopingika kwamba elohim ana maana ya umoja anapomtaja Mungu wa kweli, tafadhali zingatia hili: wakati wowote waandishi wa Agano Jipya waliponukuu kutoka Agano la Kale walitumia neno la Kigiriki la umoja theos kuashiria Mungu wa kweli kama tafsiri ya neno elohim. Hii pia ni kweli kwa tafsiri ya Kigiriki ya Agano la Kale, iitwayo Septuagint, ambayo ilitafsiriwa karibu miaka 200 kabla ya Kristo kuja duniani. Hii inathibitisha, bila kivuli cha shaka, kwamba elohim ana maana ya umoja anaporejelea Mungu wa kweli. Kumbuka kwamba watafsiri na waandishi hawa wote walikuwa wanaifahamu sana lugha ya Kiebrania ya Agano la Kale. Ikiwa elohim kweli alionyesha wingi katika Mungu wa kweli, basi waandishi wa Agano Jipya na watafsiri wa Septuagint wangetumia aina ya wingi ya theos (θεοι, θεοις au θεους) walipozungumza juu ya Mungu. Badala yake, walitumia umoja kila mara, ingawa walitumia wingi wa wingi mara nyingi katika Agano la Kale na mara nane katika Agano Jipya waliporejelea wanadamu au miungu ya uwongo. (Unaweza kujisomea haya katika Yohana 10:34, & 35; Matendo 7:40; 14:11; & 19:26; 1 Wakorintho 8:5; na Wagalatia 4:8.) Hii inadhihirisha kwamba waandishi wa Agano Jipya. na watafsiri wa Septuagint hawakutambua maana ya wingi katika neno elohim waliporejelea Mungu wa kweli. Ni kutojali kwa mwanatheolojia yeyote leo kufikiri kwamba wanajua zaidi neno la kale la Kiebrania kuliko Waebrania wa kale wenyewe walioishi wakati Biblia ilipoandikwa na ilitafsiriwa kwa mara ya kwanza katika lugha nyingine.

Kuhusu viwakilishi vya wingi katika Mwanzo 1:26, viwakilishi hivyo ni vingi katika Kiebrania cha awali, na hivyo kulazimisha kutafsiriwa, “Mungu akasema, na tumfanye mtu kwa mfano WETU, kwa sura YETU.” Wale wanaodai aya hii inafundisha utatu wanaonyesha kwamba elohim ni wingi na viwakilishi ni wingi, kwa hiyo lazima kuwe na wingi katika Mungu. Ikiwa tutakubali maelezo haya itabidi tuyafasiri, “MUNGU walisema, na tumfanye mtu kwa mfano wetu, kwa sura yetu.” Tafsiri hii ingefanya ukosefu wa haki kwa maana ya kweli ya elohim, na ingekuwa na Miungu wawili au zaidi wakizungumza kwa umoja,

wakisema, “Na tumfanye mtu kwa mfano wetu.” Je, hivyo ndivyo Mungu anajaribu kutuambia? Je, Miungu kadhaa ilimuumba mwanadamu, au kulikuwa na mmoja tu?

Wale wanaoendeleza wazo la kwamba Miungu ilisema, “Hebu tumfanye mtu,” wanaingia kwenye tatizo kubwa katika mstari unaofuata, kwa sababu kwa ghafula viwakilishi hubadilika na kuwa umoja, katika Kiebrania na Kiingereza, huku wingi wa elohim ungali unaendelea kutumika. Kwa nini kulikuwa na mabadiliko? Mstari unaofuata unasema, “Mungu [elohim] akamfanya mtu kwa mfano WAKE, kwa mfano wa Mungu [elohim] ALIMUUMBA. Ikiwa tunatarajiwa kuamini kwamba Miungu inazungumza katika mstari wa 26, ili kuwa lazima tuamini kwamba Miungu inarejelewa katika mstari wa 27, lakini badala ya viwakilishi vya wingi Biblia ilibadilika na kuwa viwakilishi vya umoja kana kwamba ni mtu mmoja tu aliyerejelewa.

Sasa, kuna maelezo rahisi sana kwa hili. Utumizi wa viwakilishi vya wingi baada ya nomino ya umoja hauonyeshi kwamba nomino ya umoja inapaswa kweli kuwa wingi. Kwa mfano, tuseme raisi alimwambia mwanasheria mkuu, “Hebu tutunge sheria.” Hii isingeashiria kuwa kuna maraisi wawili kwa sababu tu alitumia kiwakilishi cha wingi. Wingi huo unatumika kwa wawili watakaohusika katika kutunga sheria badala ya raisi. Vivyo hivyo, neno “sisi” na “yetu” katika Mwanzo 1:26 linatumika kwa Wawili waliohusika katika uumbaji wa ulimwengu badala ya yule aliyekuwa akizungumza.

Biblia inasema “Mungu... aliumba vitu vyote kwa njia ya Yesu Kristo.” (Waefeso 3:9) Ni wazi kwamba Mungu katika mstari huu ni mtu mwingine badala ya Yesu Kristo. Na kulingana na Waebrania 1:2, Mungu, Baba, aliumba vitu vyote kupitia Mwanawe.

Sasa, tunaweza kujua kwa hakika ni nani anayezungumza katika Mwanzo 1:26, na ambaye anazungumza naye. Mungu, Baba, alimwambia Mwanawe, na tumfanye mtu kwa mfano wetu. Kumbuka, Kristo ndiye “mfano dhahiri” wa Baba, kwa hiyo mtu yeyote aliyeumbwa kwa mfano wa Baba ameumbwa moja kwa moja kwa mfano wa Mwanawe. Viwakilishi vilibadilishwa hadi katika umoja katika mstari wa 27 ili

kutoa sifa ifaayo kwa yule aliyeumba vitu vyote. Kwa uthabiti, katika kila mahali ambapo mtu yeyote anapewa sifa kwa ajili ya kuumba ulimwengu, ni Baba aliyeumba kila kitu, lakini Alifanya hivi kuumba kwa au kupitia Yesu Kristo. (Soma Waebrania 1:1, 2; Waefeso 3:9; Wakolosai 1:15, 16; Yohana 1:1-3; Ufunuo 4:9-11).

Agano Jipya lilitumia neno la Kiyunani theos, katika hali ya umoja, kurejelea Mungu wa mbinguni zaidi ya mara elfu moja. Katika kila hali neno hili la umoja hurejelea mtu mmoja, na mtu mmoja pekee. Pia, kila wakati Yesu aliporejelea Mungu, Alitumia viwakilishi vya umoja, ambavyo vilitafsiriwa, Yeye, Yake, Yako, Wako, na Wewe. Kila wakati Yesu alipojijumuisha pamoja na Mungu, Alitumia viwakilishi vya wingi, sisi, na yetu (Yohana 14:23; 17:11, 21; n.k.).

Utumizi wa viwakilishi vya wingi kuhusiana na Mungu ni nadra sana katika Biblia. Neno la Kiebrania elohim limetumika mara 2,606 katika Agano la Kale, nyingi zikiwa zinamtaja Mungu wa kweli. Kati ya visa hivi vyote kuna sehemu nne tu ambapo viwakilishi vya wingi vinatumiwa kuhusiana na Mungu wa kweli. Nayo ni: Mwanzo 1:26; 3:22; 11:7; Isaya 6:8. Uchunguzi wa kila moja ya aya hizi katika muktadha unaonyesha kwamba hakuna hata moja kati yake inayohitaji maana ya wingi katika Mungu Mwenyewe. Yote yanaweza kueleweka kwa maana ya kwamba Mtu mmoja (Elohim) alikuwa akizungumza na Mwanawe wa Kiungu.

Kwa hivyo, kwa ufahamu wangu wote, Mungu hakuwahi kujirejelea kwa kutumia viwakilishi vya wingi, au nomino zenye maana halisi ya wingi. Wanatheolojia wengi wamefikia hitimisho hilo hilo. Hapa kuna maoni machache juu ya hatua hii.

“Wazo la kuwaziwa kwamba Elohim ilirejelea Utatu wa watu katika Uungu sasa hivi halipati tegemezo miongoni mwa wanazuoni. Ama ni kile ambacho wanasarufi wanakiita wingi wa ukuu, au inaashiria utimilifu wa nguvu za kimungu, jumla ya nguvu zinazoonyeshwa na Mungu” (William Smith, A Dictionary of the Bible, ed. Peloubet, MacDonald Pub. Co., 1948, ukurasa wa 220).

“Elohim lazima ifafanuliwe kama wingi wa kina, unaoashiria ukubwa na ukuu” (The American Journal of Semitic Language and Literature, 1905, Vol. XXI, p. 208).

“Ni ufafanuzi wa aina potovu ikiwa wacha Mungu ambao ungepata fundisho la Utatu katika hali ya wingi elohim [Mungu]” (“God,” Encyclopedia of Religion and Ethics).

Wanadogmatic wa awali walikuwa na maoni kwamba fundisho muhimu sana kama lile la Utatu lisingeweza kujulikana kwa watu wa Agano la Kale... Hakuna mwanatheolojia wa kisasa... anayeweza kudumisha maoni kama hayo tena. Ufafanuzi usio sahihi tu unaopuuza misingi ya haraka zaidi ya ufasiri unaoweza kuona marejeleo ya Utatu katika hali ya wingi ya jina la kimungu Elohim, matumizi ya wingi katika Mwanzo 1:26 au maneno ya kiliturujia kama sehemu tatu za baraka za Haruni. Hesabu 6:24-26 na Trisagion ya Isaya 6:3” (The New Schaff-Herzog Encyclopedia of Religious Knowledge, Vol. 12, p. 18).

Viwakilishi vya wingi na neno elohim vinapungukiwa sana hata kudokeza wazo kwamba Mungu ni utatu. Njia pekee unayoweza kupata utatu katika maandiko hayo ni kama una wazo la awali la utatu kabla ya kuyasoma, na hii ni mbinu mbovu ya kufika kwenye ukweli.

Mwanzo 1:2

Waamini Utatu wamekuwa na wakati mgumu kupata mtu wa tatu katika Agano la Kale, kwa hivyo ikiwa kuna uwezekano mdogo wa mtu wa tatu katika maandishi ya Agano la Kale, unaweza kuwa na uhakika kwamba mtu atayatumia kujaribu kuthibitisha utatu. Mwanzo 1:2 haina udhuru. Mstari huu unasema, “Nayo nchi ilikuwa ukiwa, tena utupu; na giza lilikuwa juu ya uso wa vilindi. Na Roho ya Mungu ikatulia juu ya uso wa maji” (Mwanzo 1:2).

Hapa tunajifunza kwamba Roho wa Mungu alitembea juu ya uso wa maji. Andiko hili halisemi, “Roho Mtakatifu” alitembea juu ya uso wa maji. Ninatambua kwamba kwa mtazamo usio wa utatu ingemaanisha jambo lile lile kama ingefanya hivyo, lakini baadhi ya watu wanaoamini utatu wanafikiri kwamba “Roho wa Baba yenu” ni tofauti na “Roho

Mtakatifu.” Wa kwanza anaeleweka kuwa roho binafsi ya Baba mwenyewe, na wa pili wakati mwingine hufikiriwa kuwa mtu tofauti tofauti, wakati mwingine hufikiriwa pia kuwa na roho yake binafsi. Hata hivyo, Mwanzo 1:2 inataja “Roho ya Mungu” kana kwamba ni Roho ya Mungu mwenyewe badala ya mtu binafsi.

Hata hivyo, jambo lenye nguvu kwa uwezekano wa mstari huu kuthibitisha Roho Mtakatifu kuwa mtu tofauti ni unaposoma Zaburi 33:6, 9. Hapa inasema, “Mbingu zilifanyika kwa neno la Bwana; na jeshi lao lote kwa pumzi [ruach - Roho] ya kinywa chake. ... Kwa maana alisema, ikawa; aliamuru, ikasimama” (Zaburi 33:6, 9). Neno la Kiebrania ruach, ambalo lilitafsiriwa “pumzi” katika mstari huu, ni neno lililele la Kiebrania ambalo lilitafsiriwa “Roho” katika Mwanzo 1:2. Hapa tunapata kwamba “neni la Bwana” linatumiwa sawa na “Roho ya kinywa chake.” Hii inazungumza waziwazi juu ya neno halisi la Mungu ambalo liliumba mbingu. Yesu alisema, “maneno hayo ninayowaambia ni roho, tena ni uzima” (Yohana 6:63). Katika Zaburi 33:6 neno la Mungu linaitwa “Roho ya kinywa chake.” Katika Mwanzo 1:2 inasema “Roho wa Mungu” alitembea juu ya maji na maneno yanayofuata ni: “Mungu akasema, Iwe nuru; ikawa nuru” (Mwanzo 1:3). Muktadha uko wazi kwamba Mungu alikuwa akiumba dunia na ni katika muktadha huu kwamba Roho wa Mungu alikuwa akitembea juu ya maji. Roho wa Mungu katika kifungu hiki anarejelea neno Lake kama inavyoonyeshwa katika Zaburi 33:6, ambayo inatuambia kuwa ilikuwa ni “Roho ya kinywa chake.”

Tafadhali usinielewe vibaya, Roho wa Mungu ni zaidi ya neno halisi la Mungu. Katika kitabu Kuelewa Utu wa Mungu tuliona kwamba Roho wa Mungu ni “Nafsi Yake” (Yohana 17:5), sio tu maneno Yake. (Tafadhali wasiliana nasi ili kuomba nakala yako ya kitabu Kuelewa Utu wa Mungu.) Hata hivyo, katika Mwanzo 1:2 neno “Roho wa Mungu” linarejelea neno la Mungu lililokuwa likifanya kazi katika kuumba ulimwengu. “Kwa imani twafahamu ya kuwa ulimwengu uliumbwa kwa neno la Mungu” (Waebrania 11:3).

Mwanzo 18:1-3

Wakati fulani Mwanzo 18:1-3 hutumiwa katika kujaribu kuthibitisha utatu. Maandiko haya yanasema, “Bwana akamtokea katika mialoni ya Mamre, akaketi mlangoni pa hema wakati wa hari ya mchana; Akainua macho yake, akatazama, na tazama, watu watatu wamesimama karibu naye; naye alipowaona, akapiga mbio ili kuwalaki kutoka mlangoni pa hema, akainama mpaka nchi, akasema, Bwana wangu, ikiwa sasa. Nimepata kibali machoni pako, nakuomba, usimwache mtumishi wako.” Baadhi ya watu wanadai kwamba “watu watatu” waliomtokea Ibrahimu walidhaniwa kuwa ni washiriki watatu wa utatu.

Hata hivyo, kuna baadhi ya matatizo makubwa na dai hili. Kwanza kabisa, haiwezekani kwa yeyote kati ya hawa watatu kuwa Mungu, Baba, kwa maana Biblia inasema, “Hakuna mtu aliyemwona Mungu wakati wo wote; Mwana pekee aliye katika kifua cha Baba, huyu ndiye aliyemfunua” (Yohana 1:18). Biblia inasema kwamba Baba anakaa “katika nuru ambayo hakuna mtu awezaye kuikaribia; ambaye hakuna mtu aliyemwona, wala awezaye kumwona” (1 Timotheo 6:16). Mungu alimwambia Musa, “Huwezi kuniona uso wangu, kwa maana hakuna mtu atakayeniona akaishi” (Kutoka 33:20). Manabii kadhaa katika Biblia waliona angalau uwakilishi hafifu wa Baba katika maono, lakini hakuna mwanadamu mwenye dhambi ambaye ameweza kwa kweli kumtazama Baba na kuishi. Kwa sababu hii tunaweza kuwa na hakika kabisa kwamba Mungu, Baba, hakuwa mmoja wa “watu watatu” waliomtokea Abrahamu.

Kwa hiyo, ni nani aliyemtokea Ibrahimu? Biblia inasema kwamba “Bwana alimtokea.” Wakati wowote Biblia ya King James Version inapotumia neno Bwana pamoja na herufi kubwa zote inaashiria kwamba jina la Kiebrania la Mungu, Yahweh, liliandikwa katika maandishi ya awali. Bwana akamtokea Musa. Kama tulivyoona, mtu anayerejelewa hapa si Mungu Baba, anayeonyesha kwamba kuna mtu mwingine anayetumia jina hilo.

Mungu alimwambia Musa, “Tazama, mimi namtuma malaika aende mbele yako, ili akulinde njiani na kukupeleka mpaka mahali pale

nilipokutengezea. Jihadharini naye, na kuitii sauti yake, wala msimkasirishe; kwa maana hatawasamehe makosa yenu, kwa maana jina langu limo ndani yake” (Kutoka 23:20, 21). Hapa, Mungu alimwambia Musa kwamba Malaika angewatangulia wana wa Israeli. Huyu hakuwa malaika halisi. Mungu alisema, “Jina langu limo ndani yake.” Paulo alitufahamisha kwamba “Mwamba wa kiroho uliowafuata... alikuwa Kristo” (1 Wakorintho 10:4).

Pia tunaambiwa kwamba Yesu ni “bora zaidi kuliko malaika, kwa kuwa alipata katika urithi jina lililo bora kuliko wao” (Waebrania 1:4). Yesu Kristo alipokea jina kutoka kwa Baba Yake kwa urithi. Hili lazima liwe jina ambalo Baba yake pia analo, na jina hili ni Yehova. Yesu Kristo alitumia jina hili katika Mwanzo 18, na ndiye aliyemtokea Ibrahimu, si kama utatu, bali kama mtu mmoja, na kulikuwa na malaika wawili halisi pamoja Naye. Biblia inasema, “Wale watu wakageuza nyuso zao kutoka huko, wakaenda Sodoma; lakini Ibrahimu akasimama mbele za Bwana” (Mwanzo 18:22). Wawili kati ya wale watatu walikwenda kuelekea Sodoma, na ni mmoja tu aliyebaki nyuma ili kuzungumza na Abrahamu. Kuna Mtu mmoja tu anayejulikana kama “Bwana” katika mstari huu, na Yeye ni Mwana wa Mungu. Tunajua kwamba ni watu wawili tu kati ya hao waliokwenda Sodoma na kwamba walikuwa malaika, kwani walipofika, Biblia inasema, “Na malaika wawili wakaja Sodoma” (Mwanzo 19:1).

Mwanzo 18 hakika haithibitishi au hata kudokeza wazo kwamba Mungu ni utatu wa nafsi tatu katika Mungu mmoja. Mwana wa Mungu na malaika wawili sio utatu.

Kumbukumbu la Torati 6:4 na Echad

Ajabu, mojawapo ya aya zinazoweka wazi zaidi kuhusu Mungu mmoja katika Biblia hutumiwa na baadhi ya watu wanaoamini utatu katika kujaribu kuthibitisha kuwepo kwa wingi katika Mungu. Mstari huu ni Kumbukumbu la Torati 6:4, unaosema, “Sikia, Ee Israeli, Bwana Mungu wetu ni Bwana mmoja [echad].” Andiko hili hunukuliwa na Wayahudi wacha Mungu angalau mara mbili kwa siku na wanaamini Mungu mmoja kabisa. Hawaoni chochote katika aya hii kuashiria kwamba Mungu ni

zaidi ya mtu mmoja. Hata hivyo, mstari huu unatumwiwa na baadhi ya watu wanaoamini utatu kuunga mkono wazo la kuwepo kwa wingi wa Mungu.

Neno linalozungumziwa ni neno la Kiebrania echad, ambalo lilitafsiriwa “moja.” Waebrania wanaona hili kuwa neno linaloonyesha umoja kamili, huku baadhi ya wanautatu wanaona kuwa neno linaloonyesha wingi katika “umoja wa pamoja,” kama vile watatu katika mmoja. Baadhi ya waamini wa utatu hudai kwamba echad huwakilisha “umoja mmoja” kinyume na neno la Kiebrania, yachid ambalo, wao husema, huwakilisha “umoja wa nambari.” Baadhi ya wanautatu wanadai kwamba ikiwa Musa angetaka kuonyesha kwamba Mungu kiidadi ni mmoja angetumia neno la Kiebrania yachid badala ya echad. Kuunganisha wazo la wingi katika Kumbukumbu la Torati 6:4 ingesomeka hivi, “Sikia, Ee Israeli: Bwana [Miungu] wetu ni [kundi lililounganishwa] Bwana.” Hebu tuchunguze jinsi echad na yachid ambavyo zimetumika katika Biblia ili tuweze kuelewa kile ambacho Mungu anajaribu kutuambia katika Kumbukumbu la Torati 6:4.

Echad

Echad ni neno la Kiebrania linalotumiwa sana kuelezea kitu ambacho ni kimoja. Karibu kila wakati unapopata neno la Kiingereza “moja” katika Agano la Kale lilitafsiriwa kutoka kwenye neno la Kiebrania echad. Echad ilitumika mara 952 katika Agano la Kale. Ilitafsiriwa “moja” mara 687. Kila lugha ina neno la kuashiria “moja” kwa maana ya kuhesabu. Kwa Kihispania ni “uno,” kwa Kijerumani ni “ein,” kwa Kilatini ni “unum,” kwa Kiebrania ni “echad.” Unapoenda kwenye www.translate.google.com na kuandika “moja” katika upande wa Kiingereza na kuchagua Kiebrania kwenye upande uliotafsiriwa itakitafsiri kama echad. Sababu ya hii ni kwamba echad inamaanisha “moja”. The New American Standard Hebrew Lexicon inaifafanua kuwa, “idadi ya msingi ya kardinali; mmoja.” The Brown-Driver-Brigg’s Hebrew Lexicon chasema, “moja (nambari).”

Kuna fafanuzi za utatu na kamusi ambazo zina fasili za echad zinazolingana na wazo lao la awali kwamba Mungu ni Mungu wa wingi

anayeundwa na umoja wa pamoja, lakini hiyo haifanyi fasili hizi kuwa za kweli. Kuna msemo mmoja miongoni mwa wanafunzi wa Biblia unaosema, “Muktadha ni mfalme.” Hilo lamaanisha kwamba muktadha wa jinsi neno linavyotumiwa katika Biblia ni wa maana zaidi kuliko ufafanuzi wowote wa neno hilo uliotolewa na mwanadamu. Waandikaji wa Biblia ya Kiebrania walipotaka kutofautisha kitu fulani kuwa “kimoja,” tofauti na “mbili” au “tatu,” walitumia neno echad. Acheni tuangalie mifano michache.

Esau alipodanganywa kutoka kwenye baraka za baba yake alimlalamikia baba yake, “Je, una angalau hata baraka moja [echad] tu, baba yangu? unibariki na mimi pia, Ee baba yangu. Esau akainua sauti yake, akalia” (Mwanzo 27:38). Hapa tunapata kwamba echad kihalisi inamaanisha “moja”, sio “mbili” au zaidi.

Ndugu zake Yusufu walipomwendea kula chakula, wakasema, Sisi sote tu wana wa mtu mmoja [echad]; sisi tu watu wa kweli, watumishi wako si wapelelezi” (Mwanzo 42:11). Hakika ndugu hawa hawakuwa wakisema kuwa wao ni wana wa kundi la watu, bali ni mmoja tu. Hawakulazimika kutumia neno yachid kufafanua kwamba mtu huyu “mmoja” alikuwa mtu “mmoja tu”. Wazo hili lilikuwa asili katika matumizi yao ya neno echad.

Baada ya Yusufu kuwashutumu kuwa wapelelezi alisema, “Mtume mmoja [echad] wenu, akamlete ndugu yenu” (Mwanzo 42:16). Yusufu hakuwa akipendekeza kurudisha kikundi cha watu kwa ndugu yao, lakini mmoja tu.

Ndugu zake Yusufu wakamwambia, Sisi tu ndugu kumi na wawili, wana wa baba yetu; mmoja [echad] hayupo, na mdogo yuko kwa baba yetu leo katika nchi ya Kanaani” (Mwanzo 42:32). Waliposema, “hayupo mmoja” walikuwa wakizungumza kuhusu Yusufu, wakijifanya kuwa amekufa. Yusufu ndiye pekee wa wale kumi na wawili aliyekosekana, na walitumia echad kueleza hili.

Mungu alipomweleza Musa jinsi ya kujenga Sanduku la Agano, alisema, “Nawe fanya makerubi mawili ya dhahabu, uyafanye ya kazi ya kufua, katika ncha mbili za kiti cha rehema. Tena fanya kerubi moja [echad]

upande huu, na kerubi mwingine [echad] mwisho wa pili; utafanya hayo makerubi katika kile kiti cha rehema katika ncha zake mbili.” (Kutoka 25:18, 19). Hili ni tatizo rahisi la hesabu, $1+1=2$. Kuna makerubi mawili jumla, na mmoja wao anaitwa echad.

Biblia inapoeleza dhabihu za kila siku za Israeli inasema, “Basi hivi ndivyo utakavyotoa juu ya madhabahu; wana-kondoo wawili wa mwaka wa kwanza siku baada ya siku daima. Mwana-kondoo mmoja [echad] utamtoa asubuhi; na mwana-kondoo wa pili utamchinja jioni” (Kutoka 29:38, 39). Tena, moja ni moja, na mbili ni mbili. Echad ni neno la Kiebrania kwa moja.

Musa alipomaliza kujenga madhabahu na kuiweka wakfu, Biblia inasema, “Na matoleo yake [Nashoni] yalikuwa sahani moja [echad] ya fedha, uzani wake ni shekeli mia na thelathini, na bakuli moja ya fedha, uzani wake shekeli sabini, shekeli ya mahali patakatifu; vyote viwili vilikuwa vimejaa unga mwembamba uliochanganywa na mafuta kuwa sadaka ya unga” (Hesabu 7:13). Tena tunaona mlinganyo rahisi wa hesabu, sahani moja pamoja na bakuli moja ni sawa na “vyote viwili”. Echad sio muunganiko wa pamoja hapa. Bakuli na sahani ni vitu vinavyojitegemea, kama vile dhabihu zilizotajwa hapo juu ni vitu vinavyojitegemea.

Sulemani aliandika, “Wawili ni afadhali kuliko mmoja [echad]; kwa sababu wana malipo mema kwa kazi yao. Kwa maana wakianguka, mmoja [echad] atamwinua mwenzake; lakini ole wake aliye peke yake [echad] aangukapo; kwa maana hana mwingine wa kumwinua. Tena, wawili wakilala pamoja, watapata joto; lakini mtu mmoja peke yake [echad] awezaje kupata moto? Na mtu mmoja akimshinda, wawili watahindana naye; wala uzi wa nyuzi tatu haukatiki upesi” (Mhubiri 4:9-12). Ni wazi kabisa kwamba Sulemani alikuwa akifanya tofauti kati ya mtu mmoja na watu wawili kwa kutumia neno echad. Ona kwamba neno echad pia limetumika hapa kwa ajili ya “peke yake.” Echad hakika hubeba wazo la moja kabisa. Kujaribu kuingiza ufafanuzi wa “umoja wa pamoja” katika mstari huu kungeifanya kukosa maana.

Andiko lingine linaloonyesha kwa uwazi kuwa echad humanisha mmoja ni Kumbukumbu la Torati 17:6, linalosema, “Kwa vinywa vya mashahidi wawili au mashahidi watatu, yeye anayestahili kuuawa atauawa; lakini kwa kinywa cha shahidi mmoja [echad] hatauawa.” Echad isingeweza kumaanisha zaidi ya moja katika mstari huu, kwa kuwa imewekwa tofauti na mbili na tatu.

Kuna zaidi ya mifano mia sita inayofanana, na kwa ajili ya kuhifadhi nafasi na sio kukuchosha zaidi, tutatumia michache ilioyorodheshwa hapa. Neno echad lina umbo la wingi ambalo Musa angeweza kutumia ikiwa angekusudia sisi kuamini kwamba Mungu ni kundi lililounganishwa. Tunapata namna ya wingi ya echad katika Mwanzo 29:20, inayosema, “Yakobo akatumikia miaka saba kwa ajili ya Raheli; na zilionekana kwake siku chache tu [zilizofanana katika wingi wake], kwa ajili ya upendo aliokuwa nao kwake.” Musa angeweza kueleza kwa urahisi kwamba Mungu ni muunganiko wa pamoja au kikundi cha Miungu ikiwa angetaka tuamini hili, lakini Yeye alisema tu, “Bwana Mungu wetu ni Bwana mmoja.” Hili linakuja sura mbili tu baada ya yeye kusema, “Wewe umeonyeshwa, ili upate kujua ya kuwa Bwana ndiye Mungu; hakuna mwingine ila yeye” (Kumbukumbu la Torati 4:35), na sura moja tu baadaye Mungu alisema, “Usiwe na miungu mingine ila mimi” (Kumbukumbu la Torati 5:7).

Muktadha unahitaji kwamba tuchukue neno “mmoja” katika Kumbukumbu la Torati 6:4 kumaanisha “mmoja” katika maana yake kamili ya umoja badala ya muunganiko au kikundi. Licha ya ukweli kwamba hata uchunguzaji mfupi wa Biblia juu ya neno la Kiebrania echad unaonyesha kwamba kihalisi linamaanisha “mmoja,” profesa mmoja wa theolojia aliandika kwamba katika Kumbukumbu la Torati 6:4 Musa “alitumia neno la wingi ‘echad (mmoja kati ya wengine katika umoja uliunganishwa au ulioshirikiwa.)” (Woodrow Whidden, *The Trinity*, iliyotungwa na Woodrow Whidden, Jerry Moon, na John Reeve, Hagerstown, MD: Review and Herald, 2002). Kauli hii si ya kweli hata kidogo. Kuna namna ya wingi wa echad kama tulivyoona katika Mwanzo 29:20, lakini Musa alitumia hali ya umoja katika Kumbukumbu la Torati 6:4. Kudokeza kwamba Musa alikuwa akijaribu kuonyesha kwamba

Mungu mmoja wa Biblia kwa kweli ni “mmoja kati ya wengine” kungemaanisha kwamba kunaweza kuwa na dazeni za Miungu. Inasikitisha watu wanapochukua neno na kujaribu kulifanya liwe na maana kinyume na kile ambacho mwandishi alikusudia. Katika aya sawa na kauli iliyo hapo juu, mwandishi anasema, yachid “inamaanisha ‘mmoja’ kwa maana ya ‘pekee,’ au ‘pekee’” (Ibid.) Hata hivyo, echad inabeba maana hii pia.

Echad ni Moja Kabisa

Echad ilitafsiriwa “peke yake” au “pekee” mara kadhaa katika Biblia. Biblia inasema, “Tena mfalme Daudi akawaambia kusanyiko lote, Sulemani mwanangu, ambaye Mungu peke yake [echad] amemchagua, angali kijana na mwororo, na kazi hii ni kubwa; maana nyumba hii ya enzi si ya mwanadamu, bali ni ya Bwana MUNGU” (1 Mambo ya Nyakati 29:1).

“Mwangalieni Ibrahimu, baba yenu, na Sara, aliyewazaa; kwa maana alipokuwa mmoja tu nalimwita, nikambariki, nikamfanya kuwa wengi.” Isaya 51:2

“Geberi mwana wa Uri alikuwa katika nchi ya Gileadi, katika nchi ya Sihoni mfalme wa Waamori, na Ogu mfalme wa Bashani; naye ndiye afisa [echad] pekee aliyekuwa katika nchi” (1 Wafalme 4:19).

“Bwana MUNGU asema hivi; Ubaya, uovu wa pekee [echad], tazama, umekuja” (Ezekieli 7:5).

Echad ni neno ambalo hubeba umoja mkali pamoja na wazo la peke yake na pekee. Si lazima kwa Mungu kutumia yachid kuonyesha umoja Wake. Ukweli ni kwamba, kuna mistari mingine kadhaa inayoongeza virekebishaji vikali ili kuonyesha umoja kamili wa Mungu, baadhi yake zikiwa karibu na Kumbukumbu la Torati 6:4. (Ona Kumbukumbu la Torati 4:35, 39; 5:7; Isaya 44:8; 45:5, 14, 18, 21, 22; 46:9; Yoeli 2:27; Marko 12:29-34; 1 Wakorintho 8:10; 4-6, n.k.) Ikiwa, Biblia inaposema, “Bwana ni Bwana mmoja” inamaanisha “Bwana ni kundi lililounganishwa la Mabwana” basi mistari mingine yote inayoongeza virekebishaji kuashiria “mmoja tu” ingetakiwa itafsiriwe upya. Ukweli ni

kwamba, Musa alikuwa na maneno yaliyopatikana kwake ili kuonyesha umoja ikiwa ndivyo Alitaka kusema. Angeweza kutumia neno yachad, linalomaanisha, “kuunganishwa” (Mwanzo 49:6), lakini hakulitumia kwa sababu hakutaka tufikiri kwamba Mungu ni kikundi cha watu wenye umoja.

Waumini wengi wa Utatu hutafuta kupata maana ya wingi kwa echad kwa kunukuu Hesabu 13:23, inayosema, “Wakafika mpaka kijito cha Eshkoli, wakakata kutoka huko tawi lenye kishada kimoja [echad] cha zabibu, wakalichukua kati ya wawili juu ya fimbo; wakaleta baadhi ya makomamanga na tini. Waumini wengine wa Utatu hudai kwamba kwa sababu neno echad limetumiwa hapa, likirejezea kikundi cha zabibu, kwamba neno echad linamaanisha “kitu kimoja kilichofanyizwa kwa sehemu, kitengo au kikundi.”

Lau aya hiyo hapo juu ingesema, “kishada [cha echad] cha zabibu” wakati kwa hakika ilimaanisha kwamba kulikuwa na vishada kadhaa vya zabibu, basi hoja hiyo ingeshikilia uhalali fulani. Iwapo aya hiyo ingesema, “zabibu [echad] moja,” na hali halisi ilikuwa inarejelea kundi zima la zabibu, basi tungejua kwamba neno echad linamaanisha zaidi ya moja tu. Hata hivyo, mstari huo unataja “shada moja tu la zabibu.” Nomino ambayo echad inarejelea katika aya hii ni kikundi, sio neno echad.

Echad inatumiwa kwa “Shada MOJA la zabibu” (Hesabu 13:23), “kundi MOJA” (1 Samweli 13:17), “kundi MOJA” (2 Samweli 2:25), “kabila MOJA” (1 Wafalme 11 : 13), “taifa MOJA” (1 Mambo ya Nyakati 17:21). Katika kila hali wingi upo katika nomino badala ya kivumishi “moja.”

Mstari mwingine unaotumika kujaribu kuonyesha umoja wa mchanganyiko katika neno echad ni Mwanzo 1:5, inayosema, “Mungu akaiita nuru Mchana, na giza akaliita Usiku. Ikawa jioni ikawa asubuhi, siku ya kwanza [echad].” Inasemekana kwamba kwa vile siku ina sehemu mbili, sehemu za giza na nyepesi, kwamba neno echad lina maana ya umoja wa mchanganyiko, au moja inayojumuisha sehemu. Tena, hoja hii haina mashiko. Echad bado ina maana moja katika mstari huu. Sehemu

ya kauli mbiu, “siku ya kwanza” si “moja,” bali “siku.” Mistari ifuatayo inazungumza juu ya “siku ya pili,” “siku ya tatu,” “siku ya nne,” n.k. Je, itajadiliwa kwamba “ya pili” na “ya tatu” pia ni maneno ya umoja changamano kwa sababu tu yanafuatwa na neno “siku”? Ninaweza kusema, “yai moja” au “mayai dazeni moja”. Maana ya “moja” katika kauli hizi ni sawa kabisa katika hali zote mbili. Ningeweza pia kusema, “mayai mawili” au “mayai dazeni mbili”. Umoja wowote wa pamoja katika kauli inayotumia neno “mmoja” unapatikana katika neno linalofuata “moja” badala ya “moja” yenyewe.

Mstari wa msingi ambao Wautatu hurejelea kuunga mkono dai lao kwamba echad ina maana zaidi ya moja ni Mwanzo 2:24, ambapo inasema, “Kwa hiyo mwanamume atamwacha baba yake na mama yake, ataambatana na mkewe; kuwa mwili mmoja [echad].” Waamini Utatu wakati mwingine hutumia mstari huu kujaribu kuthibitisha kwamba echad haimaanishi moja. Hata hivyo, aya hiyo haikusema kwamba mwanamume na mwanamke watakuwa binadamu mmoja, wala haikusema kwamba watakuwa mtu mmoja wala kiumbe kimoja. Ingawa mwanamume na mwanamke wangukuwa mwili mmoja, bado wangukuwa nafsi mbili, viumbe viwili na wanadamu wawili. Wala hawangeunganishwa pamoja na kuwa mwili mmoja wa nyama. Badala yake, wanapaswa kuwa familia moja.

Katika kutafuta ufahamu wa neno “mwili mmoja,” hatupaswi kukisia maana ya neno “mmoja,” bali tunapaswa kutafuta maana ya neno “mwili” kama linavyotumiwa katika mstari huu. Hata katika aya hii, moja bado ina maana moja, na moja tu.

Mstari huo haujaribu kuonyesha kwamba kuna “miili miwili,” bali mwili mmoja. Tunapata katika Biblia maelezo ya mwili mmoja kuonyesha kwamba unamaanisha uhusiano wa karibu wa familia. Ndugu zake Yusufu walisema habari zake, Haya, na tumwuze kwa Waishmaeli, wala mikono yetu isimdhuru; kwa kuwa yeye ni ndugu yetu na mwili wetu. Ndugu zake wakaridhika” (Mwanzo 37:27). Paulo aliwaita ndugu zake Wayahudi, “mwili wangu” (Warumi 11:14) ili kuonyesha uhusiano wao wa karibu wa damu. Biblia hata hutafsiri neno la Kiebrania רשב (basar) ambalo lilitafsiriwa “mwili” katika Mwanzo 2:24 kama “jamaa” katika

Mambo ya Walawi 18:6 na 25:49. The New American Standard Bible inatafsiri neno hilo kuwa “wa jamaa wa damu.” Kwa uelewaji huo wa “mwili” ni wazi kwamba usemi “mwili mmoja” katika Mwanzo 2:24 humaanisha kwamba watu wawili waliofunga ndoa wanapaswa kuonwa kuwa wenye uhusiano wa karibu kama “wa jamaa wa damu.” Wanakuwa familia moja, sio familia mbili, lakini moja. Moja bado ina maana moja katika aya hii. Umoja wowote wa mchanganyiko unakaa katika mwili badala ya “mmoja.”

Moja Inamaanisha Moja

Neno la Kiebrania echad linafanya kazi sawa kabisa katika Kiebrania na neno letu la Kiingereza “moja.” Ningeweza kusema, “Mke wangu, watoto, na mimi tunafanya familia moja.” Neno “familia” linaonyesha zaidi ya moja ndani yake, lakini neno “moja” bado linamaanisha moja. Ukijitolea kunilipa “dola mia moja” kwa kazi ya siku moja, itakuwa vibaya kwangu kutarajia kupokea dola mia mbili au zaidi kwa sababu tu neno, “mia”, linalofuata “moja” linaonyesha wingi ndani yake. Iwapo ningekuwa kwako siku iliyofuata na ukakubali kununua saa yangu ya mkononi kwa “dola moja,” haitakuwa na akili kutarajia utanilipa dola tatu. Haingenisaidia kesi yangu kudai, “Ulitumia neno ‘moja’ katika maana ya wingi jana, kwa hiyo nilitarajia kwamba ungenipa angalau dola mbili kwa saa yangu kwa sababu moja ni wingi.” Ni rahisi kuona jinsi msimamo wangu ambavyo ungekuwa usio na mantiki ikiwa nitafuata mkondo huu wa hoja. Iwapo ningejaribu kukupeleka mahakamani ili kukushtaki kwa fedha za ziada ninazohisi kuwa na haki, hakimu angetupilia mbali kesi yangu mara moja kwa sababu inatokana na msingi wa uongo.

Hoja iliyo hapo juu ni rahisi sana kuikataa kuwa haina mantiki. Hata hivyo, aina ile ile ya hoja dhafu inapotumiwa kuunga mkono utatu, kwa kutumia neno echad, watu wengi huikubali kama kweli ya injili. Hata wanatheolojia wanaielewa hoja hii na kuirudia katika kazi zao, mpaka inarudiwa mara kwa mara hivi kwamba inachukua kuonekana kwa ukweli. Hatupaswi kuridhika na nadharia zilizotungwa na mwanadamu ambazo hazina msingi wowote wa kuunga mkono imani yetu katika

fundisho fulani. Ukweli kwamba waamini utatu wanapaswa kwenda umbali mrefu kutafuta kuungwa mkono na utatu ni uthibitisho wa kweli kwamba si kweli. Wakati mtu anapohitaji kutafuta mlolongo mrefu ili kuunga mkono msimamo wake ni dalili nzuri kwamba nafasi yake haifai kushikilia.

Neno la Kiebrania echad katika hali yake ya umoja, kama katika Kumbukumbu la Torati 6:4, linamaanisha moja tu katika kila hali. Hakuna hata mfano mmoja wa echad katika hali yake ya umoja ikimaanisha zaidi ya mmoja, ingawa inatumiwa zaidi ya mara 900 katika Biblia. Mungu alipomvuvia Musa kusema, “Sikia, Ee Israeli: Bwana Mungu wetu ni Bwana mmoja [echad],” alimaanisha hivyo. Kuna mmoja, na ni mmoja tu, “Bwana Mungu wetu,” na si umoja wa miungu watatu.

Ikiwa uthibitisho uliochunguzwa hautoshi kusuluhisha suala hilo, Yesu alitupa ufafanuzi wa kimungu kuhusu mstari huu ambao tunaweza kuwa na hakika kuwa ni wa kweli. Yesu alinukuu mstari huu katika Marko 12. Kiongozi wa Kiyahudi alimwendea na kumuuliza, “Katika amri zote ni ipi iliyo ya kwanza? Yesu akamjibu, amri ya kwanza ndiyo hii, Sikia, Israeli; Bwana Mungu wetu ni Bwana mmoja; nawe mpende Bwana Mungu wako kwa moyo wako wote, na kwa roho yako yote, na kwa akili zako zote, na kwa nguvu zako zote; hii ndiyo amri ya kwanza. Na ya pili yafanana nayo, nayo ni hii, Mpende jirani yako kama nafsi yako. Hakuna amri nyingine iliyo kuu kuliko hizi. Yule mwandishi akamwambia, Vema, Mwalimu, umesema kweli kwa kuwa Mungu ni mmoja; wala hakuna mwingine ila yeye; na kumpenda yeye kwa moyo wote, na kwa akili zote, na kwa roho yote, na kwa nguvu zote, na kumpenda jirani kama nafsi yako, ni zaidi ya dhabihu zote za kuteketezwa. Yesu alipoona ya kuwa amejibu kwa busara, akamwambia, Wewe hu mbali na ufalme wa Mungu. Wala hakuna mtu aliyethubutu tena kumwuliza neno lo lote baada ya hayo” (Marko 12:28-34).

Angalia kubadilishana hapa. Yesu alinukuu Kumbukumbu la Torati 6:4, na kisha mwandishi akatoa maoni yake juu ya mstari huu, “...kuna Mungu mmoja; wala hapana mwingine ila yeye...” Hapa tunapata kwamba Myahudi huyu alielewa Kumbukumbu la Torati 6:4

kumaanisha, “Mungu ni mmoja; na si mwingine ila yeye.” Iwapo waamini utatu hawana uhakika kama echad inaonyesha umoja wa kipekee Myahudi huyu alitumia lugha sahihi na ya kipekee. Kauli tatu zinaonyesha umoja. Alisema, “Mungu ni mmoja” na “hakuna mwingine” na “yeye.” Kiongozi huyu wa Kiyahudi alielewa kwamba Mungu ni kiumbe cha pekee na si mwingine ila Yeye. Tunapolinganisha mstari huu na Yohana 8:54 tunapata uhusiano wa kuvutia. Hapa Yesu alikuwa anazungumza na viongozi wa Kiyahudi aliposema, “Nikijitukuza mwenyewe, utukufu wangu si kitu; anitukuzaye ni Baba yangu, ambaye ninyi mwanena kuwa ni Mungu wenu..” Myahudi anaposema “Mungu” wanarejelea Mtu ambaye Yesu alimtambulisha kuwa Baba Yake, na mstari huu unaonyesha kwamba Yesu alijua kwamba Wayahudi walikuwa na ufahamu huu. Katika Marko 12:32 ni hakika kwamba mwandishi alielewa Kumbukumbu la Torati 6:4 kuwa inarejelea Mungu Baba pekee, kama Mungu mmoja na wa pekee, ambaye “hakuna mwingine zaidi yake.”

Yesu aliposikia hivyo, Biblia inasema, “Yesu aliona kwamba alijibu kwa busara [au kwa hekima].” Yesu alitambua kwamba mtu huyu alijibu vizuri, na kisha Yesu akasema, “Wewe hauko mbali na ufalme wa Mungu”. Yesu hakumsahihisha mtu huyu kwa ufahamu wake, bali alimpongeza kwa jibu lake zuri. Hapa kuna kibali cha kimungu kwa ufahamu kwamba echad maana yake halisi ni moja na moja tu katika Kumbukumbu la Torati 6:4.

Tofauti na maelezo ya Yesu Kristo juu ya Kumbukumbu la Torati 6:4, ona yale ambayo wafafanuzi fulani husema kuhusu hiyo aya:

“Hii haimaanishi kuwa Yehova ni Mungu mmoja, ...” (Keil & Delitzsch OT Commentary on Deuteronomy 6:4).

“Kutajwa mara tatu kwa majina ya Kimungu, na idadi ya wingi ya neno lililotafsiriwa Mungu, inaonekana waziwazi kuhusisha Utatu wa nafsi, hata katika tangazo hili la wazi la umoja wa Uungu” (Mathayo Henry Commentary on Deuteronomy 6:4).

“Mmoja katika Watatu, na Watatu katika Mmoja. Hapa kuna maneno matatu yanayojibu nafsi hizo tatu” (Maoni ya John Trapp juu ya Kumbukumbu la Torati 6:4).

Inashangaza kwamba baadhi ya watu wanaweza kusoma katika Biblia ambayo haipo. Hakuna njia ambayo Musa au mtu yeyote wa siku zake angelewa Kumbukumbu la Torati 6:4 kuwa inarejelea utatu au zaidi ya Mtu mmoja tu. Njia pekee ambayo mtu angeweza kupata nadharia hiyo katika maandishi haya ni ikiwa tayari alikuwa na wazo la awali kabla ya kulisoma. Hili ni jambo ambalo halingetokea hadi Kanisa Katoliki lilipounda fundisho hilo katika karne ya nne BK, kama ilivyotabiriwa katika Danieli 11:36-39.

Agano Jipya lina lugha yenye nguvu sawa na kuashiria umoja wa Mungu kama inavyopatikana katika Agano la Kale. Yesu alisema, “Na uzima wa milele ndio huu, wakujue wewe, Mungu wa pekee wa kweli, na Yesu Kristo uliyemtuma” (Yohana 17:3). Yesu alimwita Baba yake “Mungu wa pekee wa kweli,” na Paulo aliandika, “Basi, kwa habari ya kuvila vile vilivyotolewa sadaka kwa sanamu; twajua ya kuwa sanamu si kitu katika ulimwengu, na ya kuwa hakuna Mungu mwingine ila mmoja. Kwa maana ijapokuwa wako waitwao miungu, ama mbinguni au duniani, (kama vile walivyo miungu mingi na mabwana wengi), lakini kwetu sisi Mungu ni mmoja tu, aliye Baba, ambaye vitu vyote vimetoka kwake, nasi tunaishi kwake; na Bwana mmoja Yesu Kristo, ambaye kwake vitu vyote vimekuwapo, na sisi kwa yeye” (1 Wakorintho 8:4-6).

Yachid

Waamini Utatu wangetutaka tuamini kwamba kama Musa angetutaka tuamini kwamba Mungu ni mtu mmoja tu ambaye angetumia neno yachid badala ya echad. Walakini, hii sio kweli. Tayari tumeona kwamba echad ni sawa na neno letu la Kiswahili “moja.” Yachid ina maana, “pekee, mmoja tu, peke yake, mmoja, wa pekee, mwana wa pekee” (Brown-Driver-Brigg’s Hebrew Lexicon). Yachid inatumika mara 12 tu katika Biblia, 8 kati yake inarejelea watoto wa pekee. Matukio 4 yaliyosalia hutumiwa kumaanisha “upweke” kwa maana mbaya. Kuna uwezekano mkubwa zaidi kwamba kama Musa angetaka kuonyesha kwamba Mungu

ni mtu mmoja pekee angetumia echad badala ya yachid, na hivyo ndivyo hasa alivyofanya.

Katika lugha yoyote neno la nambari “moja” hutumiwa sana. Tunapata neno la Kiswahili “moja” katika Agano la Kale zaidi ya mara 1,000. Nyingi za nyakati hizo ilitafsiriwa kutoka kwenye neno la Kiebrania echad. Yachid, kwa upande mwingine, hutumiwa mara 12 tu na mara nyingi inahusu watoto wa pekee. Ukweli kwamba neno hili halitumiki kwa kurejelea Mungu Baba, haishangazi hata kidogo. Kubishana kwamba kwa vile neno hili halitumiki kamwe kwa Mungu basi ni lazima awe kiumbe wa wingi haiteti maana. Kubishana kutokana na ukosefu wa ushahidi si jambo la busara. Ukweli ni kwamba, kuna mistari mingi inayotumia maneno ya pekee ya umoja kwa Baba, kama vile “Mungu mmoja,” “hakuna mwingine,” “hakuna mwingine,” “ zaidi yangu mimi hakuna Mungu,” n.k. Si lazima kuhitimisha kwamba kwa kuwa Mungu hakutumia neno fulani kuonyesha umoja Wake kwamba hapaswi kuwa Mtu mmoja. Kuna vitu vingi vya pekee au watu katika Biblia ambao hawajaelezewa kwa matumizi ya yachid. Je, tunapaswa kuhitimisha kwamba si umoja kwa sababu neno lisiloeleweka tunalotaka Mungu atumie halipo? Ikiwa Mungu Baba, alitaka kuonyesha kwamba Yeye ni “mzaliwa wa pekee” au “mpweke,” basi tungemtarajia kutumia yachid. Kwa hakika hatungetarajia Mungu Baba, kutaka kuwasilisha mawazo haya kumhusu Mwenyewe, kwa hiyo tunapaswa kutazamia kwamba Asingetumia yachid kujifafanua Mwenyewe.

Hakuna msingi wa kibiblia wa kudai kwamba kwa vile echad inatumika badala ya yachid kufafanua umoja wa Mungu kwamba lazima awe zaidi ya Mtu mmoja. Ushahidi wa kibiblia ni wa thamani zaidi kugundua ukweli kuliko ufafanuzi wowote uliotolewa na mwanadamu au ufafanuzi wa kamusi. Ukweli uko wazi, “Kuna Mungu mmoja tu, aliye Baba” (1 Wakorintho 8:6).

Isaya 6:3 - Mtakatifu, Mtakatifu, Mtakatifu

Kuna mstari katika Isaya ambao wakati mwingine hutumiwa kuunga mkono fundisho la utatu. Isaya alimwona Bwana ameketi katika kiti cha enzi na kulikuwa na Maserafi [viumbe wa kimalaika] wenye mabawa

sita, “Wakaitana, kila mmoja na mwenzake, wakisema, Mtakatifu, Mtakatifu, Mtakatifu, ni BWANA wa majeshi; dunia yote imejaa utukufu wake. ” (Isaya 6:3). Inadaiwa na baadhi ya waamini wa utatu kwamba zile sifa mara tatu za “mtakatifu” zilirudiwa-rudiwa zilihusishwa na kila nafsi tatu za utatu. Walakini, hii sio hitimisho la lazima. Ni lazima ikubalike kwamba huenda walikuwa tu na bidii katika ibada yao ya “Mungu wa pekee wa kweli” na walijawa na utakatifu Wake na kupelekea kutoa sifa mara tatu kutoka midomoni mwao kama msisitizo wa udhihirisho wa utakatifu wake. Kwa kweli, hii sio kesi pekee ambapo neno lilirudiwa mara tatu.

Yeremia aliwakemea Wayahudi alipoandika, “Msitegemee maneno ya uongo, mkisema, Hekalu la Bwana, Hekalu la Bwana, hekalu la Bwana, ndilo hili” (Yeremia 7:4). Kwa hakika, hakuna hata mmoja ambaye angefikiri kwamba hekalu la Kiyahudi liliundwa kwa mahekalu matatu katika moja kwa sababu tu neno hilo lilitumiwa mara tatu mfululizo.

Katika sehemu nyingine Yeremia aliandika, “Ee nchi, nchi, nchi, lisikie neno la Bwana” (Yeremia 22:29). Kwa hakika Yeremia alikuwa anazungumza tu kuhusu nchi moja, lakini alirudia neno “nchi” mara tatu ili kutoa msisitizo.

Ezekieli aliandika kuhusu serikali ya Kiyahudi, “Nitakipindua, nitakipindua, nitakipindua; wala hakitakuwapo tena, hata atakapokuja yeye ambaye ni haki yake; nami nitampa yeye” (Ezekieli 21:27). Ezekieli hakuwa akimaanisha ufalme kupinduliwa mara tatu, lakini alirudia mara tatu ili kukazia uhakika wa unabii huo.

Mwana wa mfalme Daudi alipokufa, Biblia inasema, “Mfalme akafadhaika sana, akapanda mpaka chumba kilicho juu ya lango, akalia; Absalomu! Laiti ningalikufa kwa ajili yako, Ee Absalomu, mwanangu, mwanangu! (2 Samweli 18:33). Daudi alilemewa na hisia na akarudia neno, “mwanangu” mara kadhaa, si kuonyesha kwamba alikuwa akimaanisha wana kadhaa, bali kuonyesha ukubwa wa hisia zake.

Ikiwa tutakata kauli kwamba wakati viumbe hao wa kimalaika walipopaaza sauti, “mtakatifu, mtakatifu, mtakatifu,” kwamba walikuwa wakirejelea watu watatu tofauti, basi ili tuwe na upatano, tungelazimika

kutumia mantiki hii kwa maandiko yote yaliyotajwa hapo juu. Hata hivyo, huo ungekuwa upuuzi. Ikiwa ni mantiki isiyofaa katika sehemu moja, ni mantiki isiyofaa katika sehemu nyingine. Hakuna jambo lolote katika muktadha huo ambalo lingetuhitaji kuhitimisha kwamba viumbe wa kimalaika walikuwa wakisifu nafsi tatu.

Kwa kweli, tunaweza kuwa na hakika kwamba sifa hizi zilihusishwa na nani. Neno “mtakatifu” linalorudiwa mara tatu linapatikana mahali pengine katika maandiko, na muktadha unatuonyesha ni nani alikuwa anaabudiwa kwa kifungu hiki cha maneno.

Yohana aliandika, “Na mara nalikuwa katika Roho; na tazama, kiti cha enzi kimewekwa mbinguni, na mmoja ameketi juu ya kile kiti cha enzi. ... viumbe hai YLT] wamejaa macho mbele na nyuma. ... Na wale wenye uhai wanne walikuwa na mabawa sita kila mmoja wao; nao walikuwa wamejaa macho..., nao hawapumziki mchana na usiku, wakisema, Mtakatifu, Mtakatifu, Mtakatifu, Bwana Mungu Mwenyezi, aliyekuwako na aliyeko na atakayekuja. Na hao wenye uhai watanapompa yeye aketiye juu ya kiti cha enzi utukufu na heshima na shukrani, yeye aliye hai hata milele na milele, wale wazee ishirini na wanne huanguka mbele zake yeye aketiye juu ya kile kiti cha enzi, na kumwabudu yeye aliye hai hata milele na milele. wakatupa taji zao mbele ya kile kiti cha enzi, wakisema, Umestahili wewe, Bwana, kupokea utukufu na heshima na uweza; Kisha nikaona katika mkono wa kuume wake yeye aliyeketi juu ya kile kiti cha enzi kitabu kilichoandikwa ndani na nje, kilichotiwa muhuri saba. Na nikaona, na tazama, katikati ya kile kiti cha enzi na wale wenye uhai wanne, na katikati ya wale wazee, Mwana-Kondoo amesimama kama amechinjwa, ... akaja akakitwaa kile kitabu kutoka upande wa kulia mkono wake yeye aketiye juu ya kile kiti cha enzi” (Ufunuo 4:8-5:7).

Hapa tunapata kwamba yule aliyesemwa kwa neno “Mtakatifu, mtakatifu, mtakatifu” ni “Bwana Mungu Mwenyezi,” na ni “yeye aketiye juu ya kiti cha enzi.” Tunaweza pia kuona kutokana na hili kwamba yule anayeketi juu ya kiti cha enzi ni tofauti na amejitenga na Mwana-Kondoo ambaye anakaribia kiti cha enzi na kuchukua kitabu kutoka mkononi Mwake. Mwana-Kondoo ni Yesu Kristo, na aliye juu ya kiti cha enzi ni

Mungu, Baba Yake. Tunaona mada hii ikirudiwa mara kwa mara kupitia kitabu cha Ufunuo. Yohana aliandika hivi: “Na kila kiumbe kilichoko mbinguni na juu ya nchi na chini ya nchi ya juu ya bahari, na vitu vyote vilivyomo ndani yake, nalivisikia, vikisema, Baraka na heshima na utukufu na uweza una yeye aketiye juu ya kiti cha enzi, na yeye Mwana-Kondoo, hata milele na milele.” (Ufunuo 5:13). “Yeye aketiye juu ya kiti cha enzi” ni Mungu Baba.

Yohana aliandika hivi: “Baada ya hayo nikaona, na tazama, mkutano mkubwa sana ambao hapana mtu awezaye kuuhesabu, watu wa mataifa yote, na kabila, na jamaa, na lugha, wamesimama mbele ya kile kiti cha enzi, na mbele ya Mwana-Kondoo, wamevikwa mavazi meupe, na mitende mikononi mwao; wakalia kwa sauti kuu, wakisema, Wokovu una Mungu wetu aketiye juu ya kiti cha enzi, na Mwana-Kondoo” (Ufunuo 7:9, 10). Yohana aliona Yerusalemu Mpya na kuandika, “Wala sikuona hekalu ndani yake, kwa maana Bwana Mungu Mwenyezi na Mwana-Kondoo ndio hekalu lake” (Ufunuo 21:22). “Bwana Mungu Mweza Yote” ni “yeye aketiye juu ya kiti cha enzi,” na ndiye aliyepewa sifa kwa maneno “mtakatifu, mtakatifu, mtakatifu.”

Hakuna msingi wa kibiblia wa kudhani kwamba viumbe vya malaika katika maono ya Isaya walikuwa wakisifu utatu kwa kurudia neno “mtakatifu” mara tatu. Ni mfano wa kina wa waamini utatu wanaolazimika kutafuta mlolongo mrefu ili kuunga mkono msimamo wao usio wa kibiblia na kutafuta kuungwa mkono pale ambapo hapastahili.

Ukweli kwamba Yesu ni Mwana halisi wa Mungu ndilo jiwe kuu la msingi la kanisa la Kristo (Mathayo 16:13-18). Wale wanaotafuta usaidizi wa kibiblia kwa uwongo siku moja watagundua makosa ya njia zao. Mungu alisema, “Tazama, naweka jiwe katika Sayuni liwe msingi, jiwe lililojaribiwa, jiwe la pembeni la thamani, msingi ulio imara; Nami nitafanya hukumu kuwa kanuni, na haki kuwa timazi; na mvua ya mawe itaondoa kimbilio la uongo, na maji yatapagharikisha mahali pa kujificha” (Isaya 28:16, 17) . Ninaomba kwamba ushikamane na Mwana wa Mungu ambaye ni jiwe la pembeni la thamani, na usifanye uongo juu ya Mungu na Mwanawe kama kimbilio.

Isaya 9:6

Wakati fulani Isaya 9:6 hutumiwa katika jaribio la kuthibitisha utatu. Hata hivyo, Isaya 9:6 inataja mtu mmoja tu, Mwana wa Mungu. Inasema, “Maana kwa ajili yetu mtoto amezaliwa, Tumepewa mtoto mwanamume; na uweza wa kifalme utakuwa begani mwake; naye ataitwa jina lake, Mshauri wa ajabu, Mungu mwenye nguvu, Baba wa milele, Mfalme wa amani.” (Isaya 9:6). Kwa sababu Mwana wa Mungu anaitwa “Baba wa milele” baadhi ya watu wanaoamini utatu wanadai kwamba hilo linaunga mkono fundisho la utatu. Hata hivyo, ikiwa tutaamini kwamba Mwana wa Mungu pia ni Baba katika utatu, basi hii inaungaje mkono utatu? Ikiwa Yesu ni Baba, basi Mwana ni nani, na ikiwa Yeye ni Baba na Mwana, basi kunawezaje kuwa na utatu, kwani utatu unadai nafsi tatu?

Cheo, “Baba wa milele,” hakijatolewa kwa Kristo kwa sababu Yeye ni Baba Yake Mwenyewe, bali kwa sababu Yeye ni Baba wa watoto ambao Baba yake amempa. Isaya 8:18 inataja hili, wakati Yesu aliposema, kupitia Isaya, “Tazama, mimi na watoto alionipa Bwana tu ishara na maajabu katika Israeli, zitokazo kwa Bwana wa majeshi, akaaye katika mlima Sayuni” (Isaya 8:18) :18). Tunajua kwamba mstari huu unamrejelea Kristo kwa sababu unatumika kwake katika Waebrania 2:13. Kristo ndiye Baba wa waliokombolewa, “mwenye kuanzisha na mwenye kutimiza” imani yao (Waebrania 12:2).

Mimi ni mtoto wa baba yangu wa duniani. Hata hivyo, wakati huo huo, mimi ni baba wa mwanangu. Ikiwa mtu angekuja kwangu na kuniita baba, nisingedhani anafikiria kuwa mimi ni baba yangu mwenyewe. Ningejua wananitaja kama baba wa mwanangu. Hakika, tunaweza kutarajia hata kidogo kutoka kwa Mungu. Alipomwongoza Isaya amrejeze Kristo kuwa “baba,” hakuwa akijaribu kuonyesha kwamba Kristo alikuwa Baba Yake Mwenyewe. Zaidi ya hayo, neno Roho Mtakatifu halijatumiwa hata kidogo katika Isaya 9:6, hivyo kufanya isiwezekane kwa mstari huu kuthibitisha kwamba Baba, Mwana na Roho Mtakatifu wote ni kiumbe kimoja. Biblia inaweka wazi tofauti kati ya Baba na Mwanawe, ikiwaonyesha kama viumbe viwili tofauti. (Danieli

7:9, 13; Ufunuo 5:1, 7; 1 Wakorintho 8:6; Zekaria 6:12, 13; Mithali 30:4, nk.).

Yesu alisema, “Mungu aliupenda ulimwengu, hata akamtoa Mwanawe pekee, ili kila mtu amwaminiye asipotee, bali awe na uzima wa milele” (Yohana 3:16). Upendo wa Mungu ni wa kina na mpana sana hivi kwamba alimtuma Mwanawe wa pekee kufa kwa ajili ya dhambi zetu. Hakujituma, hakutuma rafiki, alimtuma Mwanawe wa pekee. Tunapooona upendo huu unavunja mioyo yetu na kubadilisha maisha yetu. Ukengeufu wowote kutoka kwenye Biblia juu ya uwana wa Kristo ni kupotoka kutoka kwenye uwezo wetu wa kumpenda Mungu kwa mioyo yetu yote. Ni lazima tuwe waangalifu sana tusimkane Mwana wa Mungu, kwani kwa kufanya hivyo tunamkana Baba pia. “Ni nani aliye mwongo ila yeye akanaye ya kuwa Yesu ni Kristo? Yeye ni mpinga-Kristo, anayemkana Baba na Mwana. Kila amkanaye Mwana, huyo hana Baba; (lakini) amkiriye Mwana anaye Baba pia” (1 Yohana 2:22, 23). Yuda alionya juu ya watu ambao “wanamkana Bwana Mungu pekee, na Bwana wetu Yesu Kristo” (Yuda 1: 4). Usiruhusu matumizi yasiyo ya kawaida ya neno “Baba” ikuruhusu kukana kwamba Yesu ni Mwana wa Mungu.

Neno lingine katika andiko hili ambalo linatumiwa na wengine kukana uwana wa Kristo ni “milele.” Walakini hakuna haja ya kwenda kupita kiasi kukataa uwana wa Kristo kwa sababu ya neno hili. Brown-Driver-Brigg’s Hebrew Lexicon inasema mojawapo ya maana za neno la Kiebrania אָד (ad) ambalo lilitafsiriwa “milele” ni “umilele (wa wakati ujao).” Tunapata neno hili likitumiwa kwa njia hii mara kadhaa katika Biblia.

Sulemani aliandika, “Mfalme awahukumuye maskini kwa uaminifu, kiti chake cha enzi kitathibitika milele [אָד]” (Mithali 29:14). Pia aliandika, “Mdomo wa kweli utathibitika milele [אָד], bali ulimi wa uwongo ni wa kitambo tu” (Mithali 12:19).

Daudi aliandika hivi: “Msifuni, enyi jua na mwezi, msifuni, enyi nyota zote za nuru. Msifuni, enyi mbingu za mbingu, Nanyi maji mlioko juu ya mbingu. Na walisifu jina la Bwana, kwa maana aliamuru, navyo vikaumbwa. Naye amevithibitisha hata milele na milele [אָד]; ameweka

amri ambayo haitapita” (Zaburi 148:3-6). Ni wazi kwamba neno milele halimaanishi “bila mwanzo,” bali, “bila mwisho.

Biblia inasema, “Akasimama, akaipima nchi; na milima ya milele [עַד] hutawanywa, vilima vya milele viliinama; njia zake ni za milele” (Habakuki 3:6). Milima hiyo ilikuwa na mwanzo, lakini inaitwa “milima ya milele.” Milele maana yake ni “milele (ya wakati ujao)”. Mungu ametuahidi “uzima wa milele.” Hii haimaanishi kwamba hatukuwa na mwanzo, lakini kwamba hatutakuwa na mwisho. Yesu Kristo anaitwa “wa milele” ingawa Baba yake “alimpa Mwana kuwa na uzima ndani yake” (Yohana 5:26). Uzima aliopokea kutoka kwa Baba yake ni uzima wa milele. Alitoa uhai huu kwa ajili yetu pale msalabani (Yohana 10:11), lakini sasa, Yesu yu “hai hata milele na milele” (Ufunuo 1:18). Kristo anaitwa “wa milele”, ambayo inafaa, kwa kuwa Yeye atadumu milele, na Anaitwa “Baba” kwa sababu Yeye ni baba wa watoto ambao Baba yake alimpa. Yesu alisema, “Wote anipao Baba watakuja kwangu; wala yeye ajaye kwangu sitamtupa nje kamwe” (Yohana 6:37).

Ona pia kwamba Isaya 9:6 inasema kwamba “Jina lake ataitwa... Mungu mwenye nguvu.” Wengine wanaweza kutumia msemu huu kumaanisha kwamba Kristo ndiye Mungu mkuu. Hii ingekuwa hoja nzuri ikiwa mstari huo ungemtaja Kristo kuwa ni Mungu Mwenyezi; hata hivyo, inatumia neno Mungu mwenye nguvu. Tunasoma juu ya watu wenye nguvu, lakini sio watu wenye nguvu. Kwa hakika inafaa kutaja Mwana kuwa mwenye nguvu, kwa kuwa Yeye ni mwenye nguvu. Kwa kweli, Yesu alisema, “Nimepewa mamlaka yote mbinguni na duniani” (Mathayo 28:18). Inafaa pia kumrejelea kuwa Mungu, kwa kuwa Mungu Mweza-Yote Mwenyewe anarejelea Mwanawe kuwa Mungu katika Waebrania 1:8,9. Kwa hiyo maneno Baba wa milele na Mungu mwenye nguvu yanaweza kutumika kwa kufaa kwa Mwana wa Mungu, bila dokezo kidogo kwamba Mungu ni utatu.

Isaya 48:16

Andiko lingine ambalo wakati mwingine hutumika kuunga mkono utatu ni Isaya 48:16, inayosema, “Nikaribieni, sikieni haya; tokea mwanzo sikunena kwa siri; tangu yalipokuwapo, mimi nipo; na sasa Bwana

MUNGU amenituma, na roho yake.” Hapa, inadaiwa, kwamba “Bwana MUNGU” ni Baba, “Roho wake” ni Roho Mtakatifu, na “mimi” ni Yesu. Inafurahisha kwamba katika andiko hili linalodhaniwa kuwa ni uthibitisho wa utatu “Bwana MUNGU” ni Baba pekee, hivyo linapinga utatu. Tena tunaona kwamba “Roho Wake” kwa namna fulani lazima atofautishwe na Roho wa Baba mwenyewe” ili kupata uungwaji mkono wa utatu, lakini hakuna msingi wa kuunga mkono dai hili. “Roho wake” ni Roho wa Baba katika kifungu hiki. Hata hivyo, kama ilivyoandikwa katika KJV inaweza kuchukuliwa kumaanisha kwamba Baba na Roho Wake wote walimtuma Yesu. Hata hivyo, katika Young’s Literal Translation inasema, “Na sasa Bwana Yehova amenituma mimi, na Roho Yake.” Hii inakubaliana na tafsiri nyingine nyingi za kifungu hiki. The Bible in Basic English inasema, “Bwana Mungu amenituma, na kunipa roho yake.”

Hakuna kitu katika andiko hili kinachohitaji watu watatu kuhusika. Mungu alimtuma Mwanawe ulimwenguni na kumpa Roho wake bila kipimo (Yohana 3:34). Kwa kufanya hivyo alimtuma Mwanawe na Roho wake ulimwenguni. Yesu alisema, “Huamini kwamba mimi ni ndani ya Baba, na Baba yu ndani yangu? maneno niwaambiayo mimi siyasemi kwa nafsi yangu, bali Baba akaaye ndani yangu, yeye huzifanya kazi hizo” (Yohana 14:10). Roho wa Mungu ni “Nafsi Yake” (Yohana 17:5), si mtu tofauti. Hii ndiyo sababu Yesu angeweza kusema kwamba Baba yake anakaa ndani Yake.

Ikiwa Mungu alitarajia watu kwa miaka 4,000 ya kwanza ya historia ya ulimwengu huu kuamini kwamba Yeye ni utatu, Alifanya kazi mbaya sana ya kuielezea katika Agano la Kale. Mbaya zaidi kuliko kufanya kazi duni, Aliikwepa kabisa. Hata yale yanayodhaniwa kuwa “madokezo” ya utatu katika Agano la Kale kwa kweli hayakutoa dokezo kwa ulimwengu kwamba Mungu ni utatu. Ikiwa watu wa Mungu walitazamiwa kutegemea madokezo hayo yenye kufifia juu ya fundisho la utatu, basi wangeachwa waamini karibu kila jambo, kwa kuwa kuna uthibitisho zaidi katika Biblia kuhusu nadharia yoyote ambayo mtu anaweza kutamani kuamini.

Mungu alisema, “Mwenye hekima asijisifu kwa sababu ya hekima yake, wala mwenye nguvu asijisifu kwa sababu ya nguvu zake, wala tajiri asijisifu kwa sababu ya utajiri wake; bali ajisifuye na ajisifu kwa sababu hii, ya kwamba ananifahamu mimi, na kunjua, ya kuwa mimi ni BWANA, nitendaye wema, na hukumu, na haki, katika nchi; maana mimi napendezwa na mambo hayo, asema BWANA,” (Yeremia 9:23, 24) Mungu alitaka watu katika nyakati za Agano la Kale kumwelewa na kumjua Yeye, na Alitoa taarifa za kutosha katika Agano la Kale kwa ajili ya watu wa wakati huo kukamilisha hili. Habari ambazo Mungu alitoa hazikujumuisha fundisho la utatu. Watu wa Mungu wakati huo waliweza kumjua Mungu vya kutosha kuunda uhusiano thabiti na Yeye na kuishi maisha matakatifu bila utatu. Utatu si sehemu muhimu ya dini ya Kikristo. Kwa kweli ni madhara! Kukana kwamba Yesu kweli ni Mwana wa Mungu na kwamba alikufa kweli, hakusaidii katika kuanzisha uhusiano wa karibu wa binafsi pamoja na Mungu.

Ninaomba kwamba utatafuta kumjua Mungu wa pekee wa kweli na Mwanawe, Yesu Kristo, ili upate uzima wa milele (Yohana 17:3).

Mika 5:2

Watu fulani wanafikiri kwamba Mika 5:2 inathibitisha kwamba Yesu hakuzaliwa na Baba yake kabla ya kitu chochote kuumbwa. Andiko hili linasema, “Bali wewe, Bethlehemu Efrata, uliye mdogo kuwa miongoni mwa elfu za Yuda, lakini kwako atanitokea yeye atakayekuwa mtawala katika Israeli; ambaye matokeo yake yamekuwa tangu zamani za kale, tangu milele” (Mika 5:2). Tunajua kwamba andiko hili linamrejelea Yesu kwa sababu lilinukuliwa katika Mathayo 2:6 kuthibitisha kwamba angezaliwa Bethlehemu.

Andiko hili linasema juu ya Yesu “matokeo Yake yamekuwa tangu zamani za kale, tangu milele.” Waumini Utatu nyakati fulani hunukuu hili ili kuunga mkono wazo kwamba Yesu hana mwanzo. Hata hivyo, tafsiri halisi zaidi ya kifungu hiki cha maneno ni “asili Yake ni tangu zamani za kale, tangu siku za kale” (English Standard Version). Neno la Kiebrania האצומ (motsawaw) ambalo lilitafsiriwa “huenda mbele” humaanisha, “asili” (Gesenius’ Hebrew Lexicon). Strong’s inaifafanua

kama “asili ya familia” (Kamusi ya Kiebrania ya Strong's). Tafsihi moja ya Biblia ilitafsiri neno hilo kuwa “mti wa familia” (The Message Bible). Kiebrania husema kihalisi kwamba “asili” Yake ilikuwa kutoka “siku za milele” (margin). Asili au ukoo wa Yesu ni kutoka siku za umilele.

Badala ya mstari huu kufundisha kwamba Yesu hakuwa na mwanzo, unatuambia wakati Yesu alikuwa na mwanzo. Asili yake ya ukoo wa familia kama Mwana wa Mungu ni kutoka siku za umilele, au kutoka kabla ya wakati kama tunavyojua. Mstari huu unasema kihalisi kwamba Yesu Kristo alizaliwa kabla ya dhana yetu ya wakati kuumbwa. Biblia inasema hivi kumhusu Kristo, “naye ni mfano wa Mungu asiyeonekana, mzaliwa wa kwanza wa viumbe vyote. Kwa kuwa katika yeye vitu vyote viliumbwa, vilivyo mbinguni na vilivyo juu ya nchi, vinavyoonekana na visivyoonekana; ikiwa ni vitu vya enzi, au usultani, au enzi, au mamlaka; vitu vyote viliumbwa kwa njia yake, na kwa ajili yake.

Naye amekuwako kabla ya vitu vyote, na vitu vyote hushikana katika yeye.” (Wakolosai 1:15-17). Hata wakati tunaoujua, ukijumuisha jua na mwezi, viliumbwa na Yesu Kristo. Kulikuwa na mfululizo wa matukio katika siku za umilele, lakini hesabu ya wakati kama tujuavyo haikuwepo katika umilele wakati Kristo alipozaliwa.

Yesu Kristo alizaliwa kabla ya uumbaji wote. Yeye kweli ni mzaliwa wa kwanza, na mfano wa Mungu asiyeonekana. Mungu “aliumba vitu vyote kwa Yesu Kristo” (Waefeso 3:9). Hii inamtenga Yesu kuwa sehemu yoyote ya uumbaji. “Vyote vilifanyika kwa huyo; wala pasipo yeye hakikufanyika cho chote kilichofanyika” (Yohana 1:3). Yesu Kristo kweli ni Mwana wa Mungu. Yeye ni “Mwana wa Baba, katika kweli na upendo” (2 Yohana 1:3).

Tumechunguza mistari yote ya kawaida katika Agano la Kale ambayo inatumika kujaribu kuunga mkono fundisho la utatu na tumeona inapungukiwa kwa njia nyingi. Hakuna hata mmoja wao unaoeleza kwamba Mungu ni utatu. Hakuna mahali popote katika Agano la Kale inaposema kitu sawa na “Mungu mmoja katika nafsi tatu.” Zaidi ya hayo, hakuna aya yoyote tuliyoichunguza inayosema kwa hakika kile ambacho wanautatu wangetaka tuamini. Ikiwa yote uliyopaswa kujifunza kuhusu

Mungu ni Agano la Kale, haiwezekani kabisa kwamba baada ya kulisoma ungehitimisha kwamba Mungu ni Utatu. Njia pekee unayoweza kufikia hitimisho hilo ni ikiwa mtu kwanza alipandikiza wazo hilo kichwani mwako na kisha kukushawishi ufikiri kwamba maandiko ya uthibitisho wa Agano la Kale kwa hakika yanaunga mkono nadharia ya utatu. Ni kutowajibika na kusoma kwa uzembe Biblia ambako kunaweza kukupelekea kupata fundisho la utatu katika Agano la Kale.

Agano Jipya

Katika sehemu ya kwanza ya kitabu hiki tulichunguza maandiko yote ya Agano la Kale ambayo hutumiwa sana kuunga mkono utatu na tumeona kwamba utatu haufundishwi katika Agano la Kale. Hata wanatheolojia wengi wa utatu watakubali ukweli huu. Hata hivyo, wengi wanaonekana kuwa na uhakika kwamba Agano Jipya hufunua kwamba Mungu ni Utatu.

Katika sura hii tutachunguza ushahidi wote wa Agano Jipya ambao mara nyingi hutumika kuthibitisha kwamba Mungu ni Utatu.

Ninakubaliana na Encyclopædia Britannica kuhusu swali hili, inayosema, “Neno Utatu wala fundisho lililo wazi halionekani katika Agano Jipya, wala Yesu na wafuasi wake hawakukusudia kupinga Shema katika Maandiko ya Kiebrania: ‘Sikia, Israeli; Bwana Mungu wetu ni Bwana mmoja.’” (Kumbukumbu la Torati 6:4) (Encyclopædia Britannica Online, article: Trinity, Online at, www.britannica.com/EBchecked/topic/605512/Trinity.)

Hatutachunguza aya zinazotumia waamini wa utatu kuthibitisha kwamba Yesu ni Mungu kwa vile tunakubaliana na Mungu Baba ambaye alimwambia Mwanawe, “Ee Mungu, kiti chako cha enzi ni cha milele na milele; fimbo ya ufalme wako ni fimbo ya haki. Umependa haki, na kuchukua uovu; kwa hiyo Mungu, Mungu wako, amekupaka mafuta, Mafuta ya furaha kuliko wenzako” (Waebrania 1:8, 9). Yesu ni Mungu kwa asili, na vile vile kwa nafasi iliyotukuka ambayo Baba yake alimpa (Wafilipi 2:9; 1 Wakorintho 15:24-28). Mimi ni binadamu kwa sababu

baba yangu ni binadamu. Yesu ni Mungu kwa sababu Baba yake ni Mungu. Tutachunguza mistari inayotumiwa ili kuthibitisha kwamba Yesu ndiye “Mungu Aliye Juu Zaidi” au “Mungu wa pekee wa kweli.” Kwa hakika hangeweza kuwa Mungu Aliye Juu Zaidi ilhali Baba Yake ni “Mungu wa Bwana wetu Yesu Kristo, Baba wa utukufu” (Waefeso 1:17).

Mathayo 1:23

“Tazama, bikira atachukua mimba, atazaa mtoto mwanamume, nao watamwita jina lake Imanueli, maana yake, Mungu pamoja nasi.”

Kama ilivyoonyeshwa hapo juu, Yesu ni Mungu kwa asili, na alipokuwa hapa kimwili miaka 2,000 iliyopita, au wakati Roho Wake anaishi ndani ya mioyo yetu, Mungu yuko pamoja nasi kweli. Sio tu kwamba Mwana wa Mungu yuko pamoja nasi anapokuwa ndani ya mioyo yetu, bali Baba yake pia yuko pamoja nasi katika Kristo, kwa maana “Mungu alikuwa ndani ya Kristo, akiupatanisha ulimwengu na nafsi yake” (2 Wakorintho 5:19). Ikiwa tuna Mwana wa Mungu mioyoni mwetu hatuwezi kujizuia kuwa na “Mungu pamoja nasi.” Yesu alisema, “Mtu akinipenda, atalishika neno langu; na Baba yangu atampenda, nasi tutakuja kwake, na kufanya makao kwake” (Yohana 14:23). Yesu ndiye njia pekee ya kuwa na Mungu pamoja nasi. Ikiwa neno “Mungu” katika Mathayo 1:23 linarejelea Baba au Mwana Wake halina umbo. Inaweza kurejelea yeyote kati yao bila dokezo hata kidogo kwamba Mungu ni utatu.

Mathayo 3:16, 17

“Naye Yesu alipokwisha kubatizwa mara akapanda kutoka majini; na tazama, mbingu zikamfunukia, akamwona Roho wa Mungu akishuka kama hua, akija juu yake; na tazama, sauti kutoka mbinguni ikisema, Huyu ni Mwanangu, mpendwa wangu, ninayependezwa naye.”

Rejea hapo juu inatumika katika jaribio la kuthibitisha utatu. Hoja inakwenda hivi, “Baba anazungumza kutoka mbinguni, Mwana yuko duniani, na Roho Mtakatifu anashuka kama njiwa, kwa hiyo wote watatu wanapaswa kuwa nafsi tofauti kwamba kwa pamoja kufanya Mungu

mmoja. Kuna mambo katika maandishi haya ambayo yanaweza kufasiriwa kwa njia hii, lakini sio lazima kutoka kwenye fungu hili.

Kwa ujumla hakuna swali kuhusu nafasi ya Baba kama Mungu wa mbinguni, na andiko hili linaonyesha ukweli huu. Mungu anamwita Mwanawe kuwa “Mwanangu mpendwa.” Hii haihitaji sisi kuhitimisha kwamba Mwana kwa namna fulani ni sehemu ya utatu, lakini badala yake kwamba Yesu ni Mwana wa Mungu mwenyewe. Tangazo la Baba kwamba Yesu ni Mwanawe halipaswi kufasiriwa kumaanisha kwamba Yesu ni “Mungu Mwana, nafsi ya pili ya utatu.” Mungu angeweza kwa urahisi kutoa tamko hili kama Alitaka sisi kuliadini, lakini badala yake Alisema tu, “Huyu ni Mwanangu mpendwa.” Hili halipingani na maandishi yoyote tuliyosoma katika masomo yetu juu ya utu wa Mungu ambayo yanasema kwamba Yesu ni “Mwana pekee wa Mungu” ambaye “alipewa” uzima na Baba Yake (Yohana 3:18; 5:26, nk).

Swali linatokea kutokana na ukweli kwamba Roho wa Mungu alishuka kutoka kwa Baba kwa namna ya njiwa. Hiki ndicho kipengele kikuu cha kifungu kinachofasiriwa kumaanisha kwamba Mungu ni utatu. Hata hivyo, Biblia inasema ni “Roho ya Mungu” iliyoshuka badala ya “Mungu Roho Mtakatifu.” Roho inatajwa kama mali ya Mtu fulani, ni Roho wa Mungu Baba mwenyewe aliyeshuka kama njiwa.

Ikiwa ungedhania kwamba Roho wa Mungu alikuwa kweli mtu tofauti na tofauti zaidi ya Mungu Baba, basi bila shaka mtu angetarajia kwamba mstari huu unamrejelea yule mtu wa tatu kuchukua umbo la njiwa. Je, ikiwa Roho wa Mungu angeshuka katika umbo la njiwa wawili, basi unaweza kuhitimisha kwamba kuna Roho mbili za Mungu? Ikiwa udhahirisho unaoonekana wa Roho wa Mungu unamaanisha kwamba Roho Mtakatifu ni mtu tofauti na aliyejitenga na Baba, basi tunafanya nini tunaposoma juu ya ndimi 120 za moto zilizogawanyika katika Matendo sura ya pili? Hapa tunasoma, “Na vikatokea kwao ndimi zilizogawanyika, kama ndimi za moto, zikawakalia kila mmoja wao [120 kwa ujumla - mstari 1:15]” (Matendo 2:3). Ikiwa onyesho moja linaloonekana la Roho wa Mungu ni mtu mmoja tofauti, basi maonyesho 120 yanayoonekana ya Roho wa Mungu lazima yawe nafsi 120 tofauti. Ikiwa mantiki ni nzuri katika maandishi moja, lazima iwe katika hali zote.

Hata hivyo, tunajua kwamba Roho Mtakatifu si watu 120. Mungu hajaundwa na watu 122. Badala yake, Mungu ni mtu mmoja ambaye ana Roho, kama vile ambavyo kila kiumbe hai kina roho. Mungu ana uwezo wa kumtuma Roho wake popote anapopenda na anaweza kutokea kwa namna yoyote anayotaka.

Maonyesho 120 yanayoonekana ya Roho wa Mungu hayakukusudiwa kuthibitisha kwamba Roho wa Mungu ni watu 120, bali yalitolewa kama ishara kwa wale waliokuwepo kwamba Roho wa Mungu alimwagwa juu ya watu hao. Petro alipoeleza kilichotokea alimnukuu Mungu akisema, “Itakuwa katika siku za mwisho, asema Mungu, nitawamwagia watu wote Roho yangu... bali Roho mmoja, Roho wa Mungu. Mungu alisema, “Nitamwaga Roho yangu.” Hii haionekani kama alikuwa anapanga kutuma mtu tofauti kumwakilisha Yeye, lakini kwamba angeshiriki Roho Wake mwenyewe na wengine. Petro alieleza zaidi, “Basi [Yesu] akiwa ameinuliwa juu mkono wa kuume wa Mungu, na kupokea kwa Baba ahadi ya Roho Mtakatifu, amemimina hiki mnachokiona na kukisikia sasa” (Matendo 2:33). Ikiwa maonyesho 120 yanayoonekana ya Roho wa Mungu yalikusudiwa kuthibitisha kwamba Roho Mtakatifu si Roho binafsi ya Mungu Baba bali ni mtu binafsi tofauti, basi Petro alishindwa kupata uhakika. Alishikilia kwamba Roho Mtakatifu ni Roho wa Baba mwenyewe ambaye alimpa Mwanawe ambaye kisha alimwaga juu ya wanafunzi. Yesu alisema Roho Mtakatifu “hutoka kwa Baba” (Yohana 15:26).

Yesu alipobatizwa na Roho wa Mungu akashuka katika umbo la njiwa mtu aliyembatiza hakuhitimisha kwamba Roho Mtakatifu ni mtu tofauti. Yohana Mbatizaji alisema, “Nilimwona Roho akishuka kama njiwa kutoka mbinguni, akakaa juu yake. Wala mimi sikumjua; lakini yeye aliyenituma kubatiza kwa maji, huyo aliniambia, Yule utakayemwona Roho akishuka na kukaa juu yake, huyo ndiye abatizaye kwa Roho Mtakatifu. Nami nimeona, nikashuhudia ya kuwa huyu ndiye Mwana wa Mungu” (Yohana 1:32-34).

Hapa Yohana alishuhudia kwamba udhihirisho unaoonekana wa Roho wa Mungu ulikusudiwa kuthibitisha kwamba Yesu angebatiza kwa Roho Mtakatifu na kwamba Yesu ni Mwana wa Mungu. Ikiwa matukio ya

ubatizo wa Kristo yalikusudiwa kuthibitisha kwamba Mungu ni utatu, Yohana alishindwa kupata ujumbe. Bado alishikilia kwamba Roho Mtakatifu ni Roho wa Mungu na kwamba Yesu ni Mwana wa Mungu. Inashangaza, Yohana alimwita Roho Mtakatifu “kama kitu” katika kifungu hiki.

Jambo la msingi ni kwamba hata wale walioshuhudia matukio wakati wa ubatizo wa Kristo walitoka kwenye uzoefu bila kuelewa kwamba Mungu ni utatu. Bado walielewa kwamba Mungu ni Baba na Yesu ni Mwana wa Mungu na Roho Mtakatifu ni “Roho ya Mungu.” Ni kutowajibika kwetu kuhitimisha kwamba Mungu ni utatu kutoka kwenye ubatizo wa Kristo. Matukio ya hapa yanapungua sana katika kuthibitisha fundisho la utatu.

Mathayo 12:31, 32

“Kwa sababu hiyo nawaambia, Kila dhambi na kufuru watasamehewa wanadamu, lakini kufuru dhidi ya Roho Mtakatifu hawatasamehewa. Na mtu ye yote atakayenena neno juu ya Mwana wa Adamu atasamehewa, bali yeye atakayenena neno juu ya Roho Mtakatifu hatasamehewa katika ulimwengu huu, wala katika ule ujao.”

Baadhi ya watu huchukulia mistari hii kama dalili kwamba Mungu ni Utatu. Wengine hufikiri kwamba tunaweza kumkufuru Mungu, Baba, na Mwanawe, Yesu Kristo, na kusamehewa, lakini mtu wa tatu anayeitwa Roho Mtakatifu ameinuliwa sana hivi kwamba ikiwa wanadamu watamkufuru, hawawezi kamwe kusamehewa. Hata hivyo, ni watu wangapi wametajwa katika mstari huu? Wawili: Mwana na Roho Mtakatifu.

Kwa wengine inashangaza kutambua kwamba Baba hatajwi kwa jina katika andiko hili. Ndivyo ilivyo katika masimulizi mengine mawili ya mazungumzo haya. Maandiko ya Marko yanasema, “Amin, nawaambia, Dhambi zote watasamehewa wanadamu, na kufuru zao zote watakazokufuru;” (Marko 3:28, 29). Luka aliandika, “Na mtu ye yote atakayenena neno juu ya Mwana wa Adamu atasamehewa, lakini yeye atakayemkufuru Roho Mtakatifu hatasamehewa” (Luka 12:10). Baba hatajwi haswa katika mojawapo ya maandiko haya. Baada ya

kuchunguza masimulizi haya yote tunapata watu wawili tu waliotajwa: Mwana na Roho Mtakatifu. Hakuna dokezo la utatu hapa.

Ijapokuwa Baba hatajwi kwa jina moja kwa mojs, hakosi kutoka katika andiko hilo, kwa maana Yesu alisema, “Lakini ajapo huyo Msaidizi, nitakayewapelekea kutoka kwa Baba, huyo Roho wa kweli, atokaye kwa Baba, yeye atanishuhudia” (Yohana 15:26). Roho Mtakatifu hutoka kwa Baba kwa sababu ni Roho wake mwenyewe. Kumkufuru Roho Mtakatifu ni kumkufuru “Roho wa Baba yenu” (Mathayo 10:20), kwa sababu ni Roho Wake mwenyewe.

Yesu hakuwa anazungumza juu ya neno la ghafla au tendo dhidi ya Roho Mtakatifu, lakini kukataa daima misukumo yake juu ya moyo. Kukufuru dhidi ya Roho Mtakatifu ni pale mtu anapopuuza kwa ukaidi usadikisho wa upole wa Roho wa Mungu kwa muda mrefu na kwa kung'ang'ania mpaka kufikia hatua ambapo Roho wa Mungu hawezi tena kumfikia. Mwanadamu inapofikia hatua amemkufuru Roho Mtakatifu si kwa sababu Mungu amekata tamaa, bali ni kwa sababu mtu ameziba masikio yake asisikie maagizo ya Mungu kwa muda mrefu kiasi kwamba hata Mungu ajitahidi namna gani kumfikia, hasikii tena kusihhi kwa Mungu juu ya moyo wake.

Farao wa siku za Musa alikuwa amefikia hatua hiyo. Moyo wake ulikuwa mgumu sana hata akakataa kufanya kile ambacho Bwana aliamuru (Kutoka 8:32). Mungu alisema, “Msifanye migumu mioyo yenu, kama wakati wa kukasirisha, na kama siku ya kujaribiwa nyikani” (Zaburi 95:8). Mara tu moyo wa mtu unapokuwa mgumu dhidi ya kusikia Roho wa Mungu akizungumza naye, anakuwa ametenda “dhambi ya mauti” iliyonenwa na Yohana. (Ona 1 Yohana 5:16.)

Biblia inasema, “Msimhuzunisha Roho Mtakatifu wa Mungu, ambaye kwa yeye mlitiwa muhuri hata siku ya ukombozi” (Waefeso 4:30). Roho wa Mungu ndiye anayetutia muhuri, au hututayarisha kwa ajili ya siku ambayo Kristo atakuja kuwakomboa watu wake. Ikiwa tutaendelea kukataa njia pekee ambayo kwayo Mungu anaweza kufanya kazi katika maisha yetu, basi hakuna kingine ambacho Mungu anaweza kutufanyia. Ndio maana hakuna msamaha kwa kumkufuru Roho Mtakatifu. Si

kwamba Mungu hayuko tayari kusamehe, bali kwamba mtu anayefanya hivi hataki kutubu na kusamehewa.

Mathayo 28:19

Yesu alikuwa akizungumza na wanafunzi wake aliposema, “Nimepewa mamlaka yote mbinguni na duniani. Basi, enendeni, mkawafanye mataifa yote kuwa wanafunzi, mkiwabatiza kwa jina la Baba, na Mwana, na Roho Mtakatifu; na kuwafundisha kuyashika yote niliyowaamuru ninyi; na tazama, mimi nipo pamoja nanyi siku zote, hata ukamilifu wa dahari” (Mathayo 28:18-20). Je, Yesu alitaka wanafunzi wake wakariri kanuni hii wakati wa ubatizo na kuwafundisha watu kwamba Mungu ni Utatu?

Petro, ambaye alikuwa mwanafunzi wa Yesu, ni wazi alikuwepo Yesu alipotoa amri hiyo. Ikiwa tunataka kujua Yesu alimaanisha nini kwa amri hii, tunaweza kumwamini Petro kutupa ufahamu unaofaa. Hebu tugeukie fungu la Maandiko ambapo agizo hili la Yesu lilitiwa kwa mara ya kwanza. Katika Matendo sura ya pili Petro alisema, “Tubuni, mkabatizwe kila mmoja kwa jina lake Yesu Kristo, mpate ondoleo la dhambi zenu, nanyi mtapokea kipawa cha Roho Mtakatifu” (Matendo 2:38). Hapa Petro aliwaagiza watu hawa wabatizwe katika jina la Yesu Kristo, kuliko kwa majina matatu tofauti. Lakini, tukidhani kwamba Petro alisahau kwa muda amri ya Yesu. Tutafute ushahidi zaidi.

Katika Matendo sura ya 10, Petro “akaamuru [Kornelio na ndugu zake] wabatizwe kwa jina la Bwana” (Matendo 10:48). Kutokana na mistari hii ni wazi kwamba Petro lazima alielewa amri ya Yesu tofauti na watu wengi wa Utatu wanavyoielewa leo. Hata hivyo, labda Petro alikuwa peke yake katika ufahamu wake wa amri hii.

Petro na Yohana walipofika Samaria walipata kundi la watu “waliobatizwa katika jina la Bwana Yesu” (Matendo 8:16). Kwa wazi, Petro hakuwa peke yake katika ufahamu wake wa amri ya Yesu.

Vipi kuhusu Paulo? Kumbuka kwamba Paulo alisema kuhusu injili aliyohubiri, “Sikuipokea kwa mwanadamu, wala sikufundishwa na mwanadamu, bali kwa ufunuo wa Yesu Kristo” (Wagalatia 1:12). Yesu alimfundishaje Paulo kuhusu kubatiza?

Paulo alipotembelea Efeso alikutana na ndugu fulani huko ambao walikuwa wamebatizwa tu kwa ubatizo wa Yohana. Paulo aliwafundisha kuhusu Kristo, na “waliposikia hayo, wakabatizwa kwa jina la Bwana Yesu” (Matendo 19:5).

Hakuna rekodi katika Biblia ya mtu yeyote kubatiza katika majina matatu tofauti ya watu watatu. Sasa, kuna uwezekano wa aina tatu ambao unaweza kuelezea hili. 1) Wanafunzi walikuwa katika uasi wa moja kwa moja dhidi ya Yesu na kwa makusudi wakaasi amri yake. 2) Wanafunzi walielewa amri ya Yesu tofauti na watu wengi wa Utatu wanavyoielewa leo. 3) Yesu hakuwahi kutoa amri ya kubatiza “katika jina la Baba, na la Mwana, na la Roho Mtakatifu.”

Lililo la busara zaidi ya uwezekano huu ni chaguo namba mbili. Ni wazi kwamba wanafunzi walielewa amri ya Yesu tofauti na watu wengi wa Utatu wanavyoielewa leo. Neno kubatiza sikuzote halimaanishi, “kuzamisha ndani ya maji halisi.”

Hebu tuiangalie kwa njia nyingine. Yesu alituagiza kubatiza kwa jina la Baba na la Mwana na la Roho Mtakatifu (πνεῦμα - pneuma). Je, Yesu, kwa kutoa agizo hilo, alikuwa akijaribu kufundisha wazo la utatu? Ikiwa ndivyo, Angekuwa anapinga kauli nyingine Alizotoa, na kauli nyingi zilizotolewa na waandishi wengine wa Biblia. Hakuna kitu katika mstari kinachosema kuna nafsi tatu katika Ungu. Hakuna kitu katika mstari kinachosema nani ni Mungu. Neno “Mungu” halipo kabisa katika mstari huo. Tunajifunza mahali pengine katika Biblia kwamba “Mungu mmoja” wa Biblia ndiye Baba. Paulo aliandika, “Kwetu sisi Mungu ni mmoja tu, aliye Baba, ambaye vitu vyote vimetoka kwake, nasi tunaishi kwake; na Bwana mmoja Yesu Kristo, ambaye kwake vitu vyote vimekuwapo, na sisi kwa yeye huyo” (1 Wakorintho 8:6). Biblia inatumia maneno, “Mungu Baba” mara kumi na tatu, lakini haisemi kamwe, “Mungu Mwana,” au “Mungu Roho Mtakatifu.”

Ona pia kwamba mstari unasema tubatize “katika jina la...” Kwa nini ni umoja kama kuna watu watatu? Neno jina katika Biblia mara nyingi hurejelea tabia ya mtu. Jina la Yakobo lilibadilishwa kuwa Israeli kwa sababu tabia yake ilikuwa imebadilika. Ikiwa tunaamini mstari huu kuwa

unarejelea majina halisi ya watu watatu, kama watu wengi wa Utatu wanavyodhani, basi itakuwa vigumu kutimiza amri. Andiko linasema kubatiza “katika jina la...” Kukariri tu kauli, “Mimi ninakubatiza kwa jina la Baba, na Mwana, na Roho Mtakatifu” sio kutimiza amri. Ili kumbatiza mtu kwa jina la mtu ni lazima tujue jina la mtu huyo. Ingewezekana kwetu kubatiza katika jina halisi la Baba, kwa kuwa tunajua jina Lake: Yahwe au Yehova. Pia ingewezekana kwetu kubatiza katika jina halisi la Mwana, kwa maana tunajua jina Lake: Yesu au Yahshua kwa Kiebrania. Lakini haiwezekani kwetu kumbatiza mtu kwa jina halisi la Roho Mtakatifu, kwa maana hakuna mtu anayejua jina hilo, ikiwa lipo.

Baba alimtia mafuta Mwanawe kwa Roho wake mwenyewe. Mungu alimwambia Mwanawe, “Umependa haki, na kuchukua uovu; kwa hiyo Mungu, Mungu wako, amekupaka mafuta, Mafuta ya furaha kuliko wenzako” (Waebrania 1:9). “Kwa maana yeye aliyetumwa na Mungu husema maneno ya Mungu, kwa maana Mungu hamtoi Roho kwa kipimo” (Yohana 3:34). Kama inavyoonyeshwa wazi, Baba amempa Mwanawe Roho Wake. Alitoa roho ya aina gani? Hakika ni Roho Mtakatifu. Biblia inataja aina mbalimbali za roho. Tunasoma katika Biblia kuhusu “roho chafu,” “roho mbaya,” “roho chafu,” “roho bubu,” “roho nzuri,” “roho ya unyenyekevu,” “roho iliyojeruhiwa,” “roho iliyovunjika,” “roho ya majivuno; ” “roho ya uaminifu,” na “roho njema.” Roho hizi zote hutofautishwa na kivumishi kinachozielezea. Tunajua kwamba Mungu Baba, ana roho (Mathayo 10:20), na je, roho hiyo inaweza kuwa kitu kingine chochote, au chochote pungufu, kuliko Takatifu? Neno “Mtakatifu” ni kivumishi katika kila hali, iwe kwa Kishwahili au kwa Kigiriki. “Roho Mtakatifu” si jina, bali ni maelezo ya Roho wa Mungu.

Yesu hakuwa akitoa mfumo hususa wa maneno ili mhubiri akariri wakati wa ubatizo. Tunajua hii kwa sababu:

1) Hakuna rekodi katika Biblia ya mtu yeyote kutumia fomula hiyo wakati wa ubatizo.

2) Mifano yote iliyorekodiwa ya watu waliobatiza baada ya amri hii kutolewa inaonyesha kwamba ilifanywa kwa jina la Yesu. (Ona Matendo 2:38; 8:16; 10:48; 19:5.)

3) Neno jina ni umoja, kuonyesha kwamba ina rejea kwa tabia badala ya majina sahihi ya watu binafsi.

4) Isingewezekana kubatiza kihalisi katika jina linalofaa la Roho Mtakatifu, kwa sababu hatujapewa jina hilo, ikiwa jina kama hilo lipo.

Mara tunapotambua kwamba Kristo alikuwa akiwaagiza wanafunzi wake kubatiza katika tabia ya Baba, na ya Mwana, na ya Roho Mtakatifu, ni rahisi kwetu kuelewa maneno yake. Mara kadhaa katika Biblia neno kubatiza linarejelea kitu kingine zaidi ya kuzamisha kihalisi ndani ya maji. Kwa mfano:

Muda mrefu baada ya ubatizo halisi wa Kristo katika maji Alisema, “Lakini nina ubatizo unipasao kubatiziwa, nami nina dhiki kama nini hata utimizwe! (Luka 12:50). Hapa ni dhahiri kwamba Yesu hakuwa anarejelea kuzamishwa kihalisi ndani ya maji, bali tukio ambalo angekutana nalo. Uzoefu huu ulipaswa kuwa mkali sana hivi kwamba ungeweza kuelezewa kwa kutumia neno kubatiza, ambalo maana yake halisi ni, “kuzamisha, kumeza; kufanya kulemewa” (Strong’s Greek Dictionary).

Yesu alitumia neno kubatiza kwa njia hiyo hiyo katika mistari ifuatayo: Aliwaambia Yakobo na Yohana waliokuwa wameomba vyeo vya juu mbinguni, “Yesu akajibu akasema, Hamjui mnaloliomba. Je! Mwaweza kunywa kikombe nitakachonywea mimi? Wakamwambia, Twaweza.

Akawaambia, Hakika mtakinywea kikombe changu; lakini kuketi mkono wangu wa kuume na mkono wangu wa kushoto, sina amri kuwapa, bali watapeleka waliowekeka tayari na Baba yangu.” (Mathayo 20:22,23).

Katika mistari hii Yesu alitumia neno kubatiza kuashiria kupita katika tukio kubwa sana. Paulo alitumia neno hilo kwa njia hii alipoandika, “Maana ninyi nyote mliobatizwa katika Kristo mmemvaa Kristo” (Wagalatia 3:27). Kubatizwa katika Kristo ni zaidi ya kuzamishwa ndani ya maji tu, bali kunaonyesha kujitolea kamili kwa Kristo.

Tunaweza kutazama maneno ya Kristo katika Mathayo 28:19 kwa njia hii: “Basi, enendeni, mkawafanye mataifa yote kuwa wanafunzi, mkiwabatiza katika jina [tabia] la Baba, na la Mwana, na la Roho Mtakatifu.” (Mathayo 28:19 Rotherham Version). Amri hii inaunganishwa kwa karibu na amri ya kufundisha. Kristo anataka wanafunzi wake waelewe ukweli kuhusu Mungu, Mwanawe, na Roho Mtakatifu wa Mungu.

Yesu alisema, “Basi, enendeni, mkawafanye mataifa yote kuwa wanafunzi, mkiwabatiza kwa jina la Baba, na Mwana, na Roho Mtakatifu; na kuwafundisha kuyashika yote niliyowaamuru ninyi; nipo pamoja nanyi siku zote, hata ukamilifu wa dhari” (Mathayo 28:19, 20). Kabla tu na mara tu kufuatia amri yake ya kubatiza, Yesu alitambua tufundishe mataifa yote. Je, tuwafundishe nini? Yesu alisema, “yote niliyowaamuru ninyi.” Tunapaswa kuwafundisha watu mambo yale yale ambayo Yesu alifundisha alipokuwa hapa. Je, Yesu aliwahi kufundisha kwamba Mungu ni Utatu? Mungu ni nani, kulingana na Yesu? Yesu alisema Baba yake ni “Bwana wa mbingu na nchi” (Luka 10:21), “mkuu kuliko wote” (Yohana 10:29), na “Mungu wa pekee wa kweli” (Yohana 17:3).

Alipokuwa akizungumza na mwanamke Msamaria kisimani, Yesu alimwambia, “Ninyi mnaabudu msichokijua; Lakini saa inakuja, nayo sasa ipo, ambayo waabuduo halisi watamwabudu Baba katika roho na kweli; Mungu ni Roho, nao wamwabuduo yeye imewapasa kumwabudu katika roho na kweli” (Yohana 4:22-24). Yesu alimtambulisha Mungu kuwa Baba Yake, na akanrejelea akitumia neno la umoja “Yeye,” na neno la umoja la Kigiriki θεος (Theos—Mungu). Kulingana na Yesu, Mungu ni Baba yake.

Pia alisema, “Hii ndiyo kazi ya Mungu, mmwamini yeye aliyetumwa na yeye” (Yohana 6:29). Hapa Yesu alisema juu ya Mungu kama mtu mwingine isipokuwa Yeye mwenyewe, kama yule aliyemtuma ulimwenguni. Bila shaka, Yesu alikuwa akimaanisha Baba Yake.

Yesu aliwaambia washtaki wake, “Mnataka kuniua mimi, mtu ambaye nimewaambia iliyo kweli, niliyoisikia kwa Mungu; Abrahamu hakufanya

hivyo” (Yohana 8:40). Aliendelea, “Kama Mungu angekuwa Baba yenu, mngenipenda mimi; wala sikuja kwa nafsi yangu, bali yeye ndiye aliyenituma” (Yohana 8:42). Pia alisema, “Nikijitukuza mwenyewe, utukufu wangu si kitu; anitukuzaye ni Baba yangu, ambaye ninyi mwanena kuwa ni Mungu wenu.” (Yohana 8:54). Yesu alitambua kwamba Mungu wa Wayahudi ni Baba yake. Hakuwahi kutoa masahihisho yoyote kwa Wayahudi juu ya jambo hili, bali alisisitiza tena uelewa wao kwa kila moja ya kauli Zake kuhusu Mungu.

Yesu alionya, “Msifadhaike mioyoni mwenu; mnamwamini Mungu, niaminini na mimi” (Yohana 14:1). Tena, Yesu anazungumza juu ya Mungu kama mtu mwingine tofauti na Yeye mwenyewe. Katika sala yake ya mwisho pamoja na wanafunzi Wake, Yesu alimwambia Baba yake, “Na uzima wa milele ndio huu, wakujue wewe, Mungu wa pekee wa kweli, na Yesu Kristo uliyemtuma” (Yohana 17:3). Yesu alionyesha wazi kabisa kwamba kuna Mungu mmoja tu, ambaye ni Baba yake. Yesu hakumwita tu “Mungu” hata “Mungu wa kweli”; bali “Mungu wa pekee wa kweli.” Hilo haliachi nafasi kwa mtu mwingine yeyote kuwa Mungu wa kweli. Wala hilo halimruhusu Yesu Mwenyewe kuwa sehemu ya “Mungu wa pekee wa kweli.” Anajizungumza kuwa amejitenga na aliye tofauti na Mungu wa pekee wa kweli. Ona pia kwamba lugha yake inaacha kabisa ulazima wowote wa kumjua kiumbe wa tatu. Kuna Watu wawili tu ambao ni muhimu kuwajua, Mungu Baba, na Mwanawe pekee.

Baada ya kufufuka Kwake, ufahamu Wake kuhusu Mungu ni nani haukubadilika. Akamwambia Mariamu, “Usinishike; kwa maana sijapaa kwenda kwa Baba. Lakini enenda kwa ndugu zangu ukawaambie, Ninapaa kwenda kwa Baba yangu naye ni Baba yenu, kwa Mungu wangu naye ni Mungu wenu.” (Yohana 20:17).

Kwa uthabiti, katika maisha yake yote, Yesu alifundisha kwamba Mungu ni Baba Yake, na si mwingine. Siku 40 baada ya kufufuka Kwake, Yesu alisema maneno ambayo wengi wanayachukulia kuwa yanamaanisha kinyume na yale Aliyofundisha maisha yake yote. Yesu aliwaambia wanafunzi wake, “Basi, enendeni, mkawafanye mataifa yote kuwa wanafunzi, mkiwabatiza kwa jina la Baba, na Mwana, na Roho Mtakatifu; na kuwafundisha kuyashika yote niliyowaamuru ninyi;

tazama nipo pamoja nanyi siku zote, hata ukamilifu wa dahari. Amina” (Mathayo 28:19, 20). Watu fulani huchukulia maneno hayo kuwa ushahidi kwamba Yesu alikuwa akifundisha kwamba Mungu si Mtu mmoja, bali watatu. Hata hivyo, hii ingefanya mafundisho ya Yesu katika maneno Yake ya mwisho duniani kuwa kinyume na yale Aliyofundisha maisha Yake yote. Ikiwa tutatambua Mungu ni nani katika mstari huu, kwa kuulinganisha na Maandiko mengine, tunapaswa kuhitimisha kwamba Mungu ndiye “Baba” katika mstari huu.

Ikiwa Yesu alikuwa anajaribu kutufundisha kwamba Mungu ni utatu wa nafsi tatu katika Mathayo 28:19, je, tunapaswa kuhitimisha nini kutokana na hili? Je, Yesu alibadili mawazo yake kuhusu Mungu ni nani? Je, aliwashangaza wanafunzi Wake kwa dhana mpya kuhusu Mungu katika mazungumzo Yake ya mwisho nao? Ikiwa ndivyo, wanafunzi Wake hawakuonekana kuupata ujumbe huo. Jambo linalohusiana sana na amri ya Yesu kuhusu ubatizo ni amri yake ya kuwafundisha watu “kushika mambo yote ambayo nimewaamuru ninyi.” Tunapaswa kuwafundisha watu mambo yale yale ambayo Yesu alifundisha. Yesu alifundisha, bila ubaguzi, kwamba Mungu ni Baba Yake. Kuchukua maneno ya Yesu katika Mathayo 28:19 kumaanisha kitu kinyume kabisa cha mafundisho Yake katika maisha yake yote ni kutotii amri yake ya kufundisha watu kama alivyofundisha.

Katika Matendo 2:38 tunaona kanuni za agizo kuu zikionyeshwa. Siku ya Pentekoste Petro alitangaza, “Tubuni, mkabatizwe kila mmoja kwa jina lake Yesu Kristo, mpate ondoleo la dhambi zenu, nanyi mtapokea kipawa cha Roho Mtakatifu. Kwa maana ahadi hii ni kwa ajili yenu, na kwa watoto wenu, na kwa wote walio mbali, na kwa wote watakaoitwa na Bwana Mungu wetu” (Matendo 2:38). Baba anatuita au hutuvuta (Yohana 6:44) kwa Kristo, tunabatizwa kihalisi katika jina la Yesu Kristo, na Baba anatupa zawadi ya Roho Mtakatifu ili atuongoze katika maisha yetu ya Kikristo.

Ubatizo unawakilisha kifo, kuzikwa na kufufuka kwa Yesu. Inaleta maana tu kubatizwa katika jina la Yesu Kristo, kwa maana Yeye ndiye aliyekufa, si Baba au mtu wa tatu anayeyitwa Roho Mtakatifu.

Wengine wameuliza, “Ikiwa Yesu hakutaka tufikiri kwamba Roho Mtakatifu ni mtu tofauti, kwa nini alimtaja Roho Mtakatifu katika agizo hili?” Hili ni swali zuri. Katika maagizo ya Petro anataja toba kwa Mungu, ubatizo katika jina la Yesu na zawadi ya Roho Mtakatifu. Yesu alitaja yote matatu kwa sababu ni sharti kwamba wanafunzi Wake waelewe kile alichofundisha kuhusu Mungu Baba, Yesu Kristo na Roho Mtakatifu. Ikiwa Yesu angemwacha Roho Mtakatifu katika agizo Lake, basi kuna uwezekano kwamba watu wangeachwa bila ujuzi kwamba Kristo anaishi ndani yetu kupitia Roho Wake. Watu wangeweza kuachwa bila kujua kwamba kuna Roho Mtakatifu. Hii itakuwa mbaya! Kulikuwa na baadhi ya wanafunzi katika Biblia ambao waliachwa katika hali hii.

Paulo alipokuwa Efeso alikutana na baadhi ya ndugu na kuwauliza, “Je, mmepokea Roho Mtakatifu tangu mlipoamini? Wakamwambia, Hata sisi hatujasikia kwamba kuna Roho Mtakatifu” (Matendo 19:2). Paulo aliwafundisha kuhusu Roho Mtakatifu, na “Waliposikia hayo, wakabatizwa kwa jina la Bwana Yesu” (Matendo 19:5). Inashangaza kwamba ingawa Paulo aliwafundisha wanafunzi hawa haswa kuhusu Roho Mtakatifu kama kipengele walichokosa, bado aliwabatiza katika jina la Yesu Kristo kuliko katika jina la Baba, Mwana, na Roho Mtakatifu.

Yesu anataka kanisa lake linufaike na injili yote, ikijumuisha zawadi nono ya Roho wake. Ingekuwa hatari kuacha watu bila ujuzi wa zawadi ya ajabu ya Roho wa Mungu.

Mathayo 28:19 hakika haithibitishi utatu, wala haithibitishi kwamba Roho Mtakatifu ni kiumbe tofauti na Baba na Mwanawe. Ikiwa tunataka kupata uthibitisho wa mafundisho haya katika Biblia ni lazima tutafute mahali pengine.

Yohana 1:1-3

“Hapo mwanzo kulikuwako Neno, naye Neno alikuwako kwa Mungu, naye Neno alikuwa Mungu. Huyu mwanzo alikuwako kwa Mungu.

Vyote vilifanyika kwa huyo; wala pasipo yeye hakikufanyika cho chote kilichofanyika.”

Hapa Yesu anaitwa “Mungu,” lakini kuna tofauti ya wazi kati yake na “Mungu” ambaye alikuwa pamoja naye. Mungu ambaye Yesu alikuwa pamoja naye ni Mungu Baba. Yesu hakuwa “Mungu” yule yule aliyekuwa naye, lakini badala yake, Yesu alikuwa Mungu katika maana ya kuwa Mungu kama Baba Yake.

Baba ni Mungu, kwa hivyo, kwa lazima, Mwanawe ni Mungu kwa asili. Wasomi wa Kigiriki wa Kibiblia kwa ujumla wanakubali kwamba mara ya pili neno “Mungu” linalotumiwa katika Yohana 1:1, linatumiwa kuwa “nomino ya sifa” kufafanua sifa za “Neno.” Harner asema kwamba nomino “zenye kihusishi kisicho na kiarifu [hakuna kirai] kinachotangulia kitenzi, kimsingi ni sifa katika maana” (The Journal of Biblical Literature, Philip B. Harner, makala “Qualitative Anarthrous Predicate Nouns: Marko 15:39 na Yohana 1 ; 1.) ho theos ['Mungu'], alikuwa na asili ya theos.” (ibid.)

Mimi ni binadamu kwa sababu baba yangu ni binadamu. Yesu ni Mungu kwa sababu Baba yake ni Mungu. Hilo ndilo jambo ambalo Yohana alikuwa akikazia aliposema, “Neno alikuwa Mungu.”

Yohana 5:17, 18

“Lakini Yesu akawajibu, Baba yangu anafanya kazi hata sasa, nami nafanya kazi. Kwa hiyo Wayahudi walizidi kutaka kumwua, kwa sababu si tu kwamba aliivunja sabato, bali pia alisema kwamba Mungu ni Baba yake, akijifanya sawa na Mungu.”

Wengine wametumia maandiko hayo ili kujaribu kuthibitisha kwamba Yesu alidai kuwa Mungu mkuu zaidi, aliye sawa na Baba katika kila jambo. Walakini, kufikia hitimisho hili lazima mtu apuuze muktadha wa karibu. Mstari unaofuata unarekodi jibu la Yesu kwa shtaka hili. “Basi Yesu akajibu, akawaambia, Amin, amin, nawaambia, Mwana hawezi kufanya neno mwenyewe, ila lile ambalo amwona Baba analitenda; Baba hamhukumu mtu ye yote, bali amempa Mwana hukumu yote... Kwa maana kama vile Baba alivyo na uzima nafsini mwake; vivyo hivyo amempa Mwana kuwa na uzima ndani yake; Naye amempa mamlaka ya kutoa hukumu, kwa sababu yeye ni Mwana wa Adamu... mimi siwezi

kufanya neno mwenyewe; kama nisikiavyo ndivyo nihukumavyo; na hukumu yangu ni ya haki; kwa sababu siyatafuti mapenzi yangu mwenyewe, bali mapenzi yake aliyenipeleka” (Yohana 5:19, 22, 26, 27, 30).

Katika kujibu shtaka kwamba kudai kuwa Mwana wa Mungu kulifanya Yesu kuwa sawa na Baba Yake, Yesu alisema kwamba Hangeweza kufanya lolote Mwenyewe, kwamba Baba Yake alikabidhi hukumu Kwake, kumpa uhai, na kumpa mamlaka. Yesu alikanusha moja kwa moja shtaka kwamba Yeye alikuwa sawa kabisa na Baba Yake. Mtu aliye sawa kabisa na Mungu Aliye Juu Zaidi hangeweza kupokea mamlaka na uzima kutoka Kwake.

Tafadhali usielewe vibaya. Yesu ni sawa na Baba yake katika mambo mengi. Yesu ni sawa kabisa na Baba kwa asili. Mimi ni binadamu kwa sababu wazazi wangu ni binadamu. Yesu ni Mungu kwa sababu Baba yake ni Mungu. Zaidi ya kushiriki asili ileile ya Baba Yake, Mungu alimwinua sana Yesu na kumpa mamlaka juu ya ulimwengu wote mzima. Yesu amepewa nafasi iliyoinuliwa, amefanywa kuwa sawa na Baba. Baba aliweka vitu vyote chini ya Yesu, isipokuwa yeye mwenyewe (1 Wakorintho 15:27). Baba bado ni “mkuu kuliko” Yesu mwenye mamlaka (Yohana 14:28).

Usomaji wa Biblia hufunua tofauti zilizo wazi kati ya Baba na Mwana. Ifuatayo ni orodha ya sehemu inayoonyesha mamlaka ya Baba:

- **Ndiye aliyemtuma Mwanawe.**

“Na sisi tumeona na kushuhudia ya kuwa Baba alimtuma Mwana kuwa Mwokozi wa ulimwengu” (1 Yohana 4:14).

- **Yeye ndiye aliyempa Mwanawe kazi ya kufanya.**

Yesu alisema, “Nimekutukuza duniani, nimeimaliza kazi uliyonipa niifanye” (Yohana 17:4).

- **Yeye ndiye aliyemwamuru Mwanawe la kusema na kunena.**

Yesu alisema, “Maana mimi sikunena kwa nafsi yangu; lakini Baba aliyenipeleka, ndiye aliyeniamuru niseme nini na nitamke nini” (Yohana 12:49).

•**Yeye ndiye aliyempa Mwanawe uwezo juu ya wote wenye mwili.**

Yesu alisema, “kama vile ulivyompa mamlaka juu ya wote wenye mwili, ili kwamba wote uliompa awape uzima wa milele.” (Yohana 17:2).

•**Yeye ndiye aliyempa Mwanawe mamlaka.**

Yesu alisema kwamba Baba yake, “amempa mamlaka ya kufanya hukumu, kwa sababu yeye ni Mwana wa Adamu” (Yohana 5:27).

•**Yeye ndiye aliyemwambia Mwanawe aketi mkono wake wa kuume.**

“Lakini ni malaika yupi alimwambia wakati wo wote, Uketi mkono wangu wa kuume, hata niwawekapo adui zako chini ya miguu yako?” (Waebrania 1:13).

•**Yeye ndiye aliyemtia mafuta Mwanawe.**

“Umependa haki, na kuchukia maovu; kwa hiyo Mungu, Mungu wako, amekupaka mafuta, Mafuta ya furaha kuliko wenzako” (Waebrania 1:9).

•**Yeye ndiye aliyempa Mwanawe Roho wake.**

“Kwa maana yeye aliyetumwa na Mungu husema maneno ya Mungu, kwa maana Mungu hamtoi Roho kwa kipimo” (Yohana 3:34).

•**Yeye ndiye aliyemtoa Mwanawe kuwa na uzima ndani Yake.**

“Kwa maana kama vile Baba alivyo na uzima ndani yake; vivyo hivyo amempa Mwana kuwa na uzima ndani yake” (Yohana 5:26).

•**Yeye ndiye aliyempa Mwanawe uwezo wote mbinguni na duniani.**

“Yesu akaja kwao, akasema nao, akisema, nimepewa mamlaka yote mbinguni na duniani” (Mathayo 28:18).

•**Yeye ndiye aliyemwinua sana Mwanawe.**

“Kwa hiyo tena Mungu alimwadhimisha mno...” (Wafilipi 2:9).

•**Yeye ndiye aliyempa Mwanawe jina lililo juu ya kila jina.**

“Kwa hiyo tena Mungu alimwadhimisha mno, akamkirimia Jina lile lipitalo kila jina” (Wafilipi 2:9).

•**Yeye ndiye aliyeweka vitu vyote mkononi mwa Mwanawe.**

“Baba anampenda Mwana, naye amempa vitu vyote mkononi mwake” (Yohana 3:35).

•**Ndiye aliyekabidhi hukumu yote kwa Mwanawe.**

“Kwa maana Baba hamhukumu mtu ye yote, bali amempa Mwana hukumu yote” (Yohana 5:22).

•**Yeye ndiye ambaye Kristo atakuwa chini yake kwa umilele wote.**

“Na vitu vyote vikiisha kutiishwa chini yake, ndipo Mwana naye mwenyewe atakapotiishwa chini yake yeye aliyeweka vitu vyote chini yake, ili Mungu awe yote katika yote” (1 Wakorintho 15:28).

•**Yeye ndiye kichwa cha Kristo.**

“Lakini nataka mjue ya kuwa kichwa cha kila mwanamume ni Kristo; na kichwa cha mwanamke ni mwanamume; na kichwa cha Kristo ni Mungu” (1 Wakorintho 11:3).

•**Yeye ndiye Mungu wa Bwana wetu Yesu Kristo.**

“Mungu wa Bwana wetu Yesu Kristo, Baba wa utukufu, awape ninyi roho ya hekima na ya ufunuo katika kumjua yeye” (Waefeso 1:17).

Kwa hali yoyote hatuoni kwamba kinyume chake ni kweli. Mwana hakuwahi kumtuma Baba popote. Hakuwahi kumpa Baba kazi ya kufanya, au kuamuru kile anachopaswa kusema. Mwana hakuwahi kumpa Baba yake uwezo au mamlaka. Mwana hakuwahi kumtia mafuta Baba yake. Hakuwahi kumpa Baba yake uhai. Baba hajawahi, na hatawahi kuwa chini ya Mwanawe. Mwana si kichwa cha Baba, wala Yeye si Mungu Wake. Inakubaliwa na wengi kwamba Baba ana cheo cha juu zaidi. Jaribio la kuendelea la wanautatu kumfanya Mwana kuwa sawa kabisa na Baba ni uthibitisho wa kweli kwamba Yeye hayuko hivyo.

Hawatafuti kamwe kuthibitisha kwamba Baba ni sawa na Mwana. Ni kweli kwamba Yesu ni sawa na Baba yake katika mambo mengi, ikiwa ni pamoja na asili, lakini katika kila kipengele kilichotajwa katika mistari hapo juu, Baba anashikilia nafasi ya juu zaidi. Kwa hakika, Yeye ndiye kiumbe pekee katika Biblia aliyepewa majina ya cheo, “Aliye Juu Zaidi” (Marko 5:7; Luka 1:32).

Je, unaweza kupata aliye Juu zaidi wangapi? Ikiwa kuna zaidi ya mmoja aliye juu zaidi, basi umeondoa Aliye Juu Zaidi, kwa sababu sasa una kamati ya Walio Juu Zaidi. Kunaweza tu kuwa na mmoja aliye juu zaidi.

Paulo aliandika, “Lakini nataka mjue ya kuwa kichwa cha kila mwanamume ni Kristo; na kichwa cha mwanamke ni mwanamume; na kichwa cha Kristo ni Mungu” (1 Wakorintho 11:3). Katika kueleza mamlaka, Paulo aliishia alipofika kwa Mungu. Kwa nini? Hakuweza kwenda juu zaidi! Baba ndiye Mungu aliye juu sana, na ndiye kichwa cha Kristo.

Yesu hakudai kamwe kuwa sawa katika kila jambo na Baba Yake. Badala yake, alionyesha wazi kwamba Baba yake ni mkuu kuliko Yeye. Yesu alisema, “Baba yangu ni mkuu kuliko mimi” (Yohana 14:28). Pia alisema, “Baba yangu... ni mkuu kuliko wote” (Yohana 10:29).

Yohana 8:58

“Yesu akawaambia, Amin, amin, nawaambia, Yeye Ibrahimu asijakuwako, mimi niko.”

Waumini wengi wa utatu hutumia hili kama ushahidi wa hakika kwamba Kristo ndiye Mungu Aliye Juu Zaidi kwa sababu Alitumia neno “MIMI NIKO” kujirejelea Yeye Mwenyewe. Je, hii ndiyo kesi? Biblia inasema kwamba Yesu ni “Mwana wa Aliye Juu Zaidi” (Luka 1:32). Mashetani wanaujua ukweli huu. Siku moja mtu mmoja mwenye pepo alimjia Yesu na kumwambia, “Yesu, wewe Mwana wa Mungu aliye juu? (Marko 5:7). Yesu ni Mwana wa Mungu Aliye Juu Zaidi, si Mungu Aliye Juu Zaidi Mwenyewe.

Hebu tuangalie Kutoka, mahali pekee ambapo neno “MIMI NIKO” linatumika katika Agano la Kale. Musa aliona jambo la ajabu alipoona kichaka kinawaka lakini hakiteketei. Biblia inasema, “Malaika wa Bwana akamtokea [Musa] katika mwali wa moto kutoka katikati ya kijiti; akatazama, na tazama, kile kijiti kikiwaka moto, na kile kijiti hakikuteketea.” (Kutoka 3:2). Nani alimtokea Musa? “Malaika wa Bwana.” Ni nani huyo? Musa alipokikaribia kile kijiti, malaika wa Bwana akasema, “Usikaribie hapa; vua viatu vyako miguuni mwako, kwa maana mahali hapo unaposimama ni nchi takatifu” (Kutoka 3:5). Tunasoma kuhusu tukio kama hilo kwa Yoshua alipokuwa karibu kuzunguka Yeriko.

“Ikawa hapo Yoshua alipokuwa karibu na mji wa Yeriko, akavua macho yake na kuangalia, na tazama, mtu mume akasimama kumkabili mbele yake, naye alikuwa na upanga wazi mkononi mwake; Yoshua akamwendea, na kumwambia, Je! Wewe u upande wetu, au upande wa adui zetu?

Akasema, La, lakini nimekuja sasa, nili amiri wa jeshi la BWANA. Yoshua akapomoka kiusouso hata nchi, naye akasujudu, akamwuliza, Bwana wangu aniambia nini mimi mtumishi wake? Huyu amiri wa jeshi la BWANA akamwambia Yoshua, Vua viatu vyako miguuni mwako; kwa kuwa mahali hapo usimamapo ni patakatifu. Yoshua akafanya vivyo.” (Yoshua 5:13-15)

Hapa akida wa jeshi la Bwana alimtokea Yoshua na kumwambia avue viatu miguuni mwake, kwa sababu ardhi ambayo alikuwa amesimama ilikuwa takatifu. Tunajua huyu hakuwa malaika, kwa sababu malaika hangekubali kuabudiwa. Yohana alianza kumwabudu malaika na malaika akasema, “Angalia, usifanye hivi; mimi ni mtumishi mwenzako, na wa ndugu zako walio na ushuhuda wa Yesu; mwabudu Mungu, kwa maana ushuhuda wa Yesu ni roho ya unabii.” (Ufunuo 19:10). Tunajua kwamba Kapteni wa jeshi la Bwana aliyemtokea Yoshua hakuwa Mungu Baba, kwa maana “Hakuna mtu aliyemwona Mungu wakati wo wote; Mwana pekee aliye katika kifua cha Baba, huyu ndiye aliyemfunua” (Yohana 1:18). Sababu nyingine hii isingeweza kuwa Baba ni kwamba mtu huyu alijitambulisha kuwa “akida wa jeshi la Bwana” badala ya “Bwana”

Mwenyewe. Aliyesalia pekee ambaye huyu anaweza kuwa ni Yesu Kristo.

Kristo alimtokea Yoshua na kumwambia avue viatu miguuni mwake, kwa maana ardhi aliyosimama ilikuwa takatifu. Kristo mara nyingi anajulikana kama “malaika wa Bwana.” Neno “malaika” linamaanisha mjumbe, na mara zote halirejelei tabaka la viumbe wanaojulikana kama malaika. Yesu si malaika halisi, bali Yeye ndiye mjumbe mkuu zaidi wa Mungu. Mungu alimwambia Musa, “Tazama, mimi namtuma malaika aende mbele yako, ili akulinde njiani na kukupeleka mpaka mahali pale nilipokutengezea. Jihadharini Naye, na mtiini sauti yake, wala msimkasisirish; kwa maana hatawasamehe makosa yenu, kwa maana jina langu limo ndani yake” (Kutoka 23:20, 21). Pia tunasoma, “Malaika wa Mungu, aliyetangulia mbele ya jeshi la Israeli, akaondoka, akaenda nyuma yao; na ile nguzo ya wingu ikatoka mbele ya uso wao, ikasimama nyuma yao” (Kutoka 14:19). Kristo ndiye aliyetangulia mbele ya wana wa Israeli. Paulo aliandika kuhusu Israeli kwamba “wote wakanywa kinywaji kile kile cha roho; kwa maana waliunywea mwamba wa roho uliowafuata; na mwamba ule ulikuwa Kristo” (1 Wakorintho 10:4).

Kwa hiyo tunaona kwamba wakati pekee neno “MIMI NIKO” linatumiwa katika Agano la Kale kama jina, linamrejelea Kristo. Mtu anawezaje kusema hivyo kwa sababu Alitumia neno lile lile katika Agano Jipya ambalo alikuwa akidai kuwa Mungu Aliye Juu Zaidi?

Wengine wamebishana kwamba neno “MIMI NIKO” linamaanisha “kuwapo milele” au “bila mwanzo.” Lakini hii sio ufafanuzi sahihi wa neno hilo. Neno la Kiebrania ni יהיה - hayah katika wakati usio kamili, ambalo linamaanisha:

1) kuwa, kuwa, kutokea, kuwepo, kutokea, kuanguka nje

1a) (Qal)

1a1a) kutokea, kuanguka, kutokea, kutokea, kutokea, kutokea

1a1b) kutokea, kutimia

1a2) kuja kuwa, kuwa

1a2a) kuibuka, kuonekana, kuja

1a2b) kuwa

1a2b1) kuwa

1a2b2) kuwa kama

1a2b3) kuanzishwa, kuanzishwa

1a3) kuwa

1a3a) kuwepo, kuwepo

1a3b) kukaa, kubaki, kuendelea (na neno la mahali au wakati)

1a3c) kusimama, lala, kuwa ndani, kuwa katika, kuwa katika hali (pamoja na neno la eneo)

1a3d) kuandamana, kuwa na

1b) (Nifal)

1b1) kutokea, kupita, kufanywa, kutokea

1b2) kufanywa, kukamilishwa, kutoweka

(Brown-Driver-Brigg’s Hebrew Lexicon).

Neno hayah lina maana kadhaa, mojawapo ikiwa ni “kuwapo.” Neno lenyewe halihitaji uwepo wa milele katika siku zilizopita bila mwanzo. Hata hivyo, linatumika katika wakati usio kamili hapa, ambayo inaweza kutumika kwa wakati uliopita, sasa na ujao. Wengine wamekata kauli kutokana na hili kwamba “MIMI NIKO” humaanisha “bila mwanzo.” Lakini, acheni tuone jinsi neno hili linavyotumiwa katika wakati uleule mahali pengine katika Biblia.

Mara ya kwanza neno hili linatumiwa ni Mwanzo 1:2, isemayo, “Na dunia ilikuwa [hayah katika wakati kamili] ukiwa, tena utupu;...” Hapa hayah inatumika katika hali timilifu ikirejelea tendo lililokamilika yaliyopita. Dunia ilikuwa bila umbo, lakini iko tena bila umbo. Hali hiyo imepita. Mstari unaofuata unasema, “Mungu akasema, Iwe [hayah katika wakati usio kamili] nuru: ikawa nuru” (Mwanzo 1:3). Hapa hayah

inatumika katika wakati usio kamili (kama vile Kutoka 3:14) kueleza hali inayoendelea. Nuru ilianza siku ya kwanza, lakini inaendelea hadi leo. Hapa tunapata kwamba hayah katika hali isiyo kamilifu haionyeshi “bila mwanzo.” Kwa kweli, kinyume chake; katika kesi hii inaonyesha mwanzo.

Hayah katika wakati usio kamili hutumiwa kwa wanadamu pia. Mungu alisema, “Nami nitatembea kati yenu, nami nitakuwa Mungu wenu, nanyi mtakuwa [hayah katika hali isiyokamilika] watu wangu.” (Mambo ya Walawi 26:12 ; Ona pia Mwanzo 9:26; 41:40; Waamuzi 11:9; Ruthu 2:13; 2 Samweli 15:34.)

Yesu ndiye MIMI NIKO wa Kutoka 3:14 na Yohana 8:58, lakini hiyo haimaanishi kwamba hakupokea uzima kutoka kwa Baba yake, kama Yeye mwenyewe alivyoshuhudia, “Kwa maana kama vile Baba alivyo na uzima ndani yake; vivyo hivyo amempa Mwana kuwa na uzima ndani yake” (Yohana 5:26). Wala matumizi Yake ya neno hilo hayaonyeshi kwamba Yeye ni Mungu Aliye Juu Zaidi. Maandiko humtaja Yesu kuwa “Mwana wa Mungu Aliye Juu Zaidi,” “Mwana wa Aliye Juu Zaidi” (Marko 5:7; Luka 1:32). Baba ndiye kiumbe pekee anayeitwa “Aliye Juu Zaidi,” “Aliye Juu Zaidi,” “juu ya yote,” nk.

Tafadhali usiruhusu nadharia zilizobuniwa na mwanadamu zikuzuie kumtambua Mungu Baba, kama Mungu wa pekee aliye juu na Yesu Kristo kama Mwanawe mpendwa.

Miujiza ya Yesu

Yesu alipokuwa hapa alifufua wafu, aliponya wagonjwa, alidhibiti hali ya hewa, n.k. Yesu alionyesha miujiza hiyo kama ushahidi kwamba alitumwa na Mungu. Yohana Mbatizaji alipotuma wajumbe kwa Yesu ili kujua kama yeye ndiye Masihi, “Yesu akajibu, akawaambia, Nendeni mkamweleze Yohana mnayoyasikia na kuyaona: Vipofu wanaona, na viwete wanatembea; wenye ukoma wanatakaswa, na viziwi wanasikia, wafu wanafufuliwa, na maskini wanahubiriwa Injili” (Mathayo 11:4, 5).

Wengine wamekata kauli, kwa kuwa Yesu aliweza kufanya miujiza, kwamba alikuwa na nguvu nyingi alipokuwa duniani akiwa mwanadamu.

Hakuna shaka kwamba Yesu ana uwezo wote sasa, kwani alisema baada ya kufufuka kwake, “Nimepewa mamlaka yote mbinguni na duniani” (Mathayo 28:18). Lakini wakati unaozungumziwa ni wakati wa maisha ya Kristo duniani kama mwanadamu. Ikiwa Angekuwa na uwezo mkuu kama mwanadamu, ukweli wa mateso yake katika bustani ya Gethsemane na msalabani ungekuwa shakani. (Tafadhali tazama sura isemayo kifo cha Kristo katika kitabu chetu, Understanding the Personality of God, kwa maelezo kamili ya jambo hili.)

Je, uwezo wa kufanya miujiza unathibitisha kwamba mtu ana uwezo mkuu? Petro alisema, “Yesu wa Nazareti Mungu alimtia mafuta kwa Roho Mtakatifu na nguvu; kwa maana Mungu alikuwa pamoja naye” (Matendo 10:38). Hapa Petro alisema kwamba matendo ya miujiza yalithibitisha kwamba Mungu alikuwa pamoja Naye badala ya kuthibitisha kwamba ana uwezo mkuu. Yesu alithibitisha hili aliposema, “...Baba akaaye ndani yangu, anazifanya kazi hizo” (Yohana 14:10).

Ikiwa uwezo wa kufanya miujiza unathibitisha kwamba mtu ni mwezayote, tunapaswa kukata kauli kwamba watu wengi katika Biblia walikuwa na uwezo wote. Mungu aliwaponya wakoma kupitia Yesu. Alifanya vivyo hivyo kupitia kwa Elisha (2 Wafalme 5:9-14). Mungu alifufua wafu kupitia Yesu. Alifanya vivyo hivyo kupitia Elisha (2 Wafalme 4:32). Mungu alifungua macho ya vipofu kupitia Yesu. Mungu alifunga na kufungua macho ya jeshi zima kupitia Elisha (2 Wafalme 6:18-20). Mungu alidhibiti hali ya hewa kupitia Yesu. Mungu aliizuia mvua isinyeshe kwa miaka 3 na nusu, kisha ikaanza kunyesha kupitia kwa Eliya (Yakobo 5:17, 18). Hii ni mifano michache tu ya Mungu akitenda miujiza kupitia wengine. Yesu alisema, “Yeye aniaminiye mimi, kazi nizifanyazo mimi yeye naye atazifanya; na kubwa kuliko hizo atafanya; kwa sababu mimi naenda kwa Baba yangu” (Yohana 14:12). Yesu hakuwa akiahidi kuwapa wanafunzi wake uwezo mkuu, bali kufanya miujiza kupitia wao.

Utendakazi wa miujiza hauthibitishi kwamba yule aliyezungumza kimwili au kufanya muujiza huo ni mwezayote. Ni kweli kwamba Yesu alikuwa na mamlaka zaidi kuliko mwanadamu yeyote alipokuwa hapa. Baba alikuwa amewaamuru malaika kumwabudu alipokuwa hapa

duniani (Waebrania 1:6). Angeweza kuamuru kwamba jambo fulani lifanyike, nao wangetii amri yake (Mathayo 8:5-10; 4:3). Hata hivyo, Yesu alikiri kwamba mamlaka hayo yalitegemea kibali cha Baba Yake. Petro alipoanza kumpigania, Yesu alisema, “Je, wafikiri kwamba siwezi sasa kumwomba Baba yangu, naye atanipa sasa hivi zaidi ya majeshi kumi na mawili ya malaika?” (Mathayo 26:53).

Miujiza yote aliyofanya Yesu alipokuwa duniani ilifanywa kwa uwezo wa Mungu kupitia malaika zake.

Yohana 10:17

Wakristo wengi wanaamini kwamba Yesu alipokuwa duniani alikuwa mjuzi wa yote (anajua yote), mwenye uwezo wote (mwenye uwezo wote), yuko kila mahali (akiwa na uwezo wa kuwa mahali pote kwa wakati mmoja), na asiyeweza kufa. Maoni haya yasiyo sahihi huwazuia watu wasiweze kuthamini ukubwa wa dhabihu ya Kristo na kuteseka kwa ajili yetu. Ikiwa Kristo alikuwa na sifa hizi za kimungu alipokuwa hapa duniani, hangeweza kupata mshangao, hofu, au wasiwasi wowote kwa matokeo Yake ya wakati ujao. Ingepunguza msukosuko Wake wa kihisia hadi kukariri tu maneno ya mchezo wa kuigiza, akijifanya kuwa na huzuni.

Wengine wamechanganyikiwa na maneno haya ya Yesu: “Kwa hiyo Baba anipenda, kwa sababu nautoa uhai wangu, ili niutwae tena 2983. Hakuna mtu anayeninyang'anya, bali mimi nautoa kwa nafsi yangu. Ninao uwezo wa kuutoa, na ninao uwezo wa kuutwaa tena 2983. Amri hii nimeipokea 2983 kwa Baba yangu” (Yohana 10:17, 18).* [Maelezo ya Chini: * Nambari ya Strong iliyopigwa mstari katika mstari huu inawakilisha neno la Kigiriki katika maandishi ya awali.]

Neno la Kigiriki λαμβανω - lambano ambalo lilitafsiriwa “naweza kuchukua,” (pamoja na nambari ya Strong 2983), linaweza kumaanisha kuchukua, lakini pia linamaanisha “kupokea (kilichotolewa), kupata, kurudisha” (Leksikoni ya Kigiriki ya Thayer). Tafadhali ona kwamba neno hili linatumia pia katika mstari wa 18 lakini limetafsiriwa “kupokelewa.” Kristo alitoa uhai wake ili apate kuupokea tena. Neno la

Kiyunani εξουσιαν - exousia ambalo lilitafsiriwa “nguvu” linaweza kumaanisha nguvu, lakini pia linamaanisha “mamlaka, ruhusa” (ibid.) Kristo alikuwa na kibali cha kuutoa uhai wake ili aweze kuupokea tena kutoka kwa Baba yake.

Tafsiri ya KJV si sahihi kabisa katika kesi hii. Ona tafsiri zingine za maneno haya: “Ninayo mamlaka ya kuutoa, na ninayo mamlaka ya kuupokea tena. Hii ndiyo amri niliyopokea kwa Baba yangu” (Twentieth Century NT). “Mamlaka ninayo, ya kuutoa, na, ninayo mamlaka, tena ya kuupokea: Amri hii niliipokea kutoka kwa Baba yangu” (1902 Rotherham Bible). “Nimeidhinishwa kuuweka chini, na nimeidhinishwa kuupokea tena. Hii ndiyo amri niliyopokea kutoka kwa Baba yangu” (Tafsiri ya Weymouth NT ya 1912). “Ninayo mamlaka ya kuutoa, na mamlaka ninayo tena kuupokea; hii ndiyo amri niliyopokea kutoka kwa Baba yangu” (Diaglot NT ya 1865).

Tafsiri zilizo hapo juu ni sahihi katika jinsi zinavyotafsiri maneno “mamlaka” na “kupokea.” Yesu hakuwa akisema kwamba angeweza kujifufua kutoka kwa wafu. Unabii katika Zaburi 88:8 ulikuwa wa kweli kwake, unaosema, “Mimi nimefungwa, siwezi kutoka.”

Yohana 10:30

Yesu alisema, “Mimi na Baba yangu tu umoja.” Hii imesababisha wengi kuchanganyikiwa na kufikiri kwamba Yesu ni Baba, au kwa namna fulani ameunganishwa Naye kwa njia inayowafanya Baba na Mwana kuwa kiumbe changamani. Hitimisho hili bovu halihitaji kufikiwa. Inasaidia kusoma muktadha. Yesu alisema, “Mimi na Baba yangu tu umoja. Basi Wayahudi wakaokota mawe tena ili wampige. Yesu akawajibu, Kazi nyingi njema nimewaonyesha zitokazo kwa Baba; kwa ajili ya kazi ipi kati ya hizo mnaniipiga kwa mawe? Wayahudi wakamjibu, Kwa ajili ya kazi njema hatukupigi mawe; bali kwa kukufuru; na kwa kuwa wewe uliye mwanadamu wajifanya kuwa Mungu. Yesu akawajibu, Je! haikuandikwa katika torati yenu, Mimi nilisema, Ninyi ni miungu? Ikiwa aliwaita miungu wale ambao neno la Mungu liliwajia, na andiko haliwezi kutanguka; Yeye ambaye Baba alimtakasa na kumtuma

ulimwenguni mwasema, Unakufuru; kwa sababu nilisema, Mimi ni Mwana wa Mungu? (Yohana 10:30-36).

Jibu la Yesu kwa shtaka hili la kukufuru lilikuwa pande mbili. Kwanza, alizungumzia matumizi yao ya neno “Mungu.” Alieleza kwamba neno “mungu” linaweza kuwa na maana pana, hata kuhusisha wanadamu.* [Maelezo ya Chini: * Katika Biblia, neno “mungu” lina maana mbalimbali. Kwa maana ndogo sana, wanadamu wanaitwa miungu. Neno la Kigiriki theos na neno la Kiebrania elohim, ambalo mara nyingi hutafsiriwa “mungu,” hutumiwa kurejelea wanadamu. (Ona Kutoka 7:1; Zaburi 82:6; Yohana 10:34 .) Neno “mungu” linapotumiwa katika maana hiyo, basi kuna mamia na maelfu ya miungu. Kwa maana ndogo, malaika wanaitwa miungu. Daudi aliandika kuhusu mwanadamu, “Kwa maana umemfanya mdogo punde kuliko malaika [elohim]” (Zaburi 8:5). Neno “malaika” katika mstari huu linatokana na neno la Kiebrania elohim. Jinsi elohim inavyotumika hapa inaashiria aina ya kiumbe kilicho juu kuliko mwanadamu, lakini bado linatumika kwa maana ndogo, na kwa ufafanuzi huu bado kungekuwa na miungu mingi. Kuhusiana na Kristo, neno “mungu” linatumikiwa kwa maana ndogo sana, kuashiria asili Yake kuwa katika kiwango sawa na Baba Yake—jambo ambalo haliwezi kusemwa kuhusu kiumbe kingine chochote katika ulimwengu. Biblia inasema kwamba Kristo alikuwa “katika namna ya Mungu” (Wafilipi 2:6). Lakini hata neno “mungu” linapotumiwa kwa Kristo, linatumika kwa maana ndogo, kwa sababu Kristo ana Mungu ambaye ni “kichwa cha Kristo,” “juu ya yote,” na “mkuu kuliko” Yeye (1 Wakorintho 11:3; Waefeso 4:6; na Yohana 14:28). Neno “mungu” linapotumiwa katika maana yalo kamili na isiyo na mipaka, kuna mtu mmoja tu ambaye linaweza kutumika kwake, Mungu Baba pekee. Yesu alisema kwamba Baba yake ndiye “Mungu wa pekee wa kweli” (Yohana 17:3). Paulo alisema, “hakuna Mungu mwingine ila mmoja... Mungu, Baba” (1 Wakorintho 8:4, 6).] Alisema kimsingi, “Msiwe wenye kuguswa sana na neno ‘Mungu,’ hata wanadamu wanaitwa ‘mungu.’”

Baada ya kuwapokonya silaha kuhusu matumizi ya neno “Mungu,” Yesu alikanusha shtaka la kudai kuwa Mungu, akionyesha kwamba dai Lake lilikuwa tu kuwa “Mwana wa Mungu.” Kwa wazi Wayahudi walielewa

maneno Yake, kwa sababu hatimaye aliposhtakiwa kwa ajili ya kukufuru na kuhukumiwa kifo, shtaka lilikuwa kwamba alidai kuwa Mwana wa Mungu.

Alipoletwa mbele ya Kayafa, Biblia inasema, “Yesu akanyamaza. Kuhani mkuu akajibu, akamwambia, Nakuapisha kwa Mungu aliye hai, utuambie kama wewe ndiwe Kristo, Mwana wa Mungu” (Mathayo 26:63). Simulizi ya Luka inasema, “Wakasema wote, Basi, wewe ndiwe Mwana wa Mungu? Akawaambia, Ninyi mwasema kwamba mimi ndiye. Wakasema, Tuna haja gani tena ya ushahidi? kwa maana sisi wenyewe tumesikia kwa kinywa chake mwenyewe” (Luka 22:70, 71). Baada ya hayo, Yesu aliletwa mbele ya Pilato na, wakati Pilato aliposema kwamba hangeweza kupata kosa lolote kwake, “Wayahudi wakamjibu, Sisi tunayo sheria, na kwa sheria yetu imempasa kufa, kwa sababu alijifanya kuwa Mwana wa Mungu.” (Yohana 19:7).

Umati wenye dhuhaka katika kusulubishwa kwa Kristo ulisema, “Alimtumaini Mungu; na amwokoe sasa, kama anamtaka, kwa maana alisema, Mimi ni Mwana wa Mungu” (Mathayo 27:43). Kwa kawaida, shutuma kali zaidi kuhusu Kristo zingetoka kwa wale waliomhukumu kifo. Kama wangeweza kumshtaki kwa uhalali kwa kudai kuwa “Mungu” wangempata. Hata hivyo, wote walisema kwamba dai Lake lilikuwa kwamba Yeye ni Mwana wa Mungu. Huyu ndiye hasa Yesu alisema Yeye ndiye (Mathayo 26:63, 64; Luka 22:70, 71). Yesu hakudai kamwe kuwa Mungu. Wakati mmoja Aliposhutumiwa kwa madai kama hayo, Alikanusha kabisa shtaka hili.

Yohana 14:9

“Yesu akamwambia, Mimi nimekuwa pamoja nanyi siku hizi zote, wewe usinijue, Filipo? yeye aliyeniona mimi amemwona Baba; nawe wasemaje basi, Utuonyeshe Baba?”

Baadhi ya watu wameona dokezo la utatu katika aya hii. Wanaonekana kuisoma hivi, “Aliyeniona mimi amemwona Baba; kwa sababu mimi ndimi Baba.” Hata hivyo, hii ni tafsiri isiyowezezana ya aya hii. Yesu

alisema, “Na Baba mwenyewe aliyenipeleka amenishuhudia. Sauti yake hamjaisikia wakati wo wote, wala sura yake hamjaiona” (Yohana 5:37).

Yesu alikuwa amesema kwamba wasikilizaji wake hawakuwa wamewahi kumwona Baba kihalisi, kwa hiyo alipowaambia wanafunzi Wake kwamba ‘wamemwona Baba’ hakuwa akizungumza kwa njia halisi. Badala yake, walikuwa wameona tabia ya Baba ikidhihirishwa katika maisha Yake. Yesu alifafanua maana yake katika mstari unaofuata: “Husadiki ya kwamba mimi ni ndani ya Baba, na Baba yu ndani yangu? maneno niwaambiayo mimi siyasemi kwa nafsi yangu, bali Baba akaaye ndani yangu, yeye huzifanya kazi hizo” (Yohana 14:10). Hapa Yesu alieleza kwamba watu walipoona kazi za Yesu na kusikia maneno yake walikuwa wanamwona Baba kwa sababu Baba ndiye anayefanya kazi ndani ya Yesu.

Hii ni sawa na kile Paulo alichosema alipoandika, “Nimesulubiwa pamoja na Kristo; wala si mimi, bali Kristo yu hai ndani yangu; na uhai nilio nao sasa katika mwili, ninao katika imani ya Mwana wa Mungu, ambaye alinipenda, akajitoa nafsi yake kwa ajili yangu” (Wagalatia 2:20). Hapa Paulo alidai kwamba maisha ambayo watu waliona ndani yake hayakuwa maisha yake, bali maisha ya Mwana wa Mungu. Alikuwa akisema, “Kama kuna neno jema ndani yangu, si mimi niliyetenda, bali Yesu akaaye ndani yangu. Paulo pia aliandika, “ili uzima wa Yesu nao udhihirishwe katika miili yetu ipatikanayo na mauti” (2 Wakorintho 4:11).

Ikiwa maisha ya Kristo yanadhihirishwa kikamilifu katika maisha yangu, ingefaa kwangu kusema, “Ikiwa umeniona umemwona Kristo, kwa sababu Kristo anaishi ndani yangu.” Hili kimsingi ndilo jambo lile lile ambalo Yesu alikuwa akisema kuhusu Baba yake. Alidhihirisha uzima wa Baba kikamili zaidi kuliko mtu ye yote alivyokuwa amefanya, na kwa kuwa Alijua ni Baba Yake anayefanya kazi na kumpa maneno ya kusema, alikuwa akimpa sifa yeye ambaye alistahili sifa. Hakuwa kwa njia yoyote akijaribu kuwashawishi wanafunzi Wake kwamba Yeye ni sehemu ya Mungu “watatu katika mmoja”.

Yohana 14:15, 16

Yesu alisema, “Mkinipenda, mtazishika amri zangu. Nami nitamwomba Baba, naye atawapa Msaidizi mwingine, ili akae nanyi hata milele” (Yohana 14:15, 16).

Kusudi la zawadi ya Msaidizi ni kwamba akae na wanafunzi milele. Hii ilikuwa habari njema sana kwa wanafunzi, kwa kuwa walihuzunika kusikia kuhusu kuondoka kwa Kristo upesi. Yesu aliendelea na hotuba yake, akisema kwamba angemtuma “Roho wa kweli; ambaye ulimwengu hauwezi kumpokea, kwa sababu haumwoni wala haumtambui; kwa maana anakaa kwenu, naye atakuwa ndani yenu” (Yohana 14:17).

Yesu alisema kwamba ulimwengu haungeweza kumpokea Roho wa kweli, kwa sababu haukumwona wala kumtambua. Ulimwengu hauoni kwamba zawadi hii inapatikana kwao, wala haimjui Mtu ambaye ni Msaidizi.

Mara tu baada ya maelezo haya Yesu alisema jambo la kushangaza. Aliwaambia wanafunzi Wake, “lakini ninyi mnamjua.” Wanafunzi wangeweza kumjua “Msaidizi, ambaye ni Roho Mtakatifu” (ms. 26), * [Maelezo ya Chini: * Kila mara katika Biblia unapopata neno, “Roho Mtakatifu [Holy Ghost],” lilipaswa kutafsiriwa “Mtakatifu Roho [Holy Spirit].” Wakati fulani watafsiri wa Biblia walichagua kutafsiri neno πνευμα αγιον (pneuma hagion) katika “Roho Mtakatifu,” na nyakati nyingine walitafsiri kishazi kimoja kama “Roho Mtakatifu” (Luka 11:13). Roho Mtakatifu ndiye tafsiri sahihi zaidi.] ikiwa Yesu alikuwa bado hajaomba kwa ajili ya zawadi hiyo, na ni dhahiri ilikuwa haijatolewa? Yohana alisema, “Roho Mtakatifu alikuwa hajatolewa; kwa sababu Yesu alikuwa hajatukuzwa” (Yohana 7:39).

Yesu alieleza, “...ninyi mnamjua; kwa maana [au kwa sababu] anakaa kwenu, naye atakuwa ndani yenu” (Yohana 14:17). Nani alikuwa anakaa na wanafunzi? Yesu Kristo! Yesu alieleza kwamba hivi karibuni Mtu huyu aliyekuwa akiishi pamoja nao angekuwa ndani yao. Hakika ingekuwa bora kwa Msaidizi kukaa ndani ya wanafunzi badala ya kukaa nje yao. Hivyo ndivyo Yesu alivyosema muda mfupi baadaye. Katika

hotuba hiyohiyo, Yesu alisema, “Mimi nawaambia iliyo kweli; yawafaa ninyi mimi ni ndoke; kwa maana nisipoondoka, huyo Msaidizi hatakuja kwenu; bali mimi nikienda zangu, nitampeleka kwenu” (Yohana 16:7).

Yesu alisema kwamba wanafunzi Wake wangekuwa bora zaidi ikiwa Angewaacha, akaenda kwa Baba Yake, na kumtuma Msaidizi akae ndani yao. Pia alibainisha kwamba kuja kwa Msaidizi kulitegemea kuondoka kwake, na kutukuzwa kwake. Maadamu Kristo alikuwa akiishi duniani kama mwanadamu, haikuwezekana kwa Msaidizi huyu aliyehidiwa kuja kuishi ndani ya wanafunzi.

Yesu hakumaliza mazungumzo yake katika mstari wa 17. Katika mstari unaofuata alisema, “Sitawaacha ninyi yatima, nitakuja kwenu” (Yohana 14:18). Hii inatoa mwanga mwingi juu ya somo. Inaeleza kwa nini Msaidizi hangeweza kuja hadi baada ya Kristo kuondoka na kutukuzwa, kwa maana Kristo alisema kwamba Yeye, Mwenyewe, angerudi kwa wanafunzi Wake ili kuwafaraji.

Hebu tuendeleo kusoma hotuba ya Kristo ili kuona jinsi alivyosisitiza jambo hili. Alisema, “Bado kitambo kidogo na ulimwengu hautaniona tena; lakini ninyi mnaniona, kwa sababu mimi ni hai, ninyi nanyi mtakuwa hai. Siku ile mtajua ya kuwa mimi ni ndani ya Baba yangu, nanyi ndani yangu, nami ndani yenu” (Yohana 14:19, 20). Muda mchache uliopita Yesu alikuwa amewaambia wanafunzi Wake kwamba Msaidizi “atakuwa ndani yenu.” Sasa, Yesu anasema ya kwamba Msaidizi ajapo, “Mtajua ya kuwa mimi niko ndani yenu. Yesu aliwahakikishia wanafunzi wake kwamba hatamtuma mtu mwingine kuwafaraji, bali angekuja yeye mwenyewe kuwa Msaidizi wao. Je, si kwamba ni jambo zuri! Wanafunzi walikuwa wamekuwa marafiki wa karibu wa Kristo; karibu sana hivi kwamba Yohana alijisikia vizuri kuegemea kifua chake. Ilikuwa ni faraja kwao Kristo alipokuwa karibu. Sasa Yesu anawaambia habari za ajabu. Anawaambia kwamba baada ya kwenda kwa Baba yake, angerudi kwao kama Msaidizi, nao wangejua kwamba alikuwa anakaa ndani yao—wangetambua kwamba Mtu yuleyule aliyekuwa anakaa nao sasa alikuwa ndani yao, kwa Roho yake.

Kisha, Yesu alisema jambo ambalo lilimfanya mmoja wa wanafunzi Wake amuulize jinsi jambo hilo ambavyo lingeweza kutokea. Yesu alisema, “Yeye aliye na amri zangu, na kuzishika, yeye ndiye anipendaye; naye anipendaye atapendwa na Baba yangu, nami nitampenda na kujidhihirisha kwake. Yuda, siye Iskarioti, akamwambia, Bwana, imekuwaje ya kwamba wataka kujidhihirisha kwetu, wala si kwa ulimwengu? Yesu akajibu, akamwambia, Mtu akinipenda, atalishika neno langu; na Baba yangu atampenda, nasi tutakuja kwake, na kufanya makao kwake” (Yohana 14:21-23).

Watu wengi wanaamini kwamba katika Yohana 14, Yesu alikuwa anajaribu kuwafundisha wanafunzi Wake kwamba Mungu ni utatu, kwamba Roho Mtakatifu ni mwanachama wa tatu wa familia ya Mungu. Hata hivyo, Yesu alipoombwa ajieleze Yeye mwenyewe hakusema, jambo lolote linalofanana na “Mungu ni utatu wa nafsi.” Badala yake, Yesu aliweka wazi kabisa kwamba baada ya Yeye kuuacha ulimwengu, angerudi kufanya makao yake katika mioyo ya wanafunzi Wake. Sio tu kwamba angerudi, bali Baba yake angekuja pamoja Naye, ili wote wawili waishi mioyoni mwa watoto Wake; si kimwili, bali kwa Roho wa Mungu. Kwa njia hii, wanafunzi wangeweza kuwa na ushirika wa karibu na ushirika na wote wawili Baba na Mwanawe. Yohana alisisitiza hili alipoandika, “hilo tuliloliona na kulisikia, twawahubiri na ninyi; ili nanyi pia mpate kushirikiana nasi: na ushirika wetu ni pamoja na Baba, na pamoja na Mwana wake Yesu Kristo.” (1 Yohana 1:3)

Mwanzoni mwa hotuba ya Kristo kwenye karamu ya mwisho alisema, “Msifadhaike mioyoni mwenu; mnamwamini Mungu, niaminini na mimi. Nyumbani mwa Baba yangu mna makao mengi; kama sivyo, ningaliwaambia. naenda kuwaandalia mahali” (Yohana 14:1, 2). Ikiwa ujio wa Msaidizi ulikuwa zaidi ya Baba na Mwana, Angetuambia. Ikiwa Mungu alikuwa na nafsi tatu, angetuambia. Ikiwa Mungu wa pekee wa kweli angekuwa zaidi ya Baba pekee, Yesu angalituambia. Badala yake, mwishoni mwa hotuba hii alisema kwamba Baba yake ndiye “Mungu wa pekee wa kweli” (Yohana 17:3).

Ikiwa Yesu alitaka tuamini kwamba Mungu ni utatu, alifanya kazi mbaya sana ya kufafanua jambo hilo. Alikuwa na nafasi nyingi za kueleza

kwamba Mungu ni utatu, hata hivyo hakufanya hivyo. Sio tu kwamba alishindwa kutuambia Mungu ni utatu, alitoa kauli tena na tena ambazo hazipatani na fundisho la utatu. Ikiwa alitaka tuamini kwamba Mungu ni utatu, alitoa kauli nyingi ambazo zingefanya kazi ya kuchanganya tu badala ya kufafanua. Lakini “Mungu si mwanzilishi wa machafuko” (1 Wakorintho 14:33).

Yesu anataka tuamini kwamba “kuna Mungu mmoja; wala hakuna mwingine ila yeye,” “Mungu Baba,” ambaye ndiye “Mungu wa pekee wa kweli” (Marko 12:32; Yohana 6:27; 17:3). Yohana alionyesha ukweli wa kupendeza wa Mungu Baba, na Mwanawe, Yesu Kristo, wanaoishi ndani yetu katika mistari mingine kadhaa. Aliandika, “Kila apitaye cheo, wala asidumu katika mafundisho ya Kristo, yeye hana Mungu. Yeye adumuye katika mafundisho hayo, huyo ana Baba na Mwana pia” (2 Yohana 1:9). Katika 1 Yohana 2:22, 23 aliandika, “Ni nani aliye mwongo ila yeye akanaye ya kuwa Yesu ni Kristo? Yeye ni mpinga-Kristo, anayemkana Baba na Mwana. Kila amkanaye Mwana, huyo hana Baba; (lakini) yeye amkiriye Mwana anaye Baba pia.” Kwa kweli ni baraka kuwa na ushirika binafsi na wote wawili Baba na Mwanawe, na ninashukuru sana kwamba Mungu amefanya hili lipatikane kwetu.

Yohana 16:13-15

“Lakini yeye atakapokuja, huyo Roho wa kweli, atawaongoza awatie kwenye kweli yote; lakini yote atakayoyasikia atayanena, na mambo yajayo atawapasha habari zake. Yeye atanitukuza mimi, kwa kuwa atatwaa katika yangu na kuwapasha habari. Yote aliyo nayo Baba ni yangu; kwa hiyo nalisema ya kwamba atatwaa katika yangu na kuwapasha habari.”

Maandiko haya yamkini ndiyo yenye nguvu zaidi katika Biblia kudokeza kwamba Roho Mtakatifu ni mtu tofauti na Baba na Mwana kwa sababu anafanywa kuwa mtu kwa kusema, “atasema” kile “atachosikia.” Hata hivyo, maandiko haya hayahitaji hitimisho ambalo linapingana na ushuhuda wote wa Maandiko juu ya Roho Mtakatifu. Katika muktadha wa karibu wa tamko hili kuna maneno kadhaa ya Yesu ambayo yanapingana na wazo kwamba Roho Mtakatifu ni mtu tofauti na Baba na

Mwana. Yesu alianza hotuba yake juu ya somo hili katika Yohana 14 kwenye karamu ya mwisho. Alipoombwa ajielezee Mwenyewe kuhusu Msaidizi Yesu alijibu, “Mtu akinipenda, atalishika neno langu; na Baba yangu atampenda, nasi tutakuja kwake, na kufanya makao kwake” (Yohana 14:23) Yesu alieleza kwamba Msaidizi ni uwepo wa ndani wa Baba na Mwana.

Baadaye katika hotuba hii Yesu alisema, “Yeye anichukiaye mimi anamchukia na Baba yangu pia. Kama nisingalifanya kati yao kazi asizozifanya mtu mwingine, wasingalikuwa na dhambi; lakini sasa wameniona na kunichukia mimi na Baba yangu pia” (Yohana 15:23, 24). Katika hotuba hii Yesu alizungumza mara kwa mara juu yake mwenyewe na Baba yake. Kisha, alizungumza juu ya Roho Mtakatifu kwa njia hii, “Lakini ajapo huyo Msaidizi, nitakayewapelekea kutoka kwa Baba, huyo Roho wa kweli, atokaye kwa Baba, yeye atanishuhudia” (Yohana 15:26). Hapa Msaidizi anasemekana kutoka kwa Baba. Neno “proceedeth” liko katika wakati uliopo katika Kiingereza na katika Kigiriki cha asili, ambacho kinaonyesha kitendo kinachoendelea. Roho Mtakatifu hutoka kwa Baba katika mchakato endelevu, unaoendelea. Hii inaonyesha kwamba Baba ndiye chanzo cha Roho Mtakatifu. Ni Roho yake binafsi, ambayo alimpa Mwanawe, ambaye pia anaishiriki nasi.

Jinsia ya maneno asilia ya Kiyunani katika Yohana 15:26 inavutia. “Lakini ajapo huyo Msaidizi [ya kiume], nitakayewapelekea [ya kiume] kwenu kutoka kwa Baba, huyo Roho wa kweli atokaye kwa Baba, yeye [ya kiume] atanishuhudia. ” (Yohana 15:26). Kishazi, “hata Roho wa kweli, atokaye kwa Baba” ni wazo la mabano lililojumuishwa katika mstari huu kama maelezo ya utambulisho wa Msaidizi. Ufafanuzi huu unajumuisha kiwakilishi cha neuter kinachorejelea Roho Mtakatifu (“ambaye” badala ya “ambaye.”) Hili linaweza kuonekana kuwa dogo kwa kuwa Yohana alikuwa akifuata tu kanuni za sarufi ya Kigiriki zinazoamuru kwamba kiwakilishi lazima kikubaliane na kitangulizi chake (“Roho” katika kesi hii) kwa idadi na jinsia. Hata hivyo, kuna nyakati ambapo waandishi wa Biblia walivunja kanuni za sarufi ya Kigiriki walipozungumza kuhusu watu halisi.

Yohana aliandika, “Nikatazama, na tazama, Mwana-Kondoo [αρτιον - neuter] amesimama juu ya mlima Sayuni, na pamoja naye watu mia na arobaini na nne elfu, wenye jina la Baba [yake] limeandikwa. katika vipaji vya nyuso zao” (Ufunuo 14:1). Hapa Yohana alivunja kanuni za sarufi ya Kiyunani na kumrejelea Mwana-Kondoo kwa kutumia viwakilishi vya jinsia ya kiume ingawa neno “Mwana-Kondoo” halina lawama katika Kigiriki.

Yohana hakuwa mwandishi pekee wa Biblia aliyevunja kanuni za sarufi ya Kigiriki ili kuonyesha utu halisi wa yule anayewakilishwa na kiwakilishi. Marko aliandika, “Akamshika mkono yule msichana [παιδιου - neuter], akamwambia [αυτη - kike], Talitha kumi; Maana yake, Binti, nakuambia, Inuka” (Marko 5:41). Kwa mifano zaidi kama hii, soma Mathayo 2:13, 14, 20, 21; Luka 1:59, 80; 2:21.

Kulikuwa na kielelezo cha kibiblia kwa Yohana kuvunja kanuni za sarufi ya Kiyunani aliporejelea Roho Mtakatifu kumpa utu kwa kutumia matamshi ya kiume kwa kurejelea kwake. Lakini hakuwahi kufanya hivi! (Kuna mahali ambapo inaweza kuonekana kwamba viwakilishi vya kiume vinarejelea neno lisilo na umbo Roho, lakini katika kila kisa kwa hakika vinarejelea neno la kiume ‘Mfariji.’) Katika sehemu zote ambapo Yohana alikuwa akitumia kihalisia viwakilishi kurejelea Roho, yeye alitumia viwakilishi vya neuter hata wakati viwakilishi vya kiume vilipotumiwa kwa neno la kiume Mfariji katika muktadha wa karibu. Ndivyo ilivyo kwa waandishi wengine wote wa Agano Jipya. Ingeonekana kwamba hakuna hata mmoja wa watu hawa aliyeelewa Roho Mtakatifu kuwa mtu halisi tofauti na Baba na Mwana.

Mistari michache baadaye Yesu alisema, “Na haya watawatendea ninyi, kwa sababu hawakumjua Baba, wala mimi” (Yohana 16:3). Tena, Yesu alikazia ukweli kwamba wale wanaomwasi Mungu wanamwasi Baba na Mwana pia. Yesu alizungumza kana kwamba hakuwa na ufahamu wa nafsi ya tatu ya kiungu.

Mistari michache baadaye Yesu alisema, “Lakini sasa naenda zangu kwake yeye aliyenipeleka;... naenda kwa Baba yangu” (Yohana 16:5, 10). Yesu alijua kwamba angeondoka hivi karibuni na angeunganishwa

tena na Baba yake aliyemtuma. Hakutarajia kuunganishwa tena na mtu ye yote wa tatu wa kiungu anayeitwa Roho Mtakatifu. Maneno ya Kristo alipokuwa hapa yanaonyesha kwamba Hakumwamini Mungu kuwa utatu wa nafsi.

Katika muktadha wa karibu kabla ya Yohana 16:13, Yesu alieleza kwamba Msaidizi ni uwepo wa ndani wa Baba na Mwana (Yohana 14:23). Baadaye alisema, "...Baba yangu ni mkuu kuliko mimi" (Yohana 14:28), ukweli usiopatana na fundisho la utatu. Katika hotuba hii Yesu alizungumza mara kwa mara juu yake mwenyewe na Baba yake (Yohana 15:23, 24; 16:3, 5). Kisha, alizungumza juu ya Roho Mtakatifu kwa njia hii, "...Msaidizi... hutoka kwa Baba" (Yohana 15:26). Yesu alizungumza juu ya Roho Mtakatifu kama miliki binafsi ya Mungu Baba (Roho yake mwenyewe), ambayo alimpa Mwanawe ambaye pia anashiriki nasi. Kwa sababu Roho ni uwepo wa kiroho wa Baba na Mwana wote mbali na uwepo wao wa kimwili, ni kawaida kwake kuwa mtu. Hili linaweza kufanywa ili kuonyesha kwamba Roho ni zaidi ya nguvu isiyo na utu. Yesu alijiita "yeye," "yeye," n.k. (Yohana 5:19, 20). Ni jambo la busara kwamba katika Yohana 16:13 Yesu alikuwa anasisitiza utu wa Roho Mtakatifu kinyume na nguvu isiyo na utu, badala ya kujaribu kuwashawishi wasikilizaji wake kwamba Roho Mtakatifu ni nafsi halisi ya tatu wa kiungu. Ufahamu huu unapatana na kiasi kikubwa cha kauli zisizo za utatu ambazo Yesu alisema katika muktadha wa karibu wa Yohana 16:13. Ni hatari kufikia hitimisho ambalo halikubaliani na muktadha. Muktadha ni mfalme!

Mistari michache baadaye, Yesu alisema, "Kwa maana Baba mwenyewe anawapenda ninyi, kwa sababu ninyi mmenipenda mimi, na kusadiki ya kwamba mimi nalitoka kwa Mungu. Nilitoka kwa Baba, na nimekuja ulimwenguni; tena nauacha ulimwengu, na kwenda kwa Baba. Wanafunzi wake wakamwambia, Tazama, sasa wanena waziwazi, wala husemi mithali. Sasa tunajua kwamba wewe unajua mambo yote, na huna haja ya mtu yeyote kukuuliza.

Hapa Yesu aliwajulisha wanafunzi wake kwamba alitumwa na Baba yake na hivi karibuni angerudi kwa Baba yake. Hakutaja kurudi kwa mtu wa tatu. Inaweza kubishaniwa kwamba Roho Mtakatifu ni kiumbe cha Roho

ambacho kiko kila mahali mara moja, na kwa hiyo popote Yesu ambapo angeenda angekuwa pamoja na Roho Mtakatifu. Hata hivyo, aya ifuatayo inakataza hoja hiyo. Yesu alisema, “Tazama, saa yaja, naam, imekwisha kuja, ambapo mtatawanyika kila mmoja kwao kwao, na kuniacha mimi peke yangu; walakini mimi si peke yangu, kwa kuwa Baba yupo pamoja nami.” Yohana 16:32). Hapa Yesu alidai kwamba hata alipoachwa peke yake na wanadamu kulikuwa na mtu pamoja Naye, na aliyekuwa naye ni Baba yake. Yesu alijua kwamba Baba yake alikuwa mbinguni kimwili (Mathayo 7:21; 10:32), lakini alidai kwamba Baba yake alikuwa pamoja Naye na hata kuishi ndani Yake (Yohana 14:10). Yesu alidai kwamba Roho anayeishi ndani Yake na kukaa Naye hakuwa nafsi ya tatu ya kimungu bali ni Baba Yake.

Mara tu baada ya kusema maneno haya, Yesu “akainua macho yake kuelekea mbinguni, akasema, Baba uzima wa milele ndio huu, wakujue wewe, Mungu wa pekee wa kweli, na Yesu Kristo uliyemtuma” (Yohana 17:3). Mstari huu haupatani kabisa na wazo la kwamba Mungu ameundwa na utatu wa nafsi. Yesu alisema kwamba uzima wa milele unategemea kujua watu wawili tu, Baba na Mwana Wake. Ikiwa Roho Mtakatifu ni nafsi ya tatu ya kimungu, si lazima kumjua, na Yesu alizungumza kana kwamba hata hakumjua.

Katika sala yake ya kumalizia baada ya hotuba hii Yesu alisema, “Wala mimi simo tena ulimwenguni, lakini hawa wamo ulimwenguni, nami naja kwako. Baba Mtakatifu, walinde kwa jina lako ulilonipa, ili wawe na umoja kama sisi... Ili wote wawe kitu kimoja; kama wewe, Baba, ulivyo ndani yangu, nami ndani yako, hao nao wawe ndani yetu; ili ulimwengu upate kusadiki ya kwamba ndiwe uliyenituma. Nami utukufu ule ulionipa nimewapa wao; ili wawe na umoja kama sisi tulivyo umoja; ili ulimwengu ujue ya kuwa wewe ndiwe uliyenituma, na kuwapenda wao kama ulivyonipenda mimi” (Yohana 17:11, 21-23).

Hapa Yesu alizungumza juu ya umoja tunaoweza kuwa nao pamoja naye na Baba yake, na aliacha kutajwa kwa Roho Mtakatifu kama nafsi ya tatu inayoshiriki katika umoja huu.

Muktadha wa karibu wa maneno ya Kristo katika Yohana 16:13 unaonyesha tena na tena kwamba Yesu hakuamini kwamba Roho Mtakatifu ni nafsi ya tatu tofauti. Jambo hilo ladai kwamba ni lazima tuelewe Yohana 16:13 kwa njia inayopatana na ukweli kwamba Baba na Mwana ndio watu pekee wa kimungu wanaohusika katika wokovu wetu. Katika huduma yake yote Yesu alifundisha kwamba Mungu ni Baba Yake na Roho Mtakatifu ni Roho wa Baba badala ya mtu binafsi. Kwa mfano, Yesu aliposhutumiwa kuwatoa pepo na mkuu wa pepo, alisema, "...ikiwa mimi nikitoa pepo kwa Roho wa Mungu, basi ufalme wa Mungu umewajia" (Mathayo 12:28). Luka aliandika maneno haya, "...ikiwa mimi nikitoa pepo kwa kidole cha Mungu, bila shaka ufalme wa Mungu umekwisha kuwajilia" (Luka 11:20).

Hapa tunaona kwamba Yesu alitumia neno "Roho ya Mungu" kwa njia tofauti na "kidole cha Mungu." Yesu alielewa Roho wa Mungu kuwa ugani wa Baba ambaye "hutoka kwa Baba" (Yohana 15:26).

Ikiwa ushuhuda pekee tuliokuwa nao kutoka katika Biblia ulikuwa Yohana 16:13 inaweza kuhitimishwa kuwa Yesu alikuwa akifundisha kwamba Roho Mtakatifu ni mtu wa tatu tofauti na Baba na Mwana. Lakini, tuna faida ya muktadha wa karibu wa maneno haya, na tunalazimika kutafsiri maneno haya kwa njia ambayo inapatana na Maandiko mengine yote, ambayo yanaonyesha wazi kwamba Roho Mtakatifu ndiye uwepo wa kibinafsi wa kiroho wa Baba na Mwana.

Matendo 5:3, 4

"Petro akasema, Anania, kwa nini Shetani amekujaza moyo wako kumwambia uongo Roho Mtakatifu, na kuzuia kwa siri sehemu ya thamani ya kiwanja? Kilipokuwa kwako, hakikuwa mali yako? Na kilipokuwa kimekwisha kuuzwa, thamani yake haikuwa katika uwezo wako? Ilikuwaje hata ukaweka neno hili moyoni mwako? Hukumwambia uongo mwanadamu, bali Mungu.."

Waumini wengi wa Utatu hutumia mistari hii kama uthibitisho wa hakika kwamba Roho Mtakatifu ni nafsi ya tatu tofauti, au kiumbe, anayeitwa Mungu Roho Mtakatifu, lakini sivyo aya hizi zinavyosema. Kulingana na

Biblia, Roho Mtakatifu ni Roho wa Mungu. “Wala msimhuzunishe yule Roho Mtakatifu wa Mungu; ambaye kwa yeye mlitiwa muhuri hata siku ya ukombozi” (Waefeso 4:30). Roho Mtakatifu anaitwa “Roho ya Baba yenu.” Tafadhali linganisha mistari ifuatayo kama ushahidi wa ukweli huu: “Kwa maana si ninyi mtakaosema, bali ni Roho wa Baba yenu asemaye ndani yenu” (Mathayo 10:20). Marko aliandika, “kwa maana si ninyi mtakaosema, bali ni Roho Mtakatifu” (Marko 13:11). “Roho Mtakatifu” ni “Roho wa Baba yenu.”

Yesu alisema vile vile alipoeleza, “Lakini ajapo huyo Msaidizi, nitakayewapelekea kutoka kwa Baba, huyo Roho wa kweli, atokaye kwa Baba, yeye atanishuhudia” (Yohana 15:26). Roho Mtakatifu ni Roho wa Mungu Baba, atokaye kwake, kwa njia ya Mwanawe Yesu Kristo, kuja kwetu. Paulo aliandika, “Si kwa matendo ya haki tuliyoyatenda sisi, bali kwa rehema yake, kwa kuoshwa kwa kuzaliwa kwa pili, na kufanywa upya na Roho Mtakatifu; aliomimina juu yetu kwa wingi kwa Yesu Kristo Mwokozi wetu” (Tito 3:5, 6). Tunapokea Roho wa Baba akija kwetu kupitia kwa Mwanawe, tunapokea faida ya ziada ya kupokea Roho wa Mwanawe pia. “Na kwa kuwa ninyi mmekuwa wana, Mungu alimtuma Roho wa Mwanawe mioyoni mwenu, aliaye, Aba, yaani, Baba” (Wagalatia 4:6). Yesu alisema, “Mtu akinipenda, atalishika neno langu; na Baba yangu atampenda, nasi tutakuja kwake, na kufanya makao kwake” (Yohana 14:23).

Siku ya Pentekoste Petro alifundisha ukweli huo alipohubiri, “Huyu Yesu Mungu alimfufua, na sisi sote tu mashahidi wake. Kwa hiyo yeye akiisha kupandishwa hata mkono wa kuume wa Mungu, na kupokea kwa Baba ahadi ya Roho Mtakatifu, amemimina hiki mnachokiona na kukisikia sasa” (Matendo 2:32, 33). Yesu alisema, “...Baba yenu wa mbinguni [atawapa] Roho Mtakatifu wale wamwombao” (Luka 11:13).

Tunapotambua kwamba Roho Mtakatifu ni Roho wa Baba anayekuja kwetu kupitia kwa Mwanawe, Matendo 5:3, 4 inaleta maana kamili. Tafadhali soma tena na ujionee mwenyewe.

Neno mtakatifu ni kivumishi, likitupatia maelezo ya Roho wa Mungu. Mungu ana Roho, na Roho wake ni mtakatifu. Kusema uongo kwa Roho

wa Mungu ni kusema uongo kwa Mungu. Hiyo ni kwa sababu Roho Wake ni Mwenyewe, si mtu mwingine. Ikiwa ningeidanganya roho yako, haungedhani kwamba nilidanganya kwa mtu mwingine isipokuwa wewe mwenyewe. Hebu tuwe wenye fikra sawia na Maandiko yanaporejelea Roho wa Mungu.

Matendo 13:2

“Nao walipokuwa wakimfanyia Bwana ibada na kufunga, Roho Mtakatifu akasema, Nitengeeni Barnaba na Sauli kwa kazi ile niliyowaitia.”

Wengine wamebishana kwamba kwa kuwa Roho Mtakatifu anaweza kusema na watu, inathibitisha kuwa ni mtu wa tatu tofauti. Hata hivyo, kwa kuwa Roho Mtakatifu ni Roho wa Baba, basi bila shaka anaweza kusema na watu wake kwa Roho wake mwenyewe. Maandiko ya Biblia yanayoonyesha utu wa Roho Mtakatifu hayathibitishi Roho Mtakatifu kuwa mtu tofauti, lakini badala yake yanaonyesha kwamba ni zaidi ya nguvu tu; ni Roho halisi na binafsi ya Mungu.

Nimeona mawasilisho mengi ya utatu ambapo muda mwingi na nguvu hutumiwa kuthibitisha utu wa Roho Mtakatifu kwa kuonyesha matukio ambapo anahuzunishwa, ambapo anaweza kusema, kukataza, n.k. Wawasilishaji wanatangaza kwa ushindi kwamba kwa sababu hii, Roho Mtakatifu lazima awe mtu tofauti na aliyejitenga na Baba na Mwana. Hata hivyo, namna gani Danieli 7:15 , inayosema, “Mimi Danieli nilihuzunika rohoni mwangu ndani ya mwili wangu, na njozi za kichwa changu zikanifadhaisha.” Roho ya Danieli ilihuzunika. Je, hiyo inamaanisha kwamba mtu fulani aliyejitenga na aliye tofauti na Danieli alihuzunishwa? Hakika sivyo! Roho ya Danieli ilipohuzunishwa, Danieli alihuzunika. Hakuna sababu ya kuhitimisha kwamba Roho wa Mungu anapohuzunishwa, anapozungumza, anapokataza, anapodanganywa, n.k., kwamba lazima Roho Wake awe mtu mwingine zaidi Yake.

Mungu ana uwezo wa kipekee wa kudhihirisha Roho wake kuwa mahali pote kwa wakati mmoja. Daudi aliandika, “Nitaenda wapi niache roho yako? au nitakimbilia wapi nijiepushe na uso wako? Nikipanda

mbinguni, wewe uko huko; nikitandika kitanda changu kuzimu, tazama, uko huko. Nikitwaa mbawa za asubuhi, na kukaa katika miisho ya bahari; Huko ndiko mkono wako utaniongoza, na mkono wako wa kuume utanishika” (Zaburi 139:7-10). Kwa njia hii Anaweza kuishi ndani yangu na kwa mwanadamu huko Uchina kwa wakati mmoja. Kwa sababu ya uwezo huu wa kipekee Roho wa Mungu wakati mwingine anasemwa kwa njia ambayo inaweza kutafsiriwa vibaya kumaanisha kwamba Roho Wake amejitenga na Yeye Mwenyewe. Kwa sababu tu Roho wa Mungu yuko kila mahali haimaanishi kwamba ni mtu tofauti.

Paulo alisema, “Roho Mtakatifu alisema vema na baba zetu kwa kinywa cha nabii Isaya” (Matendo 28:25). Petro aliandika, “Kwa maana unabii haukuletwa popote kwa mapenzi ya mwanadamu, bali wanadamu walina yaliyotoka kwa Mungu, wakiongozwa na Roho Mtakatifu” (2 Petro 1:21). Mitume walielewa kwamba Maandiko yaliongozwa na Roho Mtakatifu, ambaye alizungumza kupitia manabii. Hata hivyo, hawakuelewa Roho kuwa mtu tofauti. Angalia kile ambacho Petro alikiandika: “Wakatafuta ni wakati upi, na wakati wa namna gani ulioonywa na Roho wa Kristo aliyekuwa ndani yao, ambaye alitangulia kuyashuhudia mateso yatakayompata Kristo, na utukufu utakaokuwako baada ya hayo.” (1 Petro 1:11). Hapa tunaona kwamba Petro alitumia maneno “Roho Mtakatifu” na “Roho wa Kristo” kwa kubadilishana.

Paulo aliandika kwa njia sawa na hiyo alipoandika, “Lakini ikiwa Roho wa Mungu anakaa ndani yenu, ninyi hamwufuati mwili; bali mwaifuata roho. Lakini mtu awaye yote asipokuwa na Roho wa Kristo, huyo si wake. Na Kristo akiwa ndani yenu, mwili wenu umekufa kwa sababu ya dhambi; bali roho yenu i hai, kwa sababu ya haki. Lakini, ikiwa Roho yake yeye aliyemfufua Yesu katika wafu anakaa ndani yenu, yeye aliyemfufua Kristo Yesu katika wafu ataihuisha na miili yenu iliyo katika hali ya kufa, kwa Roho wake anayekaa ndani yenu. (Warumi 8:9-11). Paulo alibadilisha maneno “Roho ya Mungu,” “Roho ya Kristo,” “Kristo,” “Roho yake,” na “Roho wake.” Paulo alielewa kwamba Kristo akiwa ndani yako, Roho wa Baba yake yu ndani yako, kama vile Yesu alivyomwambia Baba yake, “Mimi ndani yao, nawe ndani yangu, ili wawe wamekamilika katika umoja” (Yohana 17:23)

Roho Mtakatifu ni Roho wa Baba ndani ya Kristo anayeishi ndani yetu. Ndiyo maana maneno yanaweza kubadilishwa. Uwezo wa Roho kusema, kuliongoza na kulielekeza kanisa Lake hauonyeshi kwamba Roho ni mtu binafsi tofauti, bali unaonyesha namna ambayo Mungu Mwenyewe huongoza mambo ya kanisa lake kwa Roho wake Mtakatifu.

Warumi 9:5

“Ambao mababa ni wao, na katika hao Kristo alitoka kwao kwa jinsi ya mwili, aliye juu ya yote, Mungu mwenye kuhimidiwa milele. Amina.”

Wengine wametumia mstari huo kujaribu kuthibitisha kwamba Yesu ndiye “Aliye Juu Zaidi.” Lakini, hivyo sivyo andiko linavyosema. Linasema kwamba Kristo amebarikiwa na Mungu juu ya yote. Mungu alimbariki kuliko alivyombariki mtu mwingine yeyote. Ni kweli kwamba mahali pa koma katika maandishi haya yanaunga mkono wazo kwamba Kristo ndiye Mungu Aliye Juu Zaidi. Hata hivyo, hakukuwa na koma katika hati za awali za Kigiriki, na tafsiri hiyo ingefanya andiko hilo kuwa kinyume na mistari mingine mingi ya Biblia. Biblia inasema kwamba kuna “Mungu mmoja na Baba wa wote, aliye juu ya wote, na katika yote, na ndani ya ninyi nyote” (Waefeso 4:6). Baba anaitwa, “aliye juu” (Luka 1:32), na “Mungu Aliye Juu” (Marko 5:7). Yesu alisema, “Baba yangu,... ni mkuu kuliko wote” (Yohana 10:29), na “Baba yangu ni mkuu kuliko mimi” (Yohana 14:28). Mungu, Baba, yuko juu ya yote, ikijumuishwa na Mwana wa Mungu. Ufafanuzi wowote wa Warumi 9:5 lazima upatane na maandiko haya mengine.

Yesu yuko juu ya yote isipokuwa kwa Baba yake. Paulo aliandika, “Hapo ndipo mwisho, atakapomkabidhi Mungu Baba ufalme; atakapokwisha kuweka chini utawala wote na mamlaka yote na nguvu. Maana sharti atawale mpaka atakapowaweka maadui wote chini ya miguu yake. Adui wa mwisho atakayeangamizwa ni mauti. Kwa maana ameweka vitu vyote chini ya miguu yake. Lakini anaposema kwamba vitu vyote vimewekwa chini yake, ni dhahiri kwamba yeye aliyeweka vitu vyote chini yake hayumo. Na vitu vyote vikiisha kutiishwa chini yake, ndipo Mwana naye mwenyewe atakapotiishwa chini yake yeye aliyeweka vitu vyote chini yake, ili Mungu awe yote katika yote” (1 Wakorintho 15:24-28).

Mungu Baba, ameweka vitu vyote chini ya miguu ya Mwanawe. Hata hivyo, Baba hakujiweka chini ya Mwanawe. Jambo kama hilo lilitokea wakati Farao alipoweka ufalme wake wote chini ya Yusufu, na kumwambia, “Wewe utakuwa juu ya nyumba yangu, na watu wangu wote watatawaliwa kulingana na neno lako; katika kiti cha enzi tu nitakuwa mkuu kuliko wewe.” (Mwanzo 41:40). Baba yuko juu ya yote kwa maana kamili, kwa sababu hata yuko juu ya Mwanawe. Yesu anafuata kwa mamlaka kwa Baba yake, na yuko juu ya kila kitu kingine.

Paulo aliandika hivi: “Mungu wa Bwana wetu Yesu Kristo, Baba wa utukufu,akamweka [Yesu] mkono wake wa kuume katika ulimwengu wa roho; juu sana kuliko ufalme wote, na mamlaka, na nguvu, na usultani, na kila jina litajwalo, wala si ulimwenguni humu tu, bali katika ule ujao pia; akavitia vitu vyote chini ya miguu yake, akamweka awe kichwa juu ya vitu vyote kwa ajili ya kanisa; ambalo” (Waefeso 1:17-22). Kwa kweli, Mungu alimbariki Mwanawe juu ya wengine wote. Yesu Kristo yuko “juu ya yote ambayo Mungu amembariki milele” (Warumi 9:5 bila koma ambazo ziliongezwa na wanadamu).

Hakuna sababu ya kusoma Warumi 9:5 na kufikia hitimisho ambalo linapigana na Maandiko mengine yote.

2 Wakorintho 13:14

“Neema ya Bwana Yesu Kristo, na upendo wa Mungu, na ushirika wa Roho Mtakatifu ukae nanyi nyote. Amina.”

Andiko hili nyakati fulani huitwa “baraka ya kitume,” na linatumiwa katika kujaribu kuthibitisha kwamba Mungu ana nafsi tatu. Hata hivyo, hebu tuchunguze mambo ya hakika. Mungu ni nani katika mstari huu? Wengi wangekubali kwamba Mtu pekee anayetajwa kuwa Mungu katika mstari huu ni Mungu Baba. Ni wazi kwamba Paulo hakuandika hivyo ili kuendeleza wazo la kwamba Mungu ana nafsi tatu bali, badala yake, kwamba Mungu ni Mtu mmoja tu. Hilo lapatana na barua iliyotangulia ya Paulo kwa Wakorintho, alipoandika, “Kwetu sisi Mungu ni mmoja tu, aliye Baba, ambaye vitu vyote vimetoka kwake, nasi tunaishi kwake; na Bwana mmoja Yesu Kristo, ambaye kwake vitu vyote vimekuwapo, na

sisi kwa yeye” (1 Wakorintho 8:6). Kulingana na Paulo, “Mungu mmoja” wa Biblia ni Mungu, Baba pekee. “Bwana mmoja” ni Yesu Kristo. Ikiwa “Mungu mmoja” ni Baba, na “Bwana mmoja” ni Yesu Kristo katika mstari huu, Roho Mtakatifu ni nani? Yesu alisema ni Roho wa Baba (Mathayo 10:20; Luka 11:13; Yohana 15:26).

Wengine husema kwamba neno “ushirika wa Roho Mtakatifu” huthibitisha kwamba Roho Mtakatifu lazima awe mtu tofauti na Baba na Mwana. Hoja imetolewa kwamba huwezi kuwa na ushirika na chochote isipokuwa mtu. Huwezi kuwa na ushirika na meza, au na kiti, n.k. Hii ni kweli, lakini andiko halisemi, “ushirika na Roho Mtakatifu,” bali hasa, “ushirika wa Roho Mtakatifu.”

Paulo pia aliandika, “Ili nimjue yeye, na uweza wa kufufuka kwake, na ushirika [κοινωνία - koinonia - ‘ushirika’] wa mateso yake, nikifananihwa na kufa kwake” (Wafilipi 3:10). Hapa Paulo alitumia neno lile lile la Kigiriki alilotumia katika 2 Wakorintho 13:14. Alisema kwamba alitaka kujua ushirika au ushirika wa mateso ya Kristo. Kuwa na ushirika ina maana tunashiriki kitu. Tunapaswa kushiriki katika Roho wa Mungu na mateso ya Kristo.

Kuna tofauti kati ya kuwa na ushirika “wa” na ushirika “na” kitu au mtu. Unaweza kuwa na ushirika “wa” mateso Yake, ingawa mateso Yake si mtu, lakini huwezi kuwa na ushirika “na” mateso Yake.

Yohana anatueleza ni nani tunayepaswa kuwa na ushirika “naye.” Anasema, “Lile tuliloliona na kulisikia, twawahubiri ninyi, ili nanyi pia mpate kushirikiana nasi; na ushirika wetu ni pamoja na Baba, na pamoja na Mwana wake Yesu Kristo” (1 Yohana 1:3). Hakika, kama Yohana angekuwa na ujuzi na mungu wa tatu, angetaka sisi tuwe na ushirika naye pia, lakini hakuna mtu mwingine anayetajwa. Yohana anaendelea kusema, “Kila apitaye cheo, wala asidumu katika mafundisho ya Kristo, yeye hana Mungu. Yeye adumuye katika mafundisho hayo, huyo ana Baba na Mwana pia” (2 Yohana 9). “Wote” inamaanisha wawili na wawili tu.

Kwa hiyo, tunapaswa kuwa na neema ya Bwana Yesu, upendo wa Mungu, na kuwa washirika wa Roho Mtakatifu wa Mungu. Kuna Mungu

mmoja tu katika mstari huu, Baba, na kuna watu wawili tu waliotajwa, Baba na Mwana. Hakuna utatu katika 1 Wakorintho 13:14. Ikiwa tunataka kupata ushahidi wa utatu katika Biblia, ni lazima tutafute mahali pengine.

Jambo la kushangaza ni kwamba andiko hili linachukuliwa kuwa “baraka za mitume” kana kwamba huo ndio mwisho wa barua kutoka kwa mitume unaotumiwa sana. Lakini hutumiwa mara moja tu. Kuna msemu unaotumiwa sana na mitume, nao unasomeka hivi, “Neema na iwe kwenu na amani kutoka kwa Mungu Baba na kutoka kwa Bwana wetu Yesu Kristo” (Wagalatia 1:3). Neno linalofanana sana na hili linatumika kuanza barua 15 kati ya 21 za kitume. Katika kila salamu hawa ni watu wawili tu wanaotajwa, Baba na Mwanawe, Yesu Kristo.

Uhakika wa kwamba utatu lazima uungwe mkono kwa kutumia mlolongo mrefu kama vile 1 Wakorintho 13:14 ambao haupendekezi madai yao. Ikiwa Mungu angetaka tuamini kwamba Yeye ni utatu wa nafsi tatu, angeweza kulieleza kwa urahisi katika Biblia, lakini hakufanya hivyo. Badala yake, wanadamu wametunga nadharia na kanuni za imani ili kumfafanua Mungu kwa kutumia lugha ambayo ni ngeni kwenye Biblia. Ingekuwa bora zaidi kwetu kuruhusu neno la Mungu lijisemee lenyewe, na kuacha ufafanuzi wa “Mungu” jinsi Mungu alivyoliacha katika neno Lake.

“Lakini kwetu sisi Mungu ni mmoja tu, aliye Baba, ambaye vitu vyote vimetoka kwake, nasi tunaishi kwake; na Bwana mmoja Yesu Kristo, ambaye kwake vitu vyote vimekuwapo, na sisi kwa yeye” (1 Wakorintho 8:6).

Waefeso 4:30

“Wala msimhuzunishe yule Roho Mtakatifu wa Mungu; ambaye kwa yeye mlitiwa muhuri hata siku ya ukombozi.”

Wengine hushikilia kwamba kwa kuwa Roho Mtakatifu wa Mungu anaweza kuhuzunishwa kwamba lazima awe mtu tofauti. Hili sio hitimisho la lazima, wala lenye mantiki. Danieli aliandika, “Basi, mimi Danieli, roho yangu ilihuzunika mwilini mwangu, na hayo maono ya

kichwa changu yakanifadhaisha.” (Danieli 7:15). Roho ya Danieli ilihuzunishwa, lakini sina shaka kwamba mtu yeyote angekuwa tayari kupendekeza kwamba roho ya Danieli ilikuwa mtu aliyejitenga na aliye tofauti na Danieli.

Waefeso 4:30 kwa hakika inaonyesha kwamba Roho Mtakatifu ni wa Mtu. Andiko linasema, “...Roho Mtakatifu wa Mungu.” Roho Mtakatifu ni Roho wa Mungu, ni Roho wa Mungu mwenyewe. Watafsiri walichagua kutafsiri neno πνευμα το αγιον katika mstari huu kuwa “Roho Mtakatifu” na herufi ndogo “mtakatifu,” ingawa neno hili kamili la Kigiriki limetumiwa mara nyingine 18 katika Agano Jipya na sikuzote lilitafsiriwa, “Roho Mtakatifu.” Mstari huu unaonyesha kwamba neno “Roho Mtakatifu” si jina la mtu, bali ni maelezo ya Roho wa Mungu. Neno la Kiingereza “Ghost” ni tafsiri duni ya neno la Kigiriki πνευμα. “Spirit” ni tafsiri bora zaidi inayoepuka wazo lisilo la kibiblia la mzimu usio na mwili wa mtu aliyekufa. Biblia inasema, “Wafu hawajui neno lolote” (Mhubiri 9:6). Neno “mtakatifu” ni kivumishi cha kuelezea Roho wa Mungu.

Kama vile ambavyo roho iliyofadhaika ya Danieli haikuwa mtu tofauti, Roho Mtakatifu wa Mungu si mtu tofauti na Mungu.

Wafilipi 2:6

“Ambaye yeye mwanzo alikuwa yuna namna ya Mungu, naye hakuona kuwa sawa na Mungu kuwa ni kitu cha kushikamana nacho.”

Andiko hili linaonyesha uungu wa Kristo kwa kusema kwamba alikuwa katika umbo la Mungu. Hii inathibitisha kwamba Yesu ni sawa na Baba yake kwa asili. Sehemu iliyobaki ya andiko hilo inatumiwa na watu fulani katika kujaribu kuthibitisha kwamba Yesu ni sawa kabisa na Baba Yake katika kila jambo. Hata hivyo, aya zifuatazo zinaonyesha kwamba Yeye si sawa kabisa katika kila jambo. Mistari miwili baadaye tunasoma, “Naye alipoonekana ana umbo kama mwanadamu, alijinyenyekeza, akawa mtii hata mauti, naam, mauti ya msalaba” (Wafilipi 2:8). Hapa tunajifunza kwamba Yesu alikufa, lakini kama alikuwa sawa kabisa na Baba yake katika kila jambo hili lisingeweza kutokea, kwa sababu Baba

hawezi kufa (1 Timotheo 6:16). Hii inaonyesha kutokuwa sawa kwa Mwana kwa Baba.

Mstari unaofuata unasema, “Kwa hiyo tena Mungu alimwadhimisha mno, akamkirimia Jina lile lipitalo kila jina” (Wafilipi 2:9). Hapa Baba alimwinua sana Mwanawe na kumpa jina bora sana, jambo ambalo halingeweza kutokea ikiwa wangekuwa sawa katika kila jambo. (Kwa maelezo zaidi ya hili, tafadhali soma jibu la Yohana 5:17, 18.)

Kwa hiyo, ina maana gani inaposema kwamba Yesu “hakuona kuwa sawa na Mungu kuwa kama unyang’anyi”? Tafsiri ya Kiingereza ya Standard Version inasomeka hivi: “...hakuhesabu kuwa sawa na Mungu ni kitu cha kushikamana nacho.” Yesu hakutafuta kuwa sawa na Baba yake. Hakutamani cheo cha juu zaidi, bali alijinyenyekeza na kuwa mwanadamu na kufa kwa ajili ya dhambi zetu sote. Shetani ana tamanio tofauti. Alisema, “Nitapanda kupita vimo vya mawingu; nitafanana na Yeye Aliye Juu” (Isaya 14:14).

Wafilipi 2:6 inaonyesha unyenyekevu wa Kristo na kuridhika kwake kukubali nafasi aliyopewa na Baba yake. Yesu Kristo yuko sawa kiasilia na Baba yake, lakini Yeye hayuko sawa kabisa katika mamlaka. Yesu alisema, “Baba yangu ni mkuu kuliko mimi” (Yohana 14:28).

Wakolosai 2:9

“Maana katika yeye unakaa utimilifu wote wa Mungu, kwa jinsi ya kimwili.”

Hili linachukuliwa na wengine ili kuthibitisha kwamba Yesu ndiye Mungu Aliye Juu Zaidi, sawa kabisa na Baba Yake. Hata hivyo, mistari michache ya awali tunasoma, “Kwa maana ilimpendeza Baba kwamba utimilifu wote ukae ndani yake” (Wakolosai 1:19). Hapa tunaona kwamba utimilifu wa Uungu ulikaa ndani ya Kristo kwa chaguo la Baba, akionyesha Baba kuwa mkuu katika mamlaka kuliko Mwanawe.

Neno “Mungu” limetumika hapa na katika mistari mingine miwili ya Biblia kama ifuatavyo, “Kwa sababu mambo yake yasiyoonekana tangu kuumbwa ulimwengu yanaonekana, na kufahamika kwa kazi zake; yaani,

uweza wake wa milele na Uungu wake; hata wasiwe na udhuru;” (Warumi 1:20). “Kwa maana ndani yake yeye tunaishi, tunakwenda, na kuwa na uhai wetu; kama vile baadhi ya washairi wenu walivyosema, Sisi pia tu wazao wake. Basi, kwa kuwa sisi tu wazao wa Mungu, haitupasi kudhani ya kuwa Uungu unafanana na dhahabu, au fedha, au jiwe, lililochongwa kwa ustadi na akili ya mwanadamu” (Matendo 17:28, 29).

Wengine wamezoezwa kuamini kwamba neno “Mungu” ni aina fulani ya jina la familia linalojumuisha kundi la watu watatu, hata hivyo tunaposoma Biblia ili kuona jinsi neno hilo linavyotumiwa tunapata kwamba “wake” na “yeye” vinahusishwa na neno Uungu. Pia tunasoma, “Lakini nataka mjue ya kuwa kichwa cha kila mwanamume ni Kristo; na kichwa cha mwanamke ni mwanamume; na kichwa cha Kristo ni Mungu” (1 Wakorintho 11:3).

Mungu Baba, ndiye kichwa, na kwa sababu hiyo Yeye ni Uungu. Hakuna kisa katika Biblia ambapo wote wawili Baba na Mwana wanarejezwa kwa ujumla kuwa “yeye,” au “wake.” Uungu unasemwa kama mtu mmoja, na hakuna dalili katika Biblia kwamba Uungu ni zaidi ya mtu mmoja.

Hata hivyo, ikiwa ndivyo hivyo, kwa nini Biblia inasema kwamba ndani ya Kristo unakaa utimilifu wote wa Uungu? Tayari tumeona kwamba utimilifu huu unakaa ndani ya Kristo kama matokeo ya uamuzi wa Mungu. Biblia inasema, “Yaani Mungu alikuwa ndani ya Kristo, akiupatanisha ulimwengu na nafsi yake, asiwahesabie makosa yao; naye ametia ndani yetu neno la upatanisho” (2 Wakorintho 5:19). Yesu alisema, “Baba akaaye ndani yangu, yeye huzifanya kazi hizo.” (Yohana 14:10). Utimilifu wa Uungu, au utimilifu wa Baba, unakaa ndani ya Kristo.

Hili lisiwe jambo la kustaajibisha, kwa kuwa Biblia inasema kwamba unaweza “kuujua upendo wa Kristo, upitao maarifa yote, mjazwe utimilifu wote wa Mungu” (Waefeso 3:19). Ikiwa tunaweza kujazwa na utimilifu wote wa Mungu, basi tusishangae kusoma kwamba Yesu amejazwa utimilifu wote wa Uungu (Baba). Yohana Mbatizaji alisema

juu yake, “Kwa maana yeye aliyetumwa na Mungu husema maneno ya Mungu, kwa maana hamtoi Roho kwa kipimo” (Yohana 3:34). Mwana wa Mungu amepewa Roho wa Baba bila kipimo na, kwa sababu hiyo, ana utimilifu wa Uungu unaokaa ndani yake.

Wakolosai 2:9 haithibitishi kwa vyovyote kwamba Yesu ndiye Mungu Aliye Juu Zaidi, wala kwamba neno “Uungu” ni jina la cheo linalomjumuisha Yeye.

Waebrania 7:1-3

“Kwa maana Melkizedeki huyo, mfalme wa Salemu, kuhani wa Mungu aliye juu, aliyekutana na Ibrahimu alipokuwa akirudi katika kuwapiga hao wafalme, akambariki; ambaye Ibrahimu alimgawia sehemu ya kumi ya vitu vyote; (tafsiri ya jina lake kwanza ni mfalme wa haki, tena, mfalme wa Salemu, maana yake, mfalme wa amani; hana baba, hana mama, hana wazazi, hana mwanzo wa siku zake, wala mwisho wa uhai wake, bali amefananishwa na Mwana wa Mungu); huyo adumu kuhani milele.”

Wengine wametumia mstari huu ili kujaribu kuthibitisha kwamba Yesu hana “ukoo” au “mwanzo wa siku,” lakini wanaonekana kupuuza baadhi ya vipengele muhimu vya andiko hili.

Chochote mstari huu unachosema juu ya Kristo pia unasema juu ya Melkizedeki. Melkizedeki alikuwa mwanadamu wa kawaida ambaye alikuwa kuhani na mfalme. Ikiwa mstari huu unathibitisha Kristo hakuwa na mwanzo, basi pia unathibitisha sawa na Melkizedeki.

Je, Paulo alikuwa akijaribu kufundisha mafundisho mapya ya ajabu kuhusu Melkizedeki? Ukisoma muktadha unaona kwamba Paulo alikuwa akionyesha ubora wa ukuhani wa Kristo kwa ukuhani wa Walawi. Hili ndilo lilikuwa kusudi lake zima la kuleta nasaba ya Melchisedec. Makuhani Walawi walitakiwa kuthibitisha kwamba nasaba yao ilitokana na Lawi, hata hivyo Melkizedeki hakukubaliwa na takwa hilo. Hakuna rekodi ya kibiblia inayoonyesha nasaba ya Melchisedec. Hili ndilo jambo ambalo Paulo alikuwa anaeleza aliposema kwamba Melkizedeki hakuwa na baba, mama, au ukoo.

Mistari michache baadaye, Paulo aliandika juu ya Melkizedeki, “Bali yeye, ambaye uzazi wake haukuhesabiwa kuwa umetoka kwa hao, alitwaa sehemu ya kumi kwa Ibrahimu, akambariki yeye aliye na ile ahadi. Wala haikanushiki kabisa kwamba mdogo hubarikiwa na mkubwa.” (Waebrania 7:6, 7). Hapa Paulo anazungumza juu ya ukoo wa Melkizedeki. Melkizedeki alikuwa na asili halisi lakini haikurekodiwa katika Maandiko na kwa hakika haikutoka kwa Lawi. Kulingana na Paulo, uzao wa Lawi ulikuwa wa hali ya chini kuliko wa Melkizedeki, hivyo kuonyesha kwamba ukuhani wa Kristo ni bora kuliko Lawi.

Huu ndio mzigo wa uandishi wa Paulo katika Waebrania 7. Hakuwa akionyesha kwa njia yoyote kwamba Melkizedeki, au Kristo hakuwa na baba halisi, mama, ukoo, au mwanzo wa siku. Badala yake Paulo alisema kwamba si Melkizedeki wala Kristo ambaye ungeweza kufuatilia ukoo wao na kukuta ametokana na Lawi.

Ikiwa tutachukua maandishi ya Paulo hapa kihalisi na kuhitimisha kwamba Kristo wala Melkizedeki hawakuwa na baba, basi tunamweka Paulo hapa katika kupingana kwake, kwa Yesu Kristo, na kwa ushuhuda mwingine wote wa Maandiko kuhusu Baba wa Kristo. Ikiwa Paulo alikuwa anajaribu kufundisha katika Waebrania sura ya 7 kwamba Yesu hakuwa na Baba, basi sura yake yote ya kwanza inafanywa kuwa haina maana. Katika Waebrania sura ya 1 Paulo anatumia sura nzima kuthibitisha ukweli wa Kristo kama Mwana wa Mungu na Mungu kama Baba yake.

Inasikitisha kwamba watu wanaoamini utatu wanapotumia Waebrania sura ya 7 ili kuthibitisha kwamba Yesu “hana mwanzo wa siku,” wao hukazia fikira neno hilo moja tu la maneno, pale linapothibitisha kikamili kwamba Yesu “hana baba.” Ukweli ni kwamba, halithibitishi hivyo. Yesu ana Baba halisi, na Yeye alikuwa na mwanzo halisi wakati “alipozaliwa” “kabla ya vilima” (Mithali 8:24, 25). Ambacho hakuwa nacho ni ukoo wa Walawi.

1 Yohana 5:7

“Kwa maana wako watatu washuhudiaio mbinguni, Baba, na Neno, na Roho Mtakatifu; na watatu hawa ni umoja.”

Hii ni mojawapo ya aya zinazopendwa sana zinazotumiwa kuunga mkono nadharia ya kwamba Mungu ameundwa na nafsi tatu tofauti. Mstari huu unasema kwamba “kuna watatu washuhudiaio mbinguni.” Swali linapaswa kuulizwa, “watatu ni nini?” Waumini wa Utatu hufikiri kwamba “kuna watu watatu [nafsi, viumbe, au hata Miungu watatu,]” lakini sivyo mstari huo unavyosema. Unasema tu “kuna watatu.”

Tunaposoma mstari unaofuata tunapata kauli inayofanana sana. Inasema, “Tena wako watatu washuhudiaio duniani, Roho, na maji, na damu; na watatu hawa hupatana kwa umoja” (1 Yohana 5:8). Tena tunasoma juu ya watatu, lakini badala ya “kushuhudia mbinguni,” wao watoa ushuhuda duniani. Maneno “rekodi” na “ushuhuda” yanatoka katika neno lile lile la Kigiriki katika hali ile ile, na yanapaswa kutafsiriwa sawa.

Mstari wa 8 unasema, “kuna watatu watoao ushuhuda duniani.” Tena, lazima tuulize “watatu hawa ni akina nani?” Je, kuna watu watatu? viumbe watatu? Miungu watatu? Kutokana na muktadha tunaona kuwa hawawezi kuwa yoyote kati ya haya. Hawa watatu wanasemwa kuwa ni “Roho, na maji, na damu.” Mstari wa sita unaeleza hawa ni akina nani pale inaposema, “Huyu ndiye aliyekuja kwa maji na damu, Yesu Kristo; si kwa maji tu, bali kwa maji na damu. Naye Roho ndiye ashuhudiaye, kwa sababu Roho ndiye kweli” (1 Yohana 5:6).

Kutokana na aya hii tunaona kwamba wawili kati ya hao watatu, maji na damu, haviwezi kuwa watu, lakini wanashuhudia duniani. Yohana alileta hili katika muktadha wa kuthibitisha kwamba Yesu ni Mwana wa Mungu. Mstari uliotangulia unasema, “Ni nani anayeushinda ulimwengu, isipokuwa ni yeye aaminiye kwamba Yesu ni Mwana wa Mungu? (1 Yohana 5:5). Mstari michache baadaye Yohana aliandika, “Yeye amwaminiye Mwana wa Mungu anao huo huo ushuhuda ndani yake; kwa sababu hakuuamini huo ushuhuda ambao Mungu amemshuhudia Mwanawe” (1 Yohana 5:10).

Yohana alitufahamisha kwamba Roho, maji, na damu vinashuhudia ili kuthibitisha hoja yake kwamba Yesu ni Mwana wa Mungu. Yohana

Mbatizaji alipomwona Roho wa Mungu akishuka katika umbo la njiwa wakati wa ubatizo wa Kristo, hii ilitoa ushuhuda kwake kwamba Yesu ni Mwana wa Mungu. Alisimulia hivi, “Nilimwona Roho akishuka kama njiwa kutoka mbinguni, akakaa juu yake. Wala mimi sikumjua; lakini yeye aliyenituma kubatiza kwa maji, huyo aliniambia, Yule utakayemwona Roho akishuka na kukaa juu yake, huyo ndiye abatizaye kwa Roho Mtakatifu. Nami nimeona, nikashuhudia ya kuwa huyu ndiye Mwana wa Mungu” (Yohana 1:32-34). Hapa kuna njia moja ambayo Roho alishuhudia kwamba Yesu ni Mwana wa Mungu. Pia imetolewa ili kutuongoza katika kweli yote kwa kushuhudia kwenye roho zetu. (Yohana 16:13; Warumi 8:16).

Maji yalikuwa na kumbukumbu sawa, kwa maana ilikuwa ni kwenye ubatizo wa maji wa Kristo ndipo alipotangazwa hadharani kwa mara ya kwanza kuwa Mwana wa Mungu. Damu ya Kristo ilipomwagwa pale Kalvari pia ilishuhudia kwamba Yeye ni Mwana wa Mungu. Biblia inasema hivi kuhusu kifo cha Kristo, “Basi yule akida, na wale waliokuwa pamoja naye wakimlinda Yesu, walipoliona tetemeko la nchi na mambo yaliyotukia, wakaogopa sana, wakisema, Hakika huyu alikuwa Mwana wa Mungu.” 27:54).

Hapa tunaona kwamba Roho, maji, na damu vyote vinashuhudia duniani ukweli kwamba Yesu kweli ni Mwana wa Mungu, lakini hii inafanyika ingawa wao si nafsi tatu. Ikiwa watatu wanaoshuhudia duniani si watu tofauti, basi hakuna hakikisho kwamba wale watatu wanaoshuhudia mbinguni ni watu tofauti. Pia, mstari wa nane unatusaidia kuelewa jinsi wale watatu mbinguni walivyo wamoja. Mstari wa nane unasema, “hawa watatu wanapatana kwa neno moja,” au kwa maneno mengine, rekodi wanayoweka inapatana. Kwa hiyo si wale watatu, maji, damu na Roho ambao ni umoja, lakini rekodi tatu ambazo ni moja. Hii pia ni kweli kuhusu aya iliyotangulia: kumbukumbu ya Baba, Neno na Roho ni kumbukumbu sawa. Wote wanashuhudia kwamba Yesu ni Mwana wa Mungu, na ushuhuda wao unapatana.

Baba anatoaje ushuhuda mbinguni? Ikiwa kiumbe wa mbinguni angetaka kupata njia ya moja kwa moja kwa Baba, ambaye ameketi juu ya kiti cha ufalme, Baba angetoa ushahidi kwamba Yesu ni Mwana wa Mungu.

Mwana wa Mungu pia anashuhudia kwa njia hiyo hiyo, Yeye binafsi ameketi kwenye kiti cha enzi mbinguni. Naye Roho Mtakatifu anashuhudia mbinguni jinsi anavyoshuhudia duniani, anashuhudia pamoja na roho zetu. Mbinguni Roho huyuhuyu anaweza kushuhudia kiumbe wa mbinguni hata kama yeye hajasimama kimwili mbele ya kiti cha enzi cha Mungu. Na rekodi hizi tatu zinakubaliana kikamilifu.

Wanautatu wanaonekana kusoma 1 Yohana 5:7 wakiingiza maneno watatu katika andiko kama hili: “Kwa maana kuna Nafsi tatu zishuhudiazoo mbinguni, Baba, na Neno, na Roho Mtakatifu; na Nafsi hizi tatu ni Mungu mmoja.” Lakini sivyo andiko linavyosema. Yohana wa Kwanza 5:7* [Maelezo ya Chini: * Yohana wa Kwanza 5:7 iko katika tafsiri chache sana za Biblia kutokana na hali yake ya kutiliwa shaka. “Sasa inaaminika kwamba kifungu hiki, kinachoitwa Gomma Johanneum, ni mng’aro ambao uliingia katika maandishi ya Kilatini cha Kale na Vulgate hapo awali, lakini uliingia katika maandishi ya Kigiriki katika karne ya 15 na 16 tu” (A Catholic Commentary on Holy Scriptures, Thomas Nelson and Sons, 1951, ukurasa wa 1186). Clarke anasema, “Kati ya maandishi mia moja na kumi na tatu, maandishi hayapo katika mia moja na kumi na mbili. Hayaonekani katika maandiko kabla ya karne ya kumi. Na mahali pa kwanza maandishi hayo yanapopatikana katika Kigiriki, ni katika tafsiri ya Kigiriki ya matendo ya Baraza la Laterani, lililofanyika A. D. 1215” (ufafanuzi wa Clarke kuhusu 1 Yohana 5, na maelezo mwishoni mwa sura) haithibitishi kwamba hapo ni nafsi tatu katika Mungu mmoja. Njia pekee ambayo tunaweza kupata utatu katika mstari huu ni kuongeza maneno matatu kwenye Biblia. Ikiwa tunataka kupata uthibitisho kutoka kwenye Biblia kwamba Mungu ameundwa na nafsi tatu ni lazima tutafute kwingine.

1 Yohana 5:20

“Nasi twajua kwamba Mwana wa Mungu amekwisha kuja, naye ametupa akili kwamba tumjue yeye aliye wa kweli, nasi tumo ndani yake yeye aliye wa kweli, yaani, ndani ya Mwana wake Yesu Kristo. Huyu ndiye Mungu wa kweli, na uzima wa milele.”

Mstari huu wakati fulani unanukuliwa kuwa na uthibitisho kamili wa utatu na Uungu mkuu wa Kristo. Inadaiwa kwamba anaitwa “Mungu wa kweli na uzima wa milele.”

Neno “Mungu wa kweli” limetumika mara tatu katika Agano Jipya. Ingetusaidia kuchunguza matumizi mengine mawili ili kupata ufahamu bora wa kile Yohana alichokuwa anajaribu kusema.

Paulo aliandika, “Kwa maana wao wenyewe wanatangaza habari zetu, jinsi kulivyokuwa kuingia kwetu kwenu, na jinsi mlivyomgeukia Mungu na kuziacha sanamu, ili kumtumikia Mungu aliye hai, wa kweli; na kumngojea Mwanawe kutoka mbinguni, ambaye alimfufua katika wafu, naye ni Yesu, mwenye kutuokoa na ghadhabu itakayokuja” (1 Wathesalonike 1:9, 10). Katika mstari huu ni dhahiri kwamba neno “Mungu wa kweli” linatumika kwa Baba pekee yake. Hebu tusome aya iliyobaki juu ya jambo hili.

“Maneno hayo aliyasema Yesu, akainua macho yake mbinguni, akasema, Baba, saa imekuja; mtukuze Mwana wako, ili Mwana wako naye akutukuze wewe:... Na uzima wa milele ndio huu, wakujue wewe, Mungu wa pekee wa kweli, na Yesu Kristo uliyemtuma” (Yohana 17:1, 3).

Andiko hili linatoa mwanga zaidi juu ya somo hilo kwa sababu linaweka mipaka juu ya neno “Mungu wa kweli.” Kulingana na Yesu kuna “Mungu wa kweli” mmoja tu, Yule Aliyemtaja kuwa “Baba.” Hii ina maana kwamba Kristo hangeweza kuitwa “Mungu wa kweli,” na kama angekuwa Yeye ingepingana na maneno ya Kristo mwenyewe yaliyoandikwa na Yohana. Kwa kuwa Yohana ndiye mwandishi wa andiko lingine linalozungumziwa, hakuna uwezekano wowote kwamba angepinga moja kwa moja yale aliyoandika hapo awali.

Zaidi ya hayo, neno la Kigiriki *αληθινον* ambalo lilitafsiriwa kuwa kweli “hutofautisha hali halisi na sura zao” (Thayer’s Greek Lexicon). Neno hilohilo la Kigiriki limetumiwa katika Waebrania 8:2, likitoa mwanga juu ya jambo hili. Mwandishi wa Waebrania alitofautisha patakatifu pa duniani, ambapo Musa aliamriwa ajenge, pamoja na patakatifu pa mbinguni, kwa kutumia neno lilelile la Kigiriki. Kuhusu Kristo,

aliandika, “mhudumu wa patakatifu, na wa hema ya kweli, ambayo Bwana aliiweka, wala si mwanadamu” (Waebrania 8:2). Hema lililo duniani halikuwa maskani ya uongo, wala haikuwa ile ya awali—ilikuwa ni mfano wa ile ya awali mbinguni inayozungumzwa katika kitabu cha Ufunuo na mahali penginepo. Hema ya awali inatofautishwa na mfano wake kwa kutumia neno “kweli.”

Kwa ufahamu huu akilini, tunatambua kwamba Kristo si Mungu wa asilia au “wa kweli”—Yeye ni “mfano wa Mungu,” “mfano wa Mungu asiyeonekana,” na “mfano dhahiri wa nafsi yake” (2 Wakorintho. 4:4; Wakolosai 1:15; Waebrania 1:3). Picha sio asilia, lakini kila wakati ni mfano au nakala ya asilia. Kristo ni Mwana wa Mungu na, kwa hiyo, sura dhahiri ya Baba yake. Itakuwa si sahihi kusema kwamba Baba ni sura ya Mwanawe kwa sababu Baba ndiye asilia. Vivyo hivyo, itakuwa si sahihi kumrejelea Kristo kama Mungu wa kweli au wa asilia, kwa kuwa Yeye ni mfano wa Mungu wa kweli.

Tunaporudi kwenye 1 Yohana 5:20 tunapata kwamba Mungu, Baba, ndiye mhusika mkuu wa mstari huo. Yohana anasema Yesu alikuja ili kutupa “kufahamu, ili tumjue yeye aliye wa kweli,” kisha asema, “Huyu ndiye Mungu wa kweli na uzima wa milele.” Dhana hii ni dhana ile ile inayoletwa katika Yohana 17:3. Yesu alisema, “... huu ndio uzima wa milele, wapate kumjua... Mungu wa pekee wa kweli, na Yesu Kristo...” (Yohana 17:3).

Sarufi ya Kigiriki ya 1 Yohana 5:20 inaweza kufanya neno “Mungu wa kweli” litumike kwa Baba au Mwana na, kwa kutegemea ushuhuda wa Maandiko, lazima lirejeze kwa Baba peke yake. Ona anachosema Robertson kuhusu mstari huu: “Kisarufi ουτος inaweza kurejelea Yesu Kristo au ‘Yule wa Kweli.’ Ni jambo la kimaslahi kuirejelea kwa Mungu, lakini hiyo labda ni sahihi, Mungu katika Kristo, kwa vyovyote vile.” (Robertson’s New Testament Word Pictures on 1 Yohana 5:20).

Mwanatheolojia mmoja aliandika hivi: “Ni lazima mtu ajifungamanishe kwa nguvu kwenye nadharia inayoweza kusoma mstari huu na asione tofauti iliyomo kati ya Mungu wa kweli na Mwana wa Mungu. ‘Sisi tumo ndani yake yeye aliye wa kweli.’ Jinsi gani? ‘Katika Mwana wake Yesu

Kristo.’ Tofauti kati ya Kristo na Mungu wa kweli yaonyeshwa waziwazi zaidi na maneno ya Mwokozi mwenyewe katika Yohana 17:3 ‘Wapate kukujua wewe, Mungu wa pekee wa kweli, na Yesu Kristo uliye mtuma” (Joseph Harvey Waggoner, The Atonement, ukurasa wa 168).

Yesu haitwi kamwe “Mungu wa kweli.” Kuna mistari katika Biblia inayomtaja Kristo kuwa “Mungu,” lakini huu si mojawapo. (Ona Yohana 1:1; Waebrania 1:8, nk.)

Ufunuo 1:4-5

“Yohana, kwa yale makanisa saba yaliyoko Asia; Neema na iwe kwenu na amani, zitokazo kwake yeye aliyeko na aliyekuwako na atakayekuja; na zitokazo kwa roho saba walioko mbele ya kiti chake cha enzi; tena zitokazo kwa Yesu Kristo, shahidi aliye mwaminifu, mzaliwa wa kwanza wa waliokufa, na mkuu wa wafalme wa dunia. Yeye atupendaye na kutuoshia dhambi zetu katika damu yake,..”

Wengine wamefikiri kwamba hii ni salamu kutoka kwenye utatu, wakifikiri kwamba aliye juu ya kiti cha enzi ni Baba, Roho Mtakatifu yuko mbele ya kiti chake cha enzi, na Yesu Kristo anakamilisha utatu. Lakini Roho Mtakatifu hatajwi haswa hapa. Badala yake tunasoma juu ya “zile roho saba zilizo mbele ya kiti chake cha enzi.” Hii ni kauli ya ajabu ikiwa inatazamwa kwa mtazamo wa utatu. Ikiwa inarejelea Roho Mtakatifu, kwa nini inaitwa “Roho saba,” na kwa nini inasemwa kuwa iko mbele ya kiti cha enzi cha Mungu badala ya kuwa kwenye kiti cha enzi?

Maswali haya yamewatatanisha wafafanuzi wa Biblia wa utatu ambao wanaonekana kugawanywa katika makundi mawili makuu: wale wanaoamini hili linarejelea Roho Mtakatifu, na wale wanaoamini linarejelea malaika wa Mungu.

Wengine huamini kwamba Isaya 11:2 hutoa uthibitisho wa kwamba Roho ya Mungu inasemwa kwa njia nyingi, na hivyo kueleza jinsi Roho Yake inavyoweza kuitwa “zile roho saba.”

Kuna taarifa ya kibiblia ambayo inayounga mkono wazo la kwamba neno “roho saba” linarejelea malaika wa Mungu. Yohana aliandika hivi: “Nikatazama, na tazama, katikati ya kile kiti cha enzi na wale wenye uhai wanne, na katikati ya wale wazee, Mwana-Kondoo amesimama, kana kwamba amechinjwa, mwenye pembe saba na macho saba ambazo ni Roho saba za Mungu zilizotumwa katika dunia yote” (Ufunuo 5:6). Macho saba ni Roho saba za Mungu zinazotumwa katika dunia yote.

Mwandishi wa Waebrania anasema hivi: “Lakini ni yupi katika malaika aliyemwambia wakati wo wote, Uketi mkono wangu wa kuume, hata niwawekapo adui zako chini ya miguu yako? Hao wote si roho watumikao, wakitumwa kuwahudumia wale watakaourithi wokovu? (Waebrania 1:13, 14). Malaika wa Mungu ni roho wahudumu waliotumwa kuhudumu. Nambari saba inawakilisha ukamilifu, na inaweza kurejelea jeshi kamili la malaika wa mbinguni.

Roho saba ziko mbele ya kiti cha enzi cha Mungu. Yohana pia aliona kwamba “malaika wote wamesimama kukizunguka kile kiti cha enzi” (Ufunuo 7:11). Yohana “alisikia sauti ya malaika wengi kukizunguka kile kiti cha enzi... na hesabu yao ilikuwa elfu kumi mara elfu kumi, na maelfu ya maelfu” (Ufunuo 5:11). Malaika wengi wamekizunguka kiti cha enzi cha Mungu. Roho saba zilizo mbele ya kiti cha enzi cha Mungu zimefasiriwa na wengine kuwa wingi wa malaika; roho watumikao wakitumwa katika dunia yote.

Roho saba pia huitwa “macho saba” ya Bwana. Zekaria aliandika hivi kuhusu macho ya Bwana: “Maana ni nani aliyeidharau siku ya mambo madogo? Kwa kuwa watafurahi, nao wataiona timazi katika mkono wa Zerubabeli; naam, hizi saba [akirejelea Zekaria 3:9]ndizo macho ya BWANA; yapiga mbio huko na huko duniani mwote.(Zekaria 4:10). Katika muktadha wa mara moja wa kauli hii Zekaria alipewa maono ya miti miwili ya mizeituni ambayo inamwaga mafuta ya dhahabu kutoka ndani yake hadi kwenye vinara saba, ambayo “ndiyo makanisa saba” (Ufunuo 1:20). Malaika alimwambia Zekaria kwamba miti miwili ya mizeituni, “ndio wale wawili waliotiwa mafuta, wanaosimama karibu na Bwana wa dunia yote” (Zekaria 4:14). Hawa ni malaika wawili waliopakwa mafuta waliowakilishwa na malaika wawili kwenye

Sanduku la Agano linalofunika kiti cha rehema (Kutoka 25:18-22). Macho saba yanayokimbia huku na huku duniani kote yanaweza kurejelea jeshi la malaika wa mbinguni.

Tunaona lugha hiyohiyo ikitumika katika kitabu cha pili cha Mambo ya Nyakati: “Kwa maana macho ya BWANA hukimbia-kimbia duniani mwote, ili ajionyeshe mwenye nguvu kwa ajili ya hao, waliokamilika moyo kuelekea kwake.” (2 Mambo ya Nyakati 16:9). Malaika mlinzi hulinda kila mmoja wetu. Mungu alisema, “Kwa maana atakuagizia malaika zake, Wakulinde katika njia zako zote” (Zaburi 91:11).

Kumbuka kwamba kwa mtazamo huu, malaika sio seti pekee ya macho ya Mungu. Yeye hawategemei wao kutazama mambo yote yanayotokea duniani. Anajua kila kitu tayari, lakini amewapa malaika Wake kazi ya kufanya, inayojumuisha kutazama mambo yanayotukia duniani na kuwasaidia wale walio na uhitaji.

Waumini wengine wa utatu wamepinga kuziona “Roho saba” kuwa malaika kwa sababu inasemekana kwamba neema na amani hutoka kwao. Pia wanaona kuwa itakuwa kawaida kwa Yohana kutaja Baba, Mwana na malaika bila kutaja Roho Mtakatifu. Sehemu kubwa ya wasiwasi huu ni wazo lao la awali kwamba Mungu ni Utatu. Yohana hakuzuiliwa na wazo hili, kwa hiyo hakuzuiliwa kuwajumuisha malaika. Paulo alifanya jambo lile lile alipoandika, “Nakuagiza mbele za Mungu, na mbele za Kristo Yesu, na mbele za malaika wateule, uyafanye haya pasipo kupendelea, wala usifanye neno lo lote kwa upendeleo.”— 1 Timotheo 5:21 . Paulo hakuwa na tatizo ikiwa ni pamoja na malaika kwa kutengwa kwa mtu wa tatu wa utatu. Paulo hangeweza kufikiria hata kidogo juu ya nafsi ya tatu, kwa kuwa utatu ulikuwa bado haujavumbuliwa.

Fundisho la utatu lilitungwa karibu karne nne baadaye na kanisa Katoliki (Handbook for Today’s Catholic, ukurasa wa 16). Kwa historia kamili ya fundisho hili na pia maelezo ya kwa nini kujua ukweli kumhusu Mungu ni muhimu, tafadhali wasiliana nasi na uombe vitabu vyenye kichwa, God’s Love on Trial, na The Formulation of the Doctrine of the Trinity.

Hata iwe ni maoni gani yanayotolewa kuhusu “roho saba walio mbele” ya kiti cha ufalme cha Mungu, Ufunuo 1:4 hakika haithibitishi kwamba Mungu ni utatu.

Hitimisho

Tumechunguza aya zote zinazotumiwa sana kuthibitisha kwamba Mungu ni utatu wa nafsi, na tukagundua kwamba hakuna hata moja kati yake inayothibitisha fundisho hili. Kuna mafungu zaidi ambayo yametajwa kuunga mkono fundisho la utatu, lakini hakuna yenye kushurutisha kama yale ambayo tayari tumejifunza. Ikiwa Mungu anataka tuamini kwamba Yeye ni utatu, ni juu yake kutuambia. Lakini badala yake alituambia kwamba “kuna Mungu mmoja; wala hakuna mwingine ila yeye,” “Mungu Baba,” ambaye ndiye “Mungu wa pekee wa kweli” (Marko 12:32; Yoh. 6:27; 17:3). Ninachagua kumwamini Mungu kuliko wanadamu. Ninaomba kwamba ufanye vivyo hivyo. “Mungu na awe kweli, lakini kila mtu ni mwongo” (Warumi 3:4).

